

Yegdohin Muci Macce fiis

Rangsohaani

Macce baah η *Apootar* cin Yeesu. A namee teeku "Lewi". A nikee juuti'oh wuu bi Rom wa Yeesu beeduk de.* Fu jang teerndi dah, fu na hote ne a fiis wuu Yawuut ci. A koodid woo laayid η Fiis cin Ambtidohi Koc.

Macce, wi a na fiise teerndii, a camb na limin tiik cin caac cin Yeesu. A naandsukka findi Yeesu rimohu na in ci a habid η kehyi, na in ci a jangdoh, na kakaan kin de na hultin de. Yeesu yegdeen booba woo kin KooH, a wirdfeeda kosaayid ca, a aañeeda jiiniica, a tumeeda in feyohid ca uupee haf can booba. Ini a fiis, wa mand na ini Maarko na Luk fiis.

Yegdohin Muci Macce fiis kadtidoh an :

- Findi Yeesu rimohu 1:1-2:23
- Beedkohin Yahya3:1-12
- Buktukan Yeesu na findi Seytaani jaddohee de fiir 3:12-4:11
- Nikan Yeesu η Galile na bak can Tiir na Sidoon4:12-18:35
- Pulan Yeesu Galile ne a kad Yerusalem 19:1-20:34
- Aasan Yeesu Yerusalem po kakaan kin de 21:1-27:66
- Hultin Yeesu 28:1-15
- Dengkohin Yeesu yakki 28:16-20

☆ : Macce 9:9-10; 10:3; Maarko 2:14-15; Luk 5:27-29

Faseehij Yeesu Kiristaa

¹ Cii ced tiik cin caacuucij Yeesu Kiristaa*,
setinj Dawuuda, setinj Ibrahiima.

² Ibrahiima a yi rim Isaahha,✧

Isaahha rimmba Yanhooba,✧

Yanhooba rimmba Yudaa na taambdoh cin
de†.✧

³ Yudaa rimmba Seerah na Peeres, a rim ba na
Tamaar.✧

Peeres rimmba Hesroon,✧

Hesroon rimmba Raam.✧

⁴ Raam rimmba Aminadaab,✧

Aminadaab rimmba Nahson,✧

Nahson rimmba Salmon.✧

⁵ Salmon rimmba Boos, a rim de na Rahab,✧

Boos rimmba Obed, a rim de na Riit,✧

Obed rimmba Yesay.

⁶ Yesay rimmba Dawuuda buuri,✧

Dawuuda rimmba Suleymaan, a rim de na biti

* **1:1 1:1 Kiristaa** : marka ini fiisu η ini kad η Mucdohi Gapohse
η aaya 16. ✧ **1:2 1:2 Camba** 21:1-3 ✧ **1:2 1:2 Camba** 25:21-26
† **1:2 1:2 Israayel** ci raakeen cuub ndanjkiyaah na cuub kanak
(12). Yudaa, na taambdoh cin de yaar ci, bed caac cin cuub
ceem. ✧ **1:2 1:2 Camba** 29:31-30:24; 35:16-18 ✧ **1:3 1:3 Camba**
38 ✧ **1:3 1:3 Camba** 46:12 ✧ **1:3 1:3 Riit** 4:19 ✧ **1:4 1:4 Riit**
4:19 ✧ **1:4 1:4 Kind** ci 1:7 ✧ **1:4 1:4 Riit** 4:20 ✧ **1:5 1:5 Riit**
4:21; Yosuwe 2 ✧ **1:5 1:5 Riit** 4:13-17 ✧ **1:6 1:6 Riit** 4:22; 1
Samuwel 16:11-13

Uri‡.

⁷ Suleymaan rimmba Robowaam§,
Robowaam rimmba Abiya,
Abiya rimmba Asaf.

⁸ Asaf rimmba Yosafat,
Yosafat rimmba Yoram,
Yoram rimmba Osiyas

⁹ Osiyas rimmba Yotam,
Yotam rimmba Ahas,
Ahas rimmba Esekiyaas

¹⁰ Esekiyaas rimmba Manasse,
Manasse rimmba Amon,
Amon rimmba Yosiyas

¹¹ Yosiyas rimmba Yekoñas na taambdoh cin
de η jamanoona Israayel ci toorsee Babilon.

¹² N finho tooruukan ηa Babilon, Yekoñas
rimmba Salacel,

Salacel rimmba Sorobabel

¹³ Sorobabel rimmba Abiyud,
Abiyud rimmba Eliyakim,
Eliyakim rimmba Asoor

¹⁴ Asoor rimmba Sadok,
Sadok rimmba Ahiim,
Ahiim rimmba Eliyud

¹⁵ Eliyud rimmba Eleyasaar,

‡ **1:6 1:6** Dawuuda faankeen na biti yaari na woyse Uri, bitbeem taambohha nga ammba rook. Dawuuda appa jaar ce, a tokka de bitib. Wa nilee bakaaf yakid. Wa kuβka rimuk, Kooh tummba a pesdi, waaye kuβkin ηa kanakdoh Kooh teydukid de, a yi tumsee buur wi baab ηa Dawuuda kuruk nga. Kuβkeem a yi Suleymaan (marka teerndin 2 Samuwel 11:2-12:24). § **1:7 1:7** Tiik ci amboh Suleymaan po η Sorobabel, ini uup η tiik ceem, ca di η teerndin 1 Nguur ci 3:10-19.

Eleyasaar rimmba Mattaan,

Mattaan rimmba Yakob,

¹⁶ Yakob rimmba Suseef yi yaar Maryaama yi rim Yeesu, Yeesu yi na woyse Mucdohi Gapohse*.

¹⁷ Fu marak dah, ca gomal ndanjiyaah na gomal nikiis (14) η ini amboh η Ibrahiima po η Dawuuda. Ini nam koodoh η Dawuuda po η tooruukan booba η Babilon ca gomal ndanjiyaah na gomal nikiis (14). Te η tooruukan booba η Babilon po η Mucdohi Gapohse ca gomal ndanjiyaah na gomal nikiis (14).

Raakuukan Yeesu

¹⁸ Nj ini kad η Yeesu Kiristaa, a raakohu an : Maryaama yi yaay ba, a Suseef ngudee cakiim nga de ; waaye bala a token de dah, wa nikka

* **1:16 1:16 Mucdohi Gapohse** : "Masiyah" η heber, wed toksu ndii "Mucdohi Gapohse". Farañse toksoha "Messie", waar, "Almasi bi", wed boyi koodu, boyi yiifu diw η hafij de ne a tufkidu findi buur wala seeykidoh wuu Kooh wala woosuud η Israayel (marka teerndij Pula 40:12-15; 1 Samuwel 16:1-13; 1 Buur ci 19:16). Bi woosuud, findi Esayi (Esayi 61:1) na Dañeel (Dañeel 9:26), woyeen ne "bo' yiifuud" yii hay, a hey mucde boofij Kooh, waaye ba woyeedi andi a na hee nike buur wala seeykidoh wala woosuud wala in wiiriis. Bi uup η Israayel ci kosee ne boyeem na hee ba mucde η yaah cin bi Rom, te ba nikee sekeeda de keeh-keeh. Fiis cin Ambtidohi Asi teeboh ne e Yeesu Mucdohi Gapohse, yi woosuud ci woye, waaye mucu a haytoh mandfi na wa booba liibe. Nj gerek, "bo' yiifuud" na woyse "Kiristaa" te wa kadta po haa ne wa tiik nga de. Kadta po wa nikka tiik dah, boo na toksoheedi wa "Mucdohi Gapohse", boo na fadde tiiki "Kiristaani" nga.

ne a rook η tumohaaf cin Fuudsi Hoolohngaani, Fuudsinj Kooh†.

19 Suseef yi fiir ce nikee bo' yurhid. Nj ineem a waadfi de wiñ, a tufukka ne a reehid harmban ba, ba daka η kehyi.

20 Wa a na liibsidfohe η ineem, malaaka Hed boo teebukka de η heey, woosa de ne : « Suseef, setij Dawuuda, kina neyyoh bay Maryaama bitib, laam kubki nik η rookin de a puloh η Fuudsi Hoolohngaani.

21 A hey raake kubu jaar, teekaa de Yeesu‡ laam a yi na hee mucde cuubin de η bakaaf cin ba. »

22 Ineem raakohha faa, ne woo kin Hed boo, wi a taambdee η nguɓ woosuud, raak an :

23 « Cafyi inahdi jaar,
hey ambe rook ;
a raak kubu jaar,
yi teeksan Emanuwel »☆
wi tokis : "Kooh yii na boo".

24 Wa Suseef yunuk, a habidta ini malaakaanin Hed boo nakee de ; a bayya Maryaama bitib.

25 Waaye a hundi na de po findi yeem raakoh kubu jaar, a teekka de Yeesu.

† 1:18 1:18 *Fuudsinj Kooh* : ngan heber na gerek, feruud ci na hotkeedi, na puudsi, na liib bo', ced baah tiik. Nj heber wa nikka "ruwah", η gerek, wa nikka "pnewma". Kon, ba woo "ruwahin Kooh wala pnewmaanin Kooh dah, wa yooɓdi tokis. A mand na liibi nik η dooy Kooh, a mand na in ci na hotkeedi. Ngan teernin Tum ci 2:2-4 "pnewmaanin" Kooh hayid findi puudsi. A yi boo teek "Fuudsi Hoolohngaani" wala "Fuudsinj Kooh" η saafi-saafi, waaye in ci kaahay ceem jen, ca dñi η dooyi. ‡ 1:21 1:21 Tiikin "Yeesu" tokis "Nikidi, a yi na mucfohe". ☆ 1:23 1:23 Esayi 7:14

2

Bi hed haf hayid ñaamke Yeesu

¹ Yeesu raakohu Betlehem η kur kaŋ Yudee η jamanoona Herod nikoh buur. Bi hed haf kurkohha pulohaaf-noh, ɓa hayya Yerusalem.

² Ba meeksoheedfa an : « A nde kuɓki han raaku, yi nikan buuriŋ Yawuut ci ? Boo hotid horiŋ de η pulohaaf-noh. Te ɓoo hay ne ɓoo ñaamuk de. »

³ Wa Herod buuri kerah ineem, a feyuusa lool, a yi na ɓi Yerusalem jen.

⁴ A cohɗohha kilifaacaŋ seeykidoh caŋ waasiŋ Musaa*† na jangɗohoh caŋ wa jen, a meekissa ɓa ɗiski Mucɗohi Gapohse joy rimohu.

⁵ Ba loffa de ne : « A joy raakohu Betlehem η Yudee η ini woosuudi fiis wii :

⁶ “ Fu Betlehem η kur kiŋ Yudee, fu ɓaahɗi muk η ci uup yissuut η kur ciŋ Yudee

* **2:4 2:4** *Musaa* : woosuudi Musaa, a yi faraŋse na woye "Moïse". A raaku η jamanoona Israayel ca tumohu ñaam η Misra wed "Egypte" woti-woti (Pula 2:1-10). Musaa yeem, Kooh adgidde de ne a pulɗoh Israayel ca η kiñaamka ɓa nikohe (Pula 3:10). Wi a pulid ɓa, Kooh edta de ɓi nakoh laayid η ini kaɗ η findi ɓa joy de ñaamkoh na findi ɓa joy pesoh η ɗooy ɓa. Musaa a yi fiis teereeci yatuus ci koc η *Biibali* ci na woyse "Tawreet", wala "waasiŋ Musaa". † **2:4 2:4** *waasiŋ Musaa* : e teereeci yatuus ci koc ngaŋ Fiis ci Hoolid ci ; ceem ced na woyse *Tawreet*. Ca na woye findi Adina ferohu, hayiŋ bakaaf na kakaan, gaalan Noohin na ambtiɗohi Kooh tufkid na adinaani jen, ɓeedkiŋ Kooh na Ibrahiima, na ambtiɗohi a tufkid na de na ɓi rimkoh nga de, cambohaaniŋ cuubiŋ Israayel, na ambtiɗohi Kooh tufkid na ɓa. Ŋ ɗooy ambtiɗoheem, Kooh gapeen ɓa ɓi in laayid, te a nameen ɓa ed nakoh ciŋ de.

sagu pulohi kilifaani pulohan nga ɗa, kilifaani niidan cuubin ngo Israayel. "☆ »

⁷ Herod beedukka hed haf ca, a ɗaayya na ba, ne ba teeɓ de hoolid, jamanooni hora hotkoh.

⁸ A tuuyca ba Betlehem, a woosa ba ne : « Kadaat du meeksoha kubki meeksoh hoolid, du hot de ɗah, du woo so, η nam de kad ñaamka. »

⁹ Wa hed haf ca sikduk buura po yutta, ba kadta. Hora ba hotee η pulohaad-noh pulissa, wa nikka η fikiiɓa, wa kaɗeeda po wa tiimmba ɗiska kubka nik, wa tufukka.

¹⁰ Hora ba hotee, ba sumeen nga keeh-keeh po ba minisɗi.

¹¹ Ba aassa η kahna, ba hotta kubka na Maryaama yaay ba ; ba yekidta Yeesu, ba ñaamukka Yeesu. Ba pulidta alala ba bayndohe, ba edta de urus, cuuraay na miir‡.

¹² Yutta Kooɓ teeɓpa ba η heey ne, ba haadee ɗah, ba kinaat taamb η Herod. Ba koodta waas wiiriis, ba dokukka kur ba.

Suseef na Maryaama saandohid η Misra

¹³ Wa hed haf ca coot, malaaka Hed boo teebukka Suseef η heey, a woosa de ne : « Suseef, Herod hey nakohe kubki waaku ne a ap de, mbaa kurka fu bay kubki na yaay ba, fu saandoh Misra, fu nik nga po mbadna η woyan na ɗa. »

¹⁴ Suseef kurukka, a bayya kubka na yaay ba η dooy weka, a kadta na ba Misra.

¹⁵ Ba nikka nga po Herod kaannda. N ineem, ina Hed boo woyee raakka, woo ki a taambɗee η

☆ 2:6 2:6 Miise 5:1 ‡ 2:11 2:11 miir: wa cuuraay, wa na fuudseedi. Wa na woyse "myrrhe" η farañse.

nguɓ woosuud an : « N beedkid kubkin ngo ne a pul Misra.✧ »

¹⁶ Wa Herod inah ne hed haf ca ñaañoh de ñaañoh, a ayrukka lool. A tuuyohha η kur kan Betlehem na ina wila ne komaakca yaar ca raak kiis kanak ruhussa jen, apsaat. A kindoha η jamanoona hed haf ca woyee de.

¹⁷ Wa nikohha daa findi woosuudi Yereimi woyohee wa, an :

¹⁸ « Hooso kerhuud η kur ki na woyse Rama, ca fud laayid na rooy keeh-keeh.

A Rasel na fude komaakcin de,

ba kaanid, wed tah a waadfi giifdu. »✧

¹⁹ N finho kakaan kan Herod, malaaka Hed boo teebukka Suseef η heey η Misra,

²⁰ a woosa de ne : « Kurka, fu bay kubki na yaay ba, du dokuk Israayel, booba waadee bay kiñin kin de ba kaanid. »

²¹ Suseef kurukka, a bayya kubka na yaay ba, a haadda Israayel.

²² Waaye wa a kerah ne e Arkelawus namsid baab ba Herod η hafan kur kan Yudee, a neyyohha kad nga. Hed boo woytohha de η heey, η ineem, a kadta Galile,

²³ a gennda nga, η kur ka na woyse Nasareet. Ina woosuud ci woyee raakka, ne Mucdohi Gapohse beedkohsan yaarin bi Nasareet§.

✧ **2:15 2:15** Hose 11:1 ✧ **2:18 2:18** Yereimi 31:15 § **2:23 2:23** Mucdohi Gapohse beedkohsan yaarin bi Nasareet : N Fiis ci defgaan, diskii woo ki puloh, wa inhuudi.

3

Woo kinj Yahya Boktohi

¹ N kiis caam, Yahya Boktohi* hotukka η nduufan Yudee, a yegdoheedfa woo kinj Kooh.

² A woyeeda ne : « Boysohaaf pesohaaf, Nguuriη-Dafki rebid. »

³ Yahya Boktohi a yi woosuudf Esayi woyee an :

« Hooso wa dfaa leehuk η nduufa an :

“ Padaaf waasinj Hed boo,

habdfidaaf de waas ci, ca yurah ! ” »☆

⁴ Yahya meed bekuk kulba habdfohuud find ngeelemb, a toka η kinoh kinj de na und.☆ A pesohee pay na yeeleel kuum.

⁵ Booba genee Yerusalem, na ban Yudee, na ban bakan Yurdan jen, hayeeda nga de.

⁶ Ba teydfukeedfa bakaaf canj ba, a bokteedfa ba η kalan Yurdan.

⁷ Wa a hot ne bo' laayidf baah η boobi na woyse *Farisen*† na *Sadusen*‡ nikee hayeeda nga de ne ba boktu, a woosa ba ne : « Ini dfu añaand haa ne

* **3:1 3:1** *Yahya Boktohi* : a yi Saanj *Batiis* η farañise. ☆ **3:3 3:3** Esayi 40:3 ☆ **3:4 3:4** Malasi 3:23; 2 Buur ci 1:8 † **3:7 3:7** *Farisen*: *Farisen* ca nikee Yawuut ca meed taambidf waasinj Musaa findi wa fiisohu, na mbaah ci ba baatee nga, po booba jen ambeen ne ba kosidf Kooh lool. ‡ **3:7 3:7** *Sadusen*: ini uup η *Sadusen* ci nikee kilifa η Yawuut ci. Ba koseedf ne kaanidf ci hey hulte (Macce 22:23). Ba nameedf kos malaakaaci na jiiniici (Tum ci 23:8). Laayidf nga ba nikee seeykidfoh η waasinj Musaa, te ba ambee ne teereeci yatuus cinj Musaa, wed ne *Tawreet*, uupdee Fiis ci cinoo ci njiriñ (marka terndin Macce 22:32, dfiski Yeesu koodfoh teereecinj Musaa ne a lof ba).

iiñ jen, ðu liibid ne ðu minid penduk ayrukin Kooh wi na haye e ?

⁸ Tumohaad ciñ ðu baahaat, wa teeboh ne ðu boysohid pesohaad.

⁹ Te kinaat ðaar rek ðu woyee ñ ðooy ðu ne : “ Boo rimkoh ñ Ibrahiima. ” Ñam na woyee ðu ne, atoh cii, Kooh minid puldid Ibrahiima kubu nga ca.

¹⁰ Kiw ki yutid ne wa giing tas kidig, te waa nu raakdi rim baahid ðah, wa hey yobse, wa njafu ñ yongkaaha.

¹¹ Mi na boktee ðu ñ masuñ ne ðu boysoh pesohaad. Waaye raakid boyi na haye ñ finhooso, a yi uup po fuuf, te wolid ðe ñafad ciñ ðe joombid to. A yi, a boktohan ðu Fuudsi Hoolohngaani na yongkaah.

¹² A amb salin ðe ñ yaah, ne a nistoh pees na fuñind. A nangdoh pees ciñ ðe ñ ndap, a doh fuñindi ñ yongkaahi heydi yime. »

Yeesu teydukid bokti

¹³ Ñ neeh caam, Yeesu pulohha Galile, a kadta kalan Yurdañ ñ Yahya Boktohi ne yeem bokit ðe.

¹⁴ Waaye Yahya teydukdi, woosa ðe ne : « Ñam etoh boktuk nga ða, fu hayee nga so ! »

¹⁵ Yeesu loffa ðe ne : « Diski wa nik, fada wa nikoh an. Wa in modid ne boo mitdoh ini Kooh nakoh jen an ! » Ñ ineem Yahya teydukka.

¹⁶ Wa Yeesu boktu po a pulla masma, jaarra Eel ci rangsukka, a hotta Fuudsi Hoolohngaani, Fuudsin Kooh yipkeeda nga ðe findi banuut.

¹⁷ Hooso kerhukka η Eel ci an : « Yii, a yi Kuβkin ngo§ η waad keeh-keeh, yi neβ po η keen. »

4

Seytaani jad'did' Yeesu fiir

¹ N ineem, Fuudsi Hoolohngaani, Fuudsin Kooh bayya Yeesu η nduufa, ne Seytaani jad'id' de fiir.

² A orra noh ndan'kiyaah-nikiis (40) na wek ndan'kiyaah-nikiis (40) ; η mirndaani a ad'ukka.

³ Seytaani, yi na jad'dohe fiir, rebpa woosa de ne : « Nik ne fu Kuβkin Kooh dah, woya atoh cii, ca boysuk mbuuru. »

⁴ Yeesu loffa de ne : « Fiis ci Hoolid' ci woyid' ne :

“ Bo' na pesohe mbuuru dong haa,

waaye na woo nu nik ne wa puloh η ngubin Kooh dah. ☆ ” »

§ 3:17 3:17 *Kuβkin Kooh* : findi Fiis ci Hoolid' ci woyoha, η cambia, e Kooh dong nikee te Yeesu yi Woo kin de, nikee nga de (Saan 1). Yeesu, findi a hayoh Adina, wa dalohid' na findi boofi na hayohe nga ; a raakdi baabu η kehyi. A Kooh tum po a rimukka η bitib inhaadi yaar te malaakaani gapoh raakuukin de woo ne a hey beedkohse Kuβkin yi Dafkid' (Macce 1:18-25; Luk 1:26-56; 2:1-20) kon ini a puloh η Kooh wed' tah a beedkohsee Kuβkin Kooh. Kuβkin Kooh, wa tokisdi ne Kooh bay faan a rimbba kuβu na bitib findi bo'. ☆ 4:4 4:4 Rohyidi 8:3

⁵ Seytaani bayya de Yerusalem, η jol Kahnan Kooh* ;

⁶ a woosa de ne : « Nik ne fu Kuβkin Kooh dah, fadsuka η kehyi. Fiis ci Hoolid ci woyid ne :

“ Kooh hey nake malaakaacin de,

ca bay da η yaah cin ca

po kot cin da labkandi η atoh.☆ ” »

⁷ Yeesu loffa de ne : « Fiis ci namid woo ne : “ Fu joydi markisuk Hed boo, Koohin da.☆ ” »

* **4:5 4:5** *Kahan Kooh* : farañse na woyee wa "temple". Kahan Kooh wa nikee inaa yakid. Wa nikee tuuy angid na disik ca wilee wa. Tuuya raakee bak kanak, sabsohuud na rido (Pula 26:33). N dooya dooya, wed teeksee Diska Hoolohngaana ; a seeykidohi yakki dong meed aas nga te wa meed nik waas yino η kiis ki (Lewiici 6). Baki tas teeksee Diska Hoolidfa. A seeykidohi joy panguk mbehin de dong (Luk 1:8-9) na aase nga ne a suus cuuraay (Pula 30), a fuud laampa (Pula 27:20-21), a deg mbuuruuci (Pula 25:30). Raakka diskila wila te seeykidoh ci dong na nike nga ; seeykohaana nikee nga (Pula 40:6). Seeykohaaneem, wed dong booba joye seeykoh. Kahnin Kooh weem, wa wa koc habdu, wa nikee diip. E Musaa habdee wa. A marak η wa Kooh teebee de η dafuk tangoora (Pula 26:30) po win kehyi nikka ñaamaarin wa keeh-keeha nik η Eel ci (Heber ci 8:5; Teeβ ki 11:19). Wi Suleymaan hay, a tabahhaa (1 Buur ci 5-6). Bi Babilon yahrohhaa (2 Nguur ci 36:19). Wedi Israayel ci tufkidohisa (Esdaras 1-6). Gerek ci yahrohisaa. Buur, η buur ci teeksee Herod, tufkidissaa (Saaj 2:20), weem, wed nikee Kahan Kooh η jamanoonan Yeesu. N jamanoonaam, diskila jaar cin Israayel nike, wed wilee diskila seeykidoh ca nike. Aasahaanar diskeem wed diskila bitib ca meed nik. Ina wilee wa bak po bak wed nikee diskila booba nikdi Yawuut. Wa hannda wildu jameet na miir raakid yahndeer η bak ci nikiis ci jen. ☆ **4:6 4:6** Sabuur 91:11-12 ☆ **4:7 4:7** Rohyidi 6:16

⁸ Seytaani rapdissa de η jol tango njooloh na njooloh. A teebpa de nguur ciη adinaani jen na yaki ca yak.

⁹ A woosa de ne : « In cii jen, fu yekid to ne fu ñaamuk ko dāh, η hey dā ca one. »

¹⁰ Yeesu loffa de ne : « Seytaani, us so ! Fiis ci woyid ne : “ Yekda Kooh Hed fu, te fu ñaamuk a yi dong.✧ ” »

¹¹ Wed Seytaani fadoh de ndaam, jaarra malaakaaca hayya, taambkoheeda de.

Yeesu cambid pangkin de η Galile

¹² N jamanoonaam, Yahya Boktohi ambseen η kasoona ; wa Yeesu keraha, a kadta Galile.

¹³ A kurkohha Nasareet a kadta gena η Kaper-nawum η sero cookma, η kehyan cuub ciη Sabuloon na Naftaali.

¹⁴ Jaarra ini woosuudi Esayi woyee raakka, an

¹⁵ « Kehyin Sabuloon na Naftaali,

wa nikka yaah-cookmi,

η bakin Yurdan winoori,

wed Galile, kur kin boobi nikdi Yawuut,

¹⁶ cuubi boofee η ñuusi hotid siñaar yakak,

te bi boofee η kur ki kakaan ki ñuusid,

siñaar hayid nga ba.✧ »

¹⁷ Ini amboh ndeem, Yeesu cammba woytoh booba η ini kad η waas Kooh an : « Boysohaat pesohaad, Nguurin-Dafki rebid. »

Yeesu beedkid bi seeboh

¹⁸ Wa raakka mbah, Yeesu tiindeeda η sereen-dan Cookman-Galile, a hotta seeboh kanak

mbaaleeda cuurund η cookma, ba nikee Simong yi na woyse Piyeer na taambdoh ce Andare.

¹⁹ A woosa ba ne : « Ñaakdaat to, η hey du tume seeboh bo'. »

²⁰ Ba jaarra fad mbaal can ba ndaam, ba ñaakidta de.

²¹ A kadissa yissuut, a hotissa taambdoh kanak, Saak na Saan, kubuucin Sebede, a raak ba η gaala na baab ba, ba habidtineeda mbaal can ba. A beedukka ba ne ba hun na de.

²² Ba jaarra fad gaala na baab ba, ba ñaakidta de.

Yeesu wɪrdɪd kosaayɪd laayɪd

²³ Yeesu wileeda Galile jen a jangdoheeda η *sinaagog*[†] ca, a woyeeda Yegdohin Muci[‡], wi kad η Nguurin-Dafki, a wirdeeda kosaay ca na beenduk ca jen, ca ambee booba.

²⁴ Laamtohin tiikin de willa kur kan Siri jen. A komuusa booba raakee miskid jen sagu kosaay ca ambee ba, kosaay nu wa min nik dah, ba jiini[§] ambe, ba raakee kombed-mbed na ba lafne, a wiridta ba.

[†] **4:23 4:23** *sinaagog*: tabah ci Yawuut ci na cohohe ne ba ñaamuk Kooh nga te ba jangee waas Kooh nga. Ba namee ngel nga ne leeroh raakka nga ba dah. [‡] **4:23 4:23** *Yegdohin Muci* : wɛd "*Lewaɲsili*" wala "*Injil*". Boo toksoh woo keem daa η saafi-saafi. [§] **4:24 4:24** *jiini* : findi Fiis ci Hoolid ci jangdohoha, feruud ci mindi hotu jen, ca nikee malaaka wa ca na ferse. Cum nga bakaadta, ca njafuusa η kehyi. Ceem, cɛd boo tokis "jiini". E Seytaani kilifaanin ca. Marka teernɗin Camba 1:31; Esekiyeel 28:11-19; Maarko 3:20-30; Luk 10:17-20; Teeb ki 12:3-12.

25 Mboolo laayid ñaakidta de, boobeem pu-lohee Galile, Dekapool*, Yerusalem, Yudee, na baka faahan Yurdan.

5

Boobi nebdid ci

¹ Wa Yeesu hot mboolnda, a rappa η tangoora, a booffa nga. Taalubeecin de rebpa nga de,

² a jangdeeda ba in cii an :

³ « Ba nebdid, boobi ruhsid haf cin ba, ba inahha ne ba etohid Kooh, laam Nguurin-Dafki wa wuu ba.

⁴ Ba nebdid, boobi na fude, laam ba hey giifdassee.

⁵ Ba nebdid, boobi soosid ci, laam bed edsan kehyi.

⁶ Ba nebdid, boobi aduk, sifadukka kipes yurhid, laam ba hey hiye, ba kap nding.

⁷ Ba nebdid, boobi na yirmohe, laam Kooh hey ba yirme.

⁸ Ba nebdid, boobi raak keen hoolid, laam ba hey hote Kooh.

⁹ Ba nebdid, boobi na waake jam η harmban boobi, laam ba hey beedkohse kubu Kooh.

¹⁰ Ba nebdid, boobi na mbugalse sagu yurhi ba yurah, laam Nguurin-Dafki wa wuu ba.

* 4:25 4:25 Dekapool : wa nikee kur-taah ndanqiyaah nangdukohid. Boobi genee nga, ba nikee Yawuut haa, ba taambdeedi waasin Musaa.

11 Du nebfid, ne boobi basee du, ba mbugalee du, ba leydohee du na woo modaaɗi'id nu nik saguuso dah.

12 Sumaat keeh-keeh, laam aafi na sekee du η dafka yakid, te du inah ne ba mbugalohee woosuud ci adug du daa.

Medaami na siñaari

13 E du medaamin Adina. Waaye meda kad po wa jemidɗi dah, wa min jemɗohissu na ye ? Wa na raakisseedi etoh dal, wa mbetu, boobi dakee nga.

14 E du siñaarin adinaani, kur ki nik η jol tango, wa mindi demɓu.

15 Te ali bo' na fuudeedi laampa ne a kuna na kanoh, a degana kay η degohaaniη wa ne wa ñiinid bi tuuyi jen.

16 Siñaarin du joy ñiinoh daa η fiki boobi, ne ba hot tumohaad ciη du baahid ci, ba yakid Kooh Baabin du yi nik η Eel ci.

Ini kad η waasin Musaa

17 Kinaat liib ne η hay ne η nihis waasin Musaa wala woo ciη woosuud ci, η haydi ne η nihis ca, waaye η hay ne η tum in ci ba woo po ca mit.

18 Ñam na woyee du wa te wa keeh. Feeh kehyi na eel ci kurukdi nga dah, ali in nihsukandi η waasi po mɓadna wa mitan. Wa fiisi uup yissuut nga haa, wa tap haa.

19 Wed tah po bo' nu taambidɗi wi uup yissuut η nakoh ci te a woyee boobi ne ba joydaa taambid dah, a hey nike yi uup yissuut η Nguurin-Dafki. Waaye bo' nu taambid ca te a

jangdee boobu ne ba taambid ca dah, a hey yake ngan Nguurin-Dafki.

²⁰ Nam na woyee du wa, du uupdi yurah jangdohoh cin waasi na *Farisen* ci dah, du aasandi η Nguurin-Dafki.

Ini kad η ayrukoh

²¹ Du kerhid ne booba debgaan woysee ne : “ Kina ap bo'☆ ; bo' nu apoh dah, a hey atte'se. ”

²² Waaye mi na woyee du ne, bo' nu ayruk baah ce dah, a hey atte'se. Te bo' nu woo baah ce ne : “ Hafin da riifdi ” dah, a hey bayse η atte'oh cin waasi. Te bo' nu woo baah ce ne : “ Fu dof ” dah, a hey bekse η yongkaaha yakka.

²³ N ineem, fu bayee ini fu edoh wuu Kooh η seeykohaana, fu naandsuk ne baah fu ambidid da in dah,

²⁴ fadaa η fiki seeykohaana, fu kad kerhidfoha na de po yut, fu hana hay dege.

²⁵ Ara kerhidoh na boyi, ne a bayee da waas dah. Fu tumdaa η waasi po du ree ngelohaana dah, a hey da baye η atte'ohi, yeem ed da alkaateeni, fu daaku η kasoona.

²⁶ Nam na woyee da wa te wa keeh, fu pulohandi ndaam feeh fu wirinddi po η darmi uup yissuut dah.

Ini kad η njaaloo

²⁷ Du kerhid ne wa woyuud ne : “ Fu njaaloo'andi.☆ ”

☆ **5:21 5:21** Pula 20:13; Rohyidi 5:17 ☆ **5:27 5:27** Pula 20:14; Rohyidi 5:18

28 Waaye mi na woyee dū ne, bo' nu marak bitib, a hemem de dah, a njaaloo'id na de η dooy ce po yutid.

29 Hasin da ñaahmi waad da bek η bakaad dah, nihsaa fu mbeta ; cir yino nihsuk η faanin da, wed ngisoh wa jen, wa mbetu η yongkaaha yakka.

30 Yaahin da ñaahmi waad da bek η bakaad dah, ngudaa jameet fu mbeta ; cir yino nihsuk η faanin da, wed ngisoh wa jen, wa kad η yongkaaha.

Ini kad η sabsukoh na bitib

31 Wa namid woyuud ne : “ Bo' nu fad bitiice dah, a edaat de kayti teeboha.✧ ”

32 Waaye e ñam na woyee dū ne, yaar nu sabsukoh na bitiice te nikdi ne yeem njaaloo njaaloo dah, a yi bek de η njaaloo. Te bo' nu bay bitib faduud dah, a njaaloo'id.

Ini kad η giñ

33 Du namid kerah ne booba debgaan woysee ne : “ Fu giñ in dah, kinaa nik tumaadi. In nu fu giñid Hed boo dah, tumaa.✧ ”

34 Waaye mi na woyee dū ne, kinaat giñ delem. Kinaat giñ η dafki, laam boofohaaniη Kooh, yi buur waa nga.

35 Kinaat giñ η kehyi, wa degoha kot cin de. Kinaat giñ η Yerusalem, wa kur kin Kooh, yi Buuri yakki.

✧ 5:31 5:31 Rohyidi 24:1

✧ 5:33 5:33 Lewiici 19:12; Kind ci

30:3; Rohyidi 23:22-24

³⁶ Te hafin ɗa, kina giñ nga laam fu mindi yaanwid, fu mindi suussid find yino nga.

³⁷ Du woo "ee" ɗah, wa nikaat "ee" ; ɗu woo "a'aa" ɗah, wa nikaat "a'aa". In nu ɗu deg nga ɗah, wa puloh Seytaani.

Ini kad η wirndidkōh

³⁸ Du kerhid ne wa woyuud ne : “ Has, e has na wirndee wa ; sis, e sis na wirndee wa.☆ ”

³⁹ Waaye mi na woyee ɗu ne, kinaat wirndidkōh na boyi na tumee ɗu in miskid. Bo' lab ɗa pad η kabaab ñaahum ɗah, edaa de wi tas.

⁴⁰ Te bo' waad ɗa bay waas ne a naaf kulbaakin ɗa yini ɗah, nama de ed paltoonin ɗa.

⁴¹ Bo' tiinddukoh ɗa η doole *kilomeet* yino ɗah, tiinda na de kanak.

⁴² Bo' kiim ɗa ɗah, onaa de te kina sang band boyi na bandukee ɗa.

Waad bi sang ɗa

⁴³ Du kerhid ne wa woyuud ne : “ Waada morom fu,☆ fu sang boyi sang ɗa. ”

⁴⁴ Waaye mi na woyee ɗu ne, waadaat boobi sang ɗu, ɗu kiimdee boobi na torhidde ɗu in baahid.

⁴⁵ N ndeem, ɗu hey teebohe ne ɗu kubuucin Baabin ɗu yi nik η Eel ci, laam a na pulde pulid nohin de η añaandid ci na baahid ci, a na toɓde toɓid yurhid ci na yurhaadiici.

☆ 5:38 5:38 Pula 21:24; Lewiici 24:20; Rohyidi 19:21 ☆ 5:43 5:43 Lewiici 19:18

⁴⁶ Moo, du waad boobi waad du dong dah, du car ye aafaah η ineem ? Juuti'oh* ci sah na tumohe daa.

⁴⁷ Te du kañdee baah cin du dong dah, du habid ye ini habdohuudi ? Boobi kosdi Kooh sah na tumohee daa.

⁴⁸ Kon kinaat raak sikka findi Baabin du yi nik η dafki raakohdi sikka.

6

Findi bo' joy onohoh

¹ Wortukaat, kinaat teeboh kiyurhin du η fiki boobi ne ba hot du, du tuma dah, du rahsandi aafin Baabin du yi nik η Eel ci.

² Te fu onee ñakid ci dah, kina tip haan* ne boobi hot da ; findi naafeehaaci na tumohee wa η dooy *sinaagog* ci na disik ci mbeeddaaci coh ne ba waak tiik. Nam na woyee du wa te wa keeh, ba rahsid aafin ba po yutid.

³ Waaye fu sarhohee dah, yaahin da singi kinaat inah ini yaahin da ñaahmi na habde,

⁴ ne sarhin da nik ini demb, te Baab du, yi na hote η ini demb, hey da aafe.

Findi bo' joy kiimoh Kooh

⁵ Du kiimee Kooh dah, kinaat mand na naafeehaaci, bi inah ne ba kiimee Kooh dah, ba na waade tufuk η dooy *sinaagog* ci na disik ci mbeeddaaci coh, ne ba teeβ boobi jen ne bii kiim

* **5:46 5:46** *juuti'oh* : η jamanoona bi Rom degoh kur laayid yaah, ba tufkiddeen juuti'oh η kur laayid ne ba meeksohid buurin Rom juuti. Ineem wed' tah, bo' laayid sangee sang juuti'oh ceem.

* **6:2 6:2** *"tip haan"* : ndii, ini fiisu η gerek, wa "kuluβ".

Kooh. Ñam na woyee dū wa te wa keeh, ba rahsid aafin ba po yutid.

⁶ Waaye fu, fu kiimee Kooh dah, aasa η dooy tuuy fu, fu rang yahndeeri, fu kiim Baab dū, yi nik η dīski dēmb, yi na hote η dīski dēmb, a hey dā aafe.

⁷ Te dū kiimee Kooh dah, kinaat amb η woo yino, dū woyee wa, dū woyissee wa findi boobi inahdi Kooh ; ba liib ne e woo kin ba laaydi wed na hee ba tahe teydukdū.

⁸ Kinaat mand na ba, laam Baabin dū inhid ini dū etoh bala dū kiiman dē dah.

⁹ Wed tah kiimohaata Kooh an :
Baabin boo yi η Eel ci,
tiikin dā teyduksaat ne wa tiik hoolid.

¹⁰ Nguurin dā hayaat.

Ini fu waad raakaat η kehyi
findi wa raakoh η Eel ci.

¹¹ Ona boo kañam ki boo etoh woti.

¹² Daasa boo dal ci boo na dalee dā
findi boo na daasohe bi na dalee boo.

¹³ Te kina tum po boo jaddu fiir.

Waaye mucda boo η yi baahaadi.

[Ya fu Hed Nguur, na hatil na kiyak po faw,
Amiin.]

¹⁴ Inhaat ne dū daas boobi na tumee dū in modaadi dah, Baabin dū yi nik η dafki hey dū namee daas tumohaad cin dū modaadiici ;

¹⁵ waaye dū daasdi boobi dah, a heydi dū namee daas.

Findi bo' joy oroh

¹⁶ Du oreo dah, kinaat teeb boobi ne dū na habde in miskid, findi naafeehaaci na tumohee wa. Ba oreesa dah, ba ñuusid fikiicin ba ne ba

teeḅ ḅooḅi jen ne ḅa orid. Ñam na woyee ḅu wa te wa keeh, ḅa rahsid aafin ḅa po yutid.

¹⁷ Waaye fu, fu ore ḅah, muktuka, fu laack-oloñuk,

¹⁸ ne fu teebuu ḅooḅi ne fu na ore, waaye Baab ḅu yi nik ḅ diskid demḅ, yi na hote ḅ diskid demḅ, a hey ḅa aafe.

Ini joy waaku

¹⁹ Kinaat nangḅoh raak-raak ḅ Adina, ḅiskid inah ne ñuhuk minidā yahroh wala wa hoy, wala rokoh ci ngul, ḅa aas, ḅa roka.

²⁰ Waaye nangḅohaat raak-raak ḅ Eel ci, ḅiska fu inah ne ñuhuk mindaa yahroh, wa hoyandī te rokoh mindī ngul, a aas ne a roka.

²¹ Inhaat ne ḅiskid raak-raakin ḅa nik, keeñin ḅa na name nik nga.

²² Has wed laampaanin faan. Hasin ḅa wir ḅah, faanin ḅa jen nikan ḅ siñaar.

²³ Waaye hasin ḅa wirdī ḅah, faanin ḅa jen nikan ḅ ñuus. Te ñiini nik nga ḅa jen nik ñuus ḅah, ñuuseem nikan taruus !

²⁴ Bo' yino mindī raak hed kanak, mbaa a hey waade yino a sang yi tas, wala a ḅod ḅ yii, a heef yi tas ; kon ḅu mindī ñaamuk Kooh, ḅu ñaamkee raak-raak.

²⁵ Wed tah mi na woyee ḅu ne : Kinaat jaahid ḅ kipes kin ḅu, ḅ ini ḅu ñaman [na ini ḅu anan]. Kinaat jaahid ḅ faan cin ḅu, ḅ ini ḅu bekkan. Kipes uupidḅi kañam njiriñ e ? Te faan namḅi uupid bekkaah njiriñ e ?

²⁶ Markaat sel ci, ca na sokeedī, ca na ngudeedī ; te ca raakḅi ndap ḅaakkoha, waaye Baabin ḅu

yi nik η Eel ci yii ñamid ca. Du uupidɗi ca njiriñ e ?

²⁷ Ya ba min jaahid nga du, po a baat wahtu yino η kipes kin de ?

²⁸ Wa ye tah du jaahde book η ini du bekkann ? Markaat paangfin yohon ci na pos cin ca findi ca na kifsohe. Wa na pangkeedi, wa na tedeedi.

²⁹ Moona mi na woyee du ne Suleymaan, na raak-raakan de jen, a moosdi bekkoh mand na yino nga ca.

³⁰ Kooh bekde paangfin yohon ci bekuk hend an mod woti te kim waa kee beksa η yongkaah dah ; kon wa leerid ne Kooh hey du name bekid. Kosi du kos yissuutid !

³¹ Mbaa kinaat jaahid du woyee ne : “ Boo na hee ye ñame ? Boo anan ye ? Boo bekkann ye ? ”

³² In ceem jen, e boobi inahdi Kooh bed na gene η waakin ca, waaye Baabin du yi nik η dafki inhid ne du etohid ca.

³³ Waakaat ini na kadde fiki Nguurin de na kiyurhin de paad, a hey du ca one, a baatid du cinooci jen nga.

³⁴ Kinaat jaahid η ini raakan kim, kim na kiman wa, mbeh nu nik dah miskid ci nik nga doyida.

7

Kina atte morom fu

¹ Kinaat markoh bo' in, mbaa du heydi markohse in.

² Laam findi dū na atte'ohe, Kooh atte'ohan dū daa te beesohaani dū na beesdohohe, wed dū beesdohsan.

³ Wa ye tah fu markee boli η hasin morom fu, te wa ndood yakak nik η hasin da ?

⁴ Wala fu min na woyoh morom fu ne : “ Fada η nihsid da boli η hasin da ”, te ndoodi yakki weddi η hasin da ?

⁵ Naafeehaani, koca nihs ndoodi yakki nik η hasin da. Fu min hot baahid ne fu nihsid morom fu boli nik η hasin de.

⁶ Kinaat ed buu ci in ci hooldu wuu Kooh bala ca wiirkan nga dū, ca faarsoh dū, te kinaat njaf per cin dū η kot cin mbaam-huk ci bala ca daksohan ca.

Kiimaat, waakaat, labdaat

⁷ Kiimaat, dū hey onse ; waakaat, dū hey hote ; labdaat, dū hey rangsidasse.

⁸ Laam bo' nu kiim dah, a hey onse, bo' nu waak dah, a hey hote, te bo' nu labid dah, a hey rangsidasse.

⁹ Ya ba nga dū a yi kubkin de kiiman de mbuuru, a on de atoh ?

¹⁰ Wala a kiim de cuurund, a on de iin ?

¹¹ Nik ne dū bi baahaadiici, e dū min on kubuucin dū in baahid dah, η woyisdi da Baabin dū yi η Eel ci, a onandi in baahid bi na kiimee de wa e ?

¹² Kon, in ci dū waad ne boobi habdid dū ca jen, tumdaat ba ca. Ineem wed waasin Musaa nakoh na woosuud ci.

Yahndeer ci kanak ci

¹³ Aasohaaf yahndeeri bengidfi laam yahndeeri angidfi na bayohe η boom te waasiη wa yooɓpa ; laayidfi na aasohe nga.

¹⁴ Waaye yahndeeri na bayohe η kipes ki, wa bengidfi, waasiη wa sewwa te bi hota laaydi.

Bi na kulɓa'kohe woosuud'

¹⁵ Wortukaat ɓooɓi na tume haf ɓa woosuudfi, η ɗooyiη ɓa, ɓa ɓaakoɓ saahidfi. Waaye ɓa haye nga ɗu ɗah, ɓa na haye soosidfi findi mbaal.

¹⁶ Du na hee ɓa inhisohe in ci pesohaadfi ciη ɓa na rime. Reseñ minidfi ɓeenohu η ñaabaaf e ? Wala ndun minidfi ɓeenohu η ñalkook ?

¹⁷ Kidig nu baah ɗah, wa na raake rim baahidfi. Waaye kidig nu baahdi ɗah, na raake rim baahaadi.

¹⁸ Kidig baahidfi mindi raak rim baahaadi te kidig baahaadi mindi raak rim baahidfi.

¹⁹ Kidig nu raakdi rim baahidfi ɗah, wa na yobse yobu, wa njafu η yongkaah.

²⁰ Mbaa ɗu na hee ɓa inhisohe in ci pesohaadfi ciη ɓa na rime.

Woo na tum

²¹ E ɓooɓi na ɓeedkohee so : “ Hed ɓoo, Hed ɓoo ” jen ɓed na hee aase η Nguuriη-Dafki haa, waaye a bi na habde waad-waadiη Baabiη ngo yi nik η Eel ci.

²² Bi ɓo' laayidfi hey yo woye mbadi ne : “ Hed ɓoo Hed ɓoo, ɓoo meedfi yegɗoh woo kiη Kooη η tiikiη ɗa haa e ? ʼBoo aaniidfi jiiniici η tiikiη ɗa te ɓoo haɓɗidfi keemaan laayidfi η tiikiη ɗa. ”

²³ N ineem, η hey ɓa woye ne : “ N moosdi ɗu inhoh, usaat to ɗu bi na habde ini lahdi waas. ”

Kahan ci kanak ci

²⁴ Wed tah boyi na sikdfuke woo kin ngo wii, a pesohee wa, a mandan na yaar ñaañid yi tabah kahan ce η dafuk atoh ;

²⁵ tobi keennda, huluɓ ci nupdeeda, puudsi puudseeda, ca tapukka kahneem, waaye wa keendɪ sagu ini wa tabahu η dafuk atoh.

²⁶ Waaye boyi na sikdfuke woo kin ngo te a pesohuu wa, a mandan na yaar naandid yi tabah kahan ce η dafuk beeñ ;

²⁷ tobi keennda, huluɓ ci nupdeeda, puudsi puudseeda, ca tapukka kahneem, wa keennda, wa yahrukohha jameet. »

²⁸ Wa Yeesu yut woo woo ceem, mboolnda jen feyuusa η jangdohin de.

²⁹ Jangdohaadan de daloheen na findi jangdohoh can waasin Musaa na tumohe, laam a woyee keeh-keeh findi kilifa.

8

Yeesu hoolfid bo' kosaayid

¹ Wa Yeesu ruhsee tangoora, mboolo laayid ñaakidta de.

² Wa raakeen yaar, a kosaayee kosaay ki na obse faan*, a hayya η Yeesu, a yekka η fikiice, a kiimba de ne : « Kilifaani, fu waada dah, fu minid to sabsoh na kosaay kii po η nik bo' hoolid. »

* **8:2 8:2 kosaay ki na obse faan** : η Yawuut ca, bo' nu raakeen kosaay kii dah, a meed ambohu bo' hoolaadi. (Lewiici 13-14) Wed tah po a meedɪ reɓ booba, a meedɪ reɓ Kahan Kooh.

³ Yeesu radissa yaah, laalla de, woosa de ne : « Nj waadida, nika bo' hoolid. » Jaarra kosaay ka hoolla nga de.

⁴ Yutta Yeesu woosa de ne : « Wortukaa wa woo ali bo' waaye kada fu teeba haf fu seeykidoha, fu habid seeyki waasinj Musaa nakoh[☆] ; wa teeboh ne fu wirid. »

Yeesu wirdid surgaanan yaara adgohee soldaar ca

⁵ Yeesu a yi kadoh po a aassa kur kan Kaper-nawum, wedi jaar baah nj ba adgohee soldaar can Rom[†] rebob nga de, kiimmba de keeh-keeh

⁶ an : « Kilifaani, ñaaman ngo yaa faanukka nj kahna, cir cin faani de ced lafañ a yaa sayeeda say. »

⁷ Yeesu loffa de ne : « Nj hey de hee wirde. »

⁸ Yaara adgohee soldaar ca loffa ne : « Kilifaani, nj yeyyoodi fu aas nj kahan ndo ; wo ya woo rek ñaaman ngo hey wire !

⁹ Laam mi nj haf fo, raakid boobi adgoh ho te nj namid raak soldaar ci nj adgoh ; yaa nu nj woo ne : “ Kada ” dah, a kad, yaa nu nj woo ne : “ Haya ” dah, a hay. Te in nu nj woo ñaamin ngo ne a habdaata dah, a habida. »

¹⁰ Wa Yeesu kerah woo keem, a feyuusa, a woosa ba ñaakdee de ne : « Ñam na woyee du wa te wa keeh : Nj hotdi ali bo' kosid kosii ngan Israayel jen !

☆ **8:4 8:4** Lewiici 14:1-32 † **8:5 8:5** Rom : wed kur ki degee yaah Israayel na bak laayid nj Adina. Waaye nj Israayel raakeen bi buur bi meed beedku Herod ; buur ceem gaykee nj buura yakkan Rom.

¹¹ Ñam na woyee dū wa, bo' laayid' hey pulohe η bak ci jen, ba boof na Ibrahiima, Isaahha na Yanhooba, ba ñamee kañam ka yakka η Nguuran dafka.

¹² Waaye bi joyee aas η Nguuri, hey njafse η ñuusan hara, diska fud na doɓɓoh sis raak. »

¹³ Yutta Yeesu woosa yaara adgohee soldaar ca ne : « Kada, wa raakohaata dāa findi fu kosoha. » Te η jamanoonaam jok, surgaanη de wirra.

Yeesu wirdid' bo' laayid'

¹⁴ Wa Yeesu kurkoh ndaam, a kadta kahan bi Piyeer, wa a ree, a tel yaayin' biti Piyeer jirid' po faankid', a faanin' de wed' dohe.

¹⁵ Yeesu laalla yaahin' de, dohdan' faana sabsukohha na de ; jaarra a kurukka a taambko-heeda Yeesu.

¹⁶ Wa niina ree, a komuusa bo' laayid' ba jiini ambe. A aannja jiiniica na woo kin' de, a wiridta kosaayid' ca binooba jen.

¹⁷ Ina woosuudi Esayi woyee wii raakka :
« A koodid' in ci boo miskasse,
a degukka kosaay cin' boo.☆ »

Yeesu na yaaba waad'ee de ñaakid'

¹⁸ Wa Yeesu hot mboolnda ndeeree de, a woosa taalubeecin' de ne ba kad' baka faahan' cookma.

¹⁹ Wedi jaar baah η jangdohoh can' waasin' Musaa hayoh nga de woosa de ne : « Jangdohohi, d'isik nu fu kad' dah, η hey da ñaakde. »

²⁰ Yeesu loffa de ne : « Baakoɓ ci raakid nung, sel ci raakid taar, waaye Kubkin boyi‡ raakdi sah dɗiski a na hee idsidkohe. »

²¹ Yaar wiiriis η taalubeecin de woosa de ne : « Kilifaani, on ndo paad, η taambkoh yabkoorin ngo po a kaan, η uumb de. »

²² Yeesu loffa de ne : « Ñaakid to te fu fad kaanid ci ɓa uumb kaanid cin ɓa. »

Yeesu yeebkidid puudsa na cookma

²³ Wa Yeesu yut woo na ɓa, a aassa η gaal, taalubeecin de ñaakidta de.

²⁴ η cookma, deƙka po puudis yakak raakka ɓa nga po ginaah ca riifdeeda gaala, wa raak Yeesu neeheeda.

²⁵ Taalubeeci rebpa nga de, ɓa yunnda de na leehuk an : « Kilifaani, mucda boo, boo bii kaan ! »

²⁶ A woosa ɓa ne : « Kosi du kos yissuutid, wa ye tah du neek ? » Wed a kurkoh, a ngassa puudsa na cookma, dɗiska eennda ted.

²⁷ Ba feyuusa, ɓa woyeeda ne : « Yaarii, a ɓo' ye po puudsi na cookmi sah kerhidee de ? »

Yeesu wɗɗid yaaba jiiniica ambe

‡ **8:20 8:20** *Kubkin boyi* : wa tiiki Yeesu ferdee haf ce. Tiikeem uup reb ini fiisu η teernin Dañeel 7:9-14. Wa fiisu nga ne, wa in haydohee woosuudi Dañeel findi heey, an a hot "kuɓu ɓo' " hayeeda η eel cin Asamaan, a hayya po ɓofohaanin Kooɓ, yi buur. Yeesu η haf ce woyid η teernin Dañeel 7:9-14 wa a woyee woo-woosuud η ini kad η in ci na haye η fikiiri ngan teernin Macce 24:30 na teernin Maarko 13:24. A namid woo nga wa a tufuk η fiki atte'oh ca ngan teernin Macce 26:64 na teernin Maarko 14:62.

28 Wa Yeesu na taalubeecin de ree baka faahan Cookman-Galile, η kur can Gadareen ca, jaar kanak ba fu inah ne ca jiini ambee ba, ba pulohha dīska ba nīkee η ruy-ruy ca, ba kadta coha na de. Ba nīkee añaandoh na añaandoh, ali bo' meeddi kaañ taamb ndeem.

29 Ba leehkeeda an : « Fu waad booye tum Kuḡkin Kooḡ ? Fu hay ne fu torhid booye bala jamanoonin wa reyan e ? »

30 Raak gat mbaam-huk yakak ñameeda η ndaam, wa usoheen na ba yissuut.

31 Jiiniica kiimmba Yeesu keeh-keeh an : « Booye inhid ne fu hey booye aane, ona booye, booye aas η gatan mbaam-huk ceen. »

32 A woosa ca ne : « Kadat ! » Wed ca puloh η yaaba, ca aassa η mbaam ca. Gata jen giirukka, hunnda na mbartala, fadsukka η cookma, mbaam ca kaannda η masma.

33 Booba niidde ca nuppa, kadta woya ini raak jen η kur-taaha, na ini rahas yaaba jiiniica ambe.

34 Booban kur-taaha jen pulla, hayya η Yeesu ; wa ba hot de, ba kiimmba de keeh-keeh ne a pulaat kur can ba.

9

Yeesu wirdid lafañ

1 Wa Yeesu kurkoh ndaam, a aassa gaal a huussa cookma, a kadta Kapernawum, kur ba.

2 N ndaam, a komuusa jaar lafiid faanuud η faankoha. Yeesu hotta findi booba kosoh, a woosa lafiida ne : « Ndengduka yaarin ngo ! Fu daasuud bakaad cin da. »

³ N̄ woo keem, bi bo' baah η jangdohoh can waasiη Musaa woyeeda η harmban ba ne : « Yaarii na d̄ale KooH ! »

⁴ Yeesu inheen liib cin̄ ba, a woosa ba ne : « Wa ye tah d̄u raakka liibohaad̄ ci mod̄aad̄iiceem ? »

⁵ N̄ woo d̄e ne “ Fu daasuud̄ bakaad̄ cin̄ d̄a ”, wala “ Kurka fu tiind. ” A winde uup yooB̄ ?

⁶ Du hey inhe woti ne KuB̄kin̄ boyi raakid̄ min-min d̄aasoha bakaad̄ η keh̄yi. » Wed̄ a woyoh yaara kosaayd̄a ne : « Kurka, baya faankohaaniη d̄a, fu haad̄. »

⁷ Yaara kurukka, haadda kahan ce.

⁸ Wa mboolnda hot ineem, ba feyuusa, ba yakdeeda KooH yi on bo' ci min-mineem.

Yeesu beed̄kid̄ Macce ne yeem ñaakid̄ d̄e

⁹ Yeesu kurkohha ndaam, wa a kad̄e, a hotta yaar teeku Macce boofid̄ η d̄iska a na juuti'ohe. A woosa d̄e ne : « Ñaakid̄ to. » Macce kurukka, ñaakid̄ta d̄e.

¹⁰ N̄ finho ineem, Yeesu ñameeda η kahan Macce, juuti'oh laayid̄ na bi bakaad̄oh laayid̄ hayya ne ba ñam na d̄e, a yi na taalubeeciη d̄e.

¹¹ Wa *Farisen* ca hot ineem, ba woosa taalubeeciη d̄e ne : « Wa ye tah jangdohohiη d̄u ñamee na juuti'oh ci na bakaad̄oh ci binoobi ? »

¹² Yeesu kerahha ba, a woosa ba ne : « Boobi kosaayd̄i etohd̄i payoh, e kosaayid̄ ci etoh payoh.

¹³ Jangaat ini Fiis ci woo wii : “ N̄ waad̄ ne d̄u teeboh baah kin̄ d̄u η binoobi, wed̄ ngisoh d̄u seeykee wuu so.✧ ” Laam η hayd̄i ne η beed̄uk

✧ 9:13 9:13 Hose 6:6; Gonaah ci 21:3

yurhid ci waaye η hay ne η beeduk bakaadoh ci.
»

Yeesu woyid η ini kad η or

¹⁴ N ineem taalubeecin Yahya Boktohi hayya η Yeesu, meekissa de ne : « Wa ye tah taalubeecin da na oreedi te boo na *Farisen* ci boo na ore or ? »

¹⁵ A loffa ba ne : « Hanheeci hay η kilook minid nik η nebaadi te hed kilooki yii na ba e ? Waaye wa hey raake jamano, hed kilooki koodohu nga ba ; η ndeem, ba hey ore.

¹⁶ Ali bo' na daafeedi kulba maañid na seeket as, mbaa seeketi hey nookdohe kulbaaki, kulbaaki uup nga faaruk.

¹⁷ Ali bo' na nameedi tum biiñi asi na soñe η mbohos und maañid ; mbaa mbohosi hey pooke, biiñi aamuk, mbohosi yahrukoh. Biiñ as kay na tumse η mbohos as, jaar ca kanak, ca min maañ.
»

Yeesu wurdid bitib, a hultidta komaaki cafay

¹⁸ Wa Yeesu woyee na ba ndeem, raakka kilifaani hay, yekka η fikiice woosa de ne : « Kuβkin ngo cāyi kaanid señci, waaye haya fu deg de yaah, a hey pesisse. »

¹⁹ Yeesu kurukka, ñaakeeda nga de, a yi na taalubeecin de.

²⁰⁻²¹ Wa raakeen bitba fu inah ne ñif min de meed meed aamuk, a tumid na kosaay keem kiis ndanjkiyaah na kiis kanak (12) ; a woyee η dooy ce ne : « N laal kulbaakin de dong dah, η hey wire ! » A lahha Yeesu finho, a laalla lecmin kulbaakin de.

²² Yeesu heelukka hotta de, woosa de ne : « Ndengdukka bitbi ! Kosi fu kos wirdid da. » N disksa disksa bitba wirra.

²³ Wa Yeesu ree kahan kilifaana, a hotta booba mbiifbee, na mboolnda findi wa duudohe,

²⁴ a woosa ba ne : « Kurkaat ndii, cacyi kaandi, a na neehe. » Waaye ba njembteeda de.

²⁵ Wa mboolnda cootdu, Yeesu aassa, ammba kubka cacya n yaah, njaanja kurukka.

²⁶ Jaarra booba laamtoheedaa n kur kaam jen.

Yeesu wirdid fuulid kanak

²⁷ Wa Yeesu kurkoh ndaam, kadeeda, fuulid kanak ñaakdeeda de, leehkeeda n dafka an : « Setin Dawuuda, boo miskaat da ! »

²⁸ Yeesu reesa kahna, fuulid ca rebpa nga de, a woosa ba ne : « Du kosid ne n minid habid ineem e ? » Ba loffa de ne : « Ee kilifaani. »

²⁹ A laalla has cin ba, a woosa ne : « Wa raakohaat daa nga du findi du kosoha ! »

³⁰ N ineem has cin ba marakka. A woosa ba ndengid ne : « Wortukaat, ali bo' kinaata yeg ! »

³¹ Waaye wa ba pul, ba laamtoheedaa n kur kaam jen.

Yeesu wirdid muum

³² Ba cootee coot rek, Yeesu komissuusa jaar, a jiini ambee de, muumidta de.

³³ Yeesu aannja jiinnda, muum ma cammba jomb. Mboolnda feyuusa woyeeda ne : « In mand an moosdi hotohu n Israayel. »

³⁴ Waaye *Farisen* ca woyee ne : « A kilifaanin jiiniici na onee de hatili a na aañohee ca. »

Yeesu tuuyid Apootar ci

³⁵ Yeesu wileeda kur ca yakak ca na ca yin ca jen, a jangdoheeda η *sinaagog* ca, a woyeeda booba Yegdohin Muci, wi kad η Nguurin-Dafki, a wirdeeda kosaay ca na beenduk ca jen.

³⁶ A hotta boobaη mboolnda, ba misikka de lool ; ba nikee goyid, yaaboh na yaaboh findi mbaal raakaadi niidoh.

³⁷ N ineem, a woosa taalubeecin de ne : « Yohni laabid waaye ngudoh ci laaydi.

³⁸ Kon kiimaat Hed yohni a woosoh bi pangkoh, ba ngud yohni. »

10

¹ Yutta, a beedukka taalubeecin de ndanjiyaah na kanak ci (12), a onnda ba hatil ne ba wirdee kosaay ci na beenduk ci jen, a nammba ba on hatil ne ba aane jiniici na hoolaadiiki ca hoolaadi.

² Cii ced tiik cin *Apootar** ci ndanjiyaah na kanak ci (12) : Kockoh η Simong yi teeku Piyeer, na Andare taambdoh ce ; Saak na Saan, kubuucin Sebede ;

³ Filip na Bartalemi ; Tomaa na Macce juuti'ohi ; Saak kubkin Alfe, na Tade ;

⁴ Simong yi nikee *Selot*† na Yudaa Iskaryot yi wor de.

* **10:2 10:2** *apootar*: bed taalubeeci ndanjiyaah na kanak (12) ci Yeesu koodde ne ba hunee na de, te η mirndaani, bed a woos η adinaani jen ne ba paysoh Yegdohin Muci. "*Apootar*" tokis boyi woosu. Te, η Fiis cin Ambtdohi Asi raakid bi bo' wiiriis, bi beedkohsee tiikeem. † **10:4 10:4** *Selot*: a yi boyi waad kur ce po a yutid ne a hiñohida.

⁵ Beem bed nikee ndan̄kiyaah na kanak ci (12) Yeesu tuuye, a edta ɓa dengkoh cii an : « Kinaat kad̄ η kur ciη ɓoobi nikd̄i Yawuut te kinaat aas η kur ciη Samari‡ ;

⁶ waaye kadaat η mbaal ci muuyid̄ ci ɓaah η cuubiη Israayel.

⁷ Disik nu d̄u taamb η waasi d̄ah, woyaat ɓoobi ne Nguuriη-Dafki rebid̄.

⁸ Wirdaat kosaayid̄ ci, hultidaat kaanid̄ ci, aañaat jiiniici, d̄u wirid̄ ɓoobi kosaay kosaay ki na obse faan po ɓa nik ɓo' hoolid̄. Du rahsid̄ te d̄u wirind̄d̄i, kon edohaate te kinaat wirndid̄uk.

⁹ Kinaat ɓayndoh ali kopor, wa urus haa, wa haalis haa, wa hanjar loyaah haa,

¹⁰ kinaat ɓayndoh saak ɓaabooha, kinaat ɓayndoh kulɓa kanak wala ñafad̄ wala ndood̄, laam ɓoyi na pangke joyid̄ rahas kañam kiη d̄e.

¹¹ Kur nu d̄u aasoh d̄ah, meeksohaate po d̄u inah ɓoyi teyɗuk d̄u dalid̄, d̄u nik η kahan ce po mbad̄na d̄u cootan.

¹² Du aasee kahna d̄ah, kañd̄ohaate ;

¹³ nik ne kahna yeyyoo'id̄ d̄u dalid̄ d̄ah, jamiη d̄u nikaate nga, waaye wa yeyyood̄i d̄u d̄ah, kadaate na jamiη d̄u.

¹⁴ Du dald̄uud̄i, d̄u sikɗukuud̄i d̄ah, pulaate kahneem wala kur keem, d̄u faris merhey miη kot ciη d̄u.

¹⁵ Ñam na woyee d̄u wa te wa keeh, η mbehan atteena, e ɓi kur keem upan miskid̄ ɓi Sodom na Gomor.☆

‡ **10:5 10:5 Samari** : ɓi Samari na Yawuut ca kerhid̄oheed̄i ; ɓa heeftid̄ohee heeftid̄oh, ɓa sangtid̄ohha. ☆ **10:15 10:15 Camba** 18:16-19:29

Miskid ci na hee rahse taalubeeci

¹⁶ Mi yii tuuy dū findi mbaal η dooy gat baakoḃ ; yunkaat findi iĩñ, dū soos findi banuut.

¹⁷ Wortukaat boobi, ba hey dū ambe, ba bay dū η ngelohaaci te ba hey dū labduke leraw η *sinaagog* ciñ ba ;

¹⁸ dū hey bayse η fiki bi goornoor na bi buur saguuso. Ineem hey tahe po dū min ndo seede η fikiiḃa na fiki boobi nikdī Yawuut.

¹⁹ Waaye ba bayee dū dah, kinaat jaahid η findi dū woyohan na ini dū woyan, dū hey edse η saasi saasi ini dū woyan.

²⁰ Laam, e dū woyan haa, a Fuudsiñ Baabin dū, a yi woyan taamboḃ nga dū.

²¹ Bo' hey ambduke taambdoh ce ne a apu, baabu hey ambduke kuḃkiñ de ne a apu, bi komaaki hey nike sangid ciñ boobi rim ba, ba apduk ba.

²² Boobi jen hey dū sange saguuso ; waaye boyi na hee ndengduke muñ po η reehdohaana hey mucdasse.

²³ Du tumsee miskid η kur kii dah, saandohaata η kur wiiriis. Ñam na woyee dū wa te wa keeh, dū reehdandī kur ci nik η Israayel te Kuḃkiñ boyi haydī.

²⁴ Taalubeeni uupdī yak boyi na jangdee de te ñaami uupdī yak hed ce.

²⁵ Taalube mand na boyi na jangdee de dah, wa doyd de. Ñaam na hed ce nam mand daa. Nik ne ba teekid hed kahni Belsebul§ dah, moo boobiñ kahni teeksan na ?

§ 10:25 10:25 *Belsebul* : wa baah η tiik ciñ Seytaani.

²⁶ Mbaa kinaat ɓa neek. Laam in nu demɓɗu ɗah, wa hey teebohse te in nu demɓ ɗah, wa hey inhasse.

²⁷ In nu η woo na ɗu na wek ɗah, woyaata noh cong te in nu ɗu moondɗu η nof ɗah, leehkaata η ɗafuk tabah ci.

²⁸ Kinaat nup ɓi na ape faan te ɓa mindi ap ruuh. Nupaat Yi min ambsoh faan na ruuh jen a sooyid ca η yongkaaha yakka.

²⁹ Sel yin kanak na toonohseedi daram yino dong e ? Moona deey, yino na keeneedi nga ca te Baabin ɗu yegɗaa.

³⁰ Te ini kad nga ɗu, a inhiɗ sah findi findi cin haf cin ɗu hend.

³¹ Kon kanaat neyyoh ! E ɗu uupid juuk sel njiriñ.

³² Bo' nu woo η fiki ɓoobi ne a ɓaah nga so ɗah, η hey name woo η fiki Baabin ngo yi nik η Eel ci ne ɓoyeem ɓaah nga so.

³³ Waaye ɓo' nu taasuk ko η fiki ɓoobi ɗah, η hey de name taasuk η fiki Baabin ngo yi nik η Eel ci.

³⁴ Kinaat liib ne η hay ne η ɓay jam η Adina ; η ɓayɗi jam, η ɓay hiñoh.

³⁵ Laam, findi Fiis ci woyoha, hayin ngo hey tahe po

“ ɓo' sang baab ce,
komaaki ɓitiɓ sang yaay ce,
kilook sang payum ce ɓitiɓ.

³⁶ Sangid cin ɓoyi nikan ɓi kahan ɓa. ” ☆

³⁷ Bo' nu waad baab ɓa mbaa yaay ɓa waadi uup wi a waad to ɗah, a yeyyoodi so te ɓo' nu waad

kufkin de yaar mbaa bitib waadi uup wi a waad to dah, a yeyyoodi so.

³⁸ Bo' nu baydi kurwaani a joy daayohu, a ñaakee nga so dah, a yeyyoodi so.

³⁹ Bo' nu waad kipes kin de dah, a hey wa ñake, te bo' nu ñak kipes kin de saguuso dah, a hey raake kipes ki.

⁴⁰ Bo' nu teyduk du ñ kahan ce dah, a teyduk ko, te bo' nu teyduk ko dah, a teyduk Yi woos so.

⁴¹ Bo' nu teyduk woosuud ñ kahan ce sagu ini a nik woosuud dah, a rahsan aaf woosuud, te bo' nu teyduk bo' yurhid sagu ini boyeem nik bo' yurhid dah, a rahsan aaf bo' yurhid.

⁴² Te yaa nu ed bo' yino ñ boobi yissuutduud ci, ali nik ne wa pot masub soosid ne a an, sagu ini a nik taalube dah, ñam na woyee du wa te wa keeh, boyeem ñakandi aafu nga. »

11

Yahya woosid bi bo' ñ Yeesu

¹ Wa Yeesu yut ed taalubeecin de ndankiyaah na kanak ci (12) dengkoh cin de, a kurkohha ndaam, a kadta kur can bak caam ne a jangdoha nga, a woyeeda Yegdohin Muci nga.

² Wa raak Yahya Boktohi tayuud ñ kasoona, a kerahha in ci Mucdohi Gapohse habde. A woossa bi bo' ñ taalubeecin de

³ ne ba meekis de andi a yi Mucdohi Gapohse joy hay wala ba joy sek bo' wiiriis.

⁴ Wa ba ree ñ Yeesu, a loffa ba ne : « Kadaat, du woya Yahya ini du hot te du kerahhaa :

⁵ Fuulid ci bii hot, lafañ ci bii tiind modod, bi raak kosaay ki na obse faan bii wir, dikiid ci bii kerah, kaanid ci bii hulis te ñakid ci bii woyu Yegdohin Muci.

⁶ A sumaat, boyi moosandi kurkoh ñ kosi a kos sagu tumohaad cin ngo. »

Yeesu woyid ñ Yahya

⁷ Wa taalubeeca woossee coote, Yeesu woyeeda na mboolnda ñ ini kad ñ Yahya. A woosa ba ne : « Du kee ye marka ñ nduufa, caabsi yino-kongi puudsi na giyaange e ?

⁸ Ñ liibdaa ! Kon, du kee ba marka, bo' bekkid kulba modid e ? Ñ hot boobi na bekke kulba modid na nika ñ kahan cin buur ci.

⁹ Moo, du kee ba marka ? Woosuud e ? Ee, ñam na woyee du wa, a yi uup sah woosuud,

¹⁰ laam a yi Fiis ci Hoolid ci woyee an :

“ Ñ hey woose bo' a adug da,

ne a habdid da waasi.☆ ”

¹¹ Ñam na woyee du wa te wa keeh, ñ boobi rimuk jen ali bo' uupdi Yahya Boktohi nga. Waaye boyi uup yissuut ñ Nguurin-Dafki a yi uup de yak.

¹² Ina amboh ñ jamanoonan Yahya Boktohi poyi, Nguurin-Dafki wii hay na hatil te bi na aasoohe wa hatil bed raaka.

¹³ Laam, woosuud ci na waasin Musaa nika woyeeda woo-woosuud po findi Yahya hayoh ;

¹⁴ te ɗu waada teyɗuk ɗah, a yi Ilyas* yi joyee hay.☆

¹⁵ Bo' nu raak nof ɗah, a kerhaat !

¹⁶ Moo, η min mandidkɔh ɓoobi woti na ye ?
Ba mand na komaakci ɓoof η ɗiski na toonohse
η kur ki, ɓum woyee ɓinoobi

¹⁷ ne :

“ Boo tipɗid† ɗu,
ɗu mbecɗi.
Boo yeekɗid ɗu yeek ruy,
ɗu fudɗi. ”

¹⁸ Laam Yahya hiid, a nikeedɗi ñamoh, a nikeedɗi
anoh ; ɓa na woye ne a raak jiini !

¹⁹ Kubkin ɓoyi hayya, a ñameeda, a aneeda, ɓa
na woye ne : “ A ñamoh, a anoh biiñ, te a nawle
juuti'oh ci na bakaadoh ci ! ” Waaye liiɓohaadɗi
modidɗi puloh η Kooh na teebohe yurhin wa, η
tumohaad cin wa. »

Kur ci sang kos

²⁰ N ineem, Yeesu cammba ngas ɓi kur ci a
uupee tumoh keemaan, laam ɓa ɓoysoheedɗi
pesohaad, a woosa ne :

²¹ « Mas, ɗu ɓi gen Korasin na Betsayda !
Keemaan ci tumu η kur cin ɗu, ca tumseen η Tiir

* **11:14 11:14** *Ilyas* : Ilyas nikee woosuud yakak (1 Buur ci 17-21; 2 Buur ci 1-2). Wa kipes kin ɗe η adinaani reeh, a kaandɗi, waaye a ɓayu η Eel ci (2 Buur ci 2:18). Wa kadɗa ɓi kiis teemet teemet, woosuudɗi Malasi woosa ne Ilyas heen hayisse bala mbehi yakkin Kooh hayan (Malasi 3:23). ☆ **11:14 11:14** Malasi 3:23-24
† **11:17 11:17** "Boo tipɗid ɗu" : ndii, ini fiisu η gerek, wa "Boo mbiiɓɗid ɗu".

na Sidoon[☆] dāh, ba heen boysohe tumohaaf cin
ba maañ, ba bekuk daah ba boof η wet ne ba
teeboha !

²² Wed' tah ñam na woyee dū wa, η mbehan
atteena, e mbugali dū rahsan uupan misik win
bi Tiir na bi Sidoon.

²³ Te dū bi gen Kapernawum, dū liibid ne Kooh
hey dū rapde po η Eel ci e ? Muk ! A hey dū
ruhside po η kaanid ca ; laam keemaan ci tumu
η kur kin dū, ca tumseen η Sodom[☆] dāh, wa heen
rise poyi.

²⁴ Wed' tah ñam na woyee dū ne, η mbehan
atteena e mbugali dū rahsan uupan misik win
bi Sodom. »

E Yeesu na inhid'ohe Baabi

²⁵ N jamanooçaam, Yeesu woosa ne : « Mi yii
corkid dā Baab, fu yi Hed' Eel ci na kehyi, η ini fu
dasdoh hed' haf ci na ñaañid ci in cii, fu teeβpa
ca komaakci.

²⁶ Ee Baab, mi yii corkid dā. A fu waad'oha dāa
η baah kin dā. »

²⁷ Yeesu woosa booba ne : « Baabin ngo degid
in ci jen η yaah ho te ali bo' inahdi Kubki dal
Baabi, te bo' inahdi Baabi, dal Kubki, na boobi a
waad' ba de teeβ.

²⁸ Hayaat nga so, dū bi yaabid ci jen na
raankid ci, η hey dū one, dū idsiduk.

☆ **11:21 11:21** Esayi 23; Esekiyeel 26-28; Yowel 4:4; Amos 1:9-10;
Sakriya 9:2-4 ‡ **11:21 11:21** Tiir na Sidoon : η jamanoonan
Yeesu, ca nikee kur-taah ci fu inah ne, booba genee nga, ba
nikee Yawuut haa. Kur ceem, ca lahee Israayel yaah-sing ne fu
yurhidkoh na pulohaaf-noh dāh. Woosuud ca defgaan ambeen
ba findi bo' yurhaadi sagu tumohaaf cin ba. ☆ **11:23 11:23**
Camba 18:16-19:29

²⁹ Teydfukaat ini η degan dū, jangaat nga so, η bo' soosid, η bo' edfid te dū hey idside keeñ cin dū.

³⁰ Ini η degan dū yoobid bayu, te ini mi na raanohe edfid. »

12

Kubkin boyi a yi Hed mbehi na idsidkohse

¹ N jamanooocaam, Yeesu na taalubeecin de kadeeda, ba taamma yohon can beleeca, wa ni-kee η mbehi na idsidkohse*. Wa raak taalubeeci adkid, ba piikeeda nga ca, ba ñameeda.

² Wa *Farisen* ca hot ba, ba woosa de ne : « Waasin boo sangohid ngud η mbehi na idsidkohse. Waaye marka ! Taalubeecin da tumida ! »

³ A woosa ba ne : « Mand haa ne dū moosdi jangoh ina Dawuuda habdee wa a aduk, a yi na booba hunee na de.

⁴ A aas η Kahan Kooh, a bayya mbuuruuca degsee η taabla wuu Kooh, ba ñamma ca te raak e seeykidoh ci dong teydoohsee wa.✧

⁵ Te η namee liib ne dū jangid η Fiis cin waasin Musaa ne seeykidoh ci na pangke η Kahan Kooh na idsidkeedi η mbeheem. Kon ba na taambdeedi nakoheem, waaye ba na ambseedi findi boyi tooñ.

⁶ Ñam na woyee dū wa, raakid boyi uup Kahan Kooh η ndii.

* **12:1 12:1** *mbehi na idsidkohse* : findi waasin Musaa nakohee wa, Yawuut ci joyeen idsiduk ngan mbehi yasna-kanakdoh, wed Saafi na woyee gaaw wala samdi. ✧ **12:4 12:4** 1 Samuwel 21:2-7; Pula 25:23-30; Lewiici 24:5-9

⁷ Fiis ci namid woo ne : “ Nj waad ne du teeboh baah kin du nj binoobi, wed ngisoh du seeykee wuu so.✱ ” Du inheen ini woo keem tokis dah, du heedĩ yambe tooñaadiicii.

⁸ Laam Kuḅkin ḅoyi a yi Hed mbehi na idsidkohse. »

Yeesu wirdid hed yaah beendkid

⁹ Wa Yeesu kurkoh ndaam, a kadta *sinaagoga*.

¹⁰ A raakka nga jaar, yaahin de beendkee beenduk. Ba meekissa Yeesu ne : « Andi wirid ḅo' nj mbehi na idsidkohse teydohuud ? » Raak ḅa waakee ini ḅa yamban de.

¹¹ A loffa ḅa ne : « E ya ḅa nga du a yi raakan mbaal yino dong, a keen nj nung nj mbehi na idsidkohse, a fad de nga, a pulduu de ?

¹² Te nj hot a ḅo' uup mbaal fuuf ! Kon tum in baahid teydohuud nj mbehi na idsidkohse. »

¹³ A woosa yaara na yaaha ne : « Radṣa yaahin ḁa. » A radissaa, wa dokukka moḁoḁ findi winoora.

¹⁴ *Farisen* ca pulla, ḅa markeeda findi ḅa na hee apohe Yeesu.

¹⁵ Waaye a inahhaa, a kurkohha ndaam, a cooteeda. Mboolo laayid ñaakidta de, a wiridta kosaayid ca nga jen.

¹⁶ A woytoha ḅa ndengid ne ḅa kinaat de laamtah.

¹⁷ Jaarra ini Kooh woyee taamboh nj woosuudi Esayi raakka, an :

¹⁸ « Surgaanin ngo yeddi, yi nj tan, nj waadta de keeh-keeh, nj nebuusa nga de.

✱ 12:7 12:7 Hose 6:6

Ŋ hey tume Fuudsiŋ ngo nga de,
a hey yegdohe kiyurah ŋ cuuɓ ci jen.

¹⁹ A heydi lahtohe na ɓo',
a leehkandi,
te ali ɓo' kerhandi hoosooriŋ de
ŋ harmban kahan ci.

²⁰ A diindohandi mbaang hapeel weerid,
a yimandi laampaani na duuke.
A tumohan daa po
kiyurah raak ndam.

²¹ Kur ci jen hey dege yaakaar ciŋ ɓa ŋ tiikiŋ de.
»☆

Yeesu wirdid fuulid muumid

²² Wed ɓa ɓayoh ŋ Yeesu yaari fu inah ne a
jiini fuuldee de, muumidta de. Yeesu wiridta de
po a jombeeda, a hoteeda.

²³ Mboolnda jen feyuusa woyeeda ne : « Wa
minid nik ne a setiŋ Dawuuda de' ! »

²⁴ Wa *Farisen* ca keraha, ɓa woosa ne : « Uh, a
na aañohe jiiniici hatiliŋ Belsebul†, kilifaaniŋ ca.
»

²⁵ Yeesu inahha liiɓ ciŋ ɓa, a woosa ɓa ne : «
Boobi ɓaah nguur hiñohee ŋ harmban ɓa dah,
nguureem hey keene, te boobi ɓaah kur wala
kahan hiñohee ŋ harmban ɓa dah, kur keem
wala kahneem minandi tufuk.

²⁶ Kon wa nik ne Seytaani na aañe Seytaani
dah, a yi hiñoh na haf ce. Kon nguuriŋ de
tufkohan na ?

²⁷ Nik ne mi na aañohe jiiniici hatiliŋ Belsebul
dah, moo ɓoobiŋ du na namee ca aañ, ɓa na

☆ **12:21 12:21** Esayi 42:1-4 † **12:24 12:24** *Belsebul* : wa ɓaah ŋ
tiik ciŋ Seytaani.

aañohee ca winde hatil ? Ineem wed' tah bed' atte'an dū.

²⁸ Waaye nik ne mi na aañohe jiiniici Fuudsiñ Kooh dāh, kon Nguuriñ-Kooh reyid' nga dū. »

²⁹ Yeesu degga nga ne : « 'Bo' min na aasoh kahan bo' raakid' hatil, a bay in ciñ de te a tokdi de po a ndeng ? Waaye a tok de dāh, a hey baye in ciñ kahan ce jen.

³⁰ 'Bo' nu langdi na so dāh, a sangid' to te bo' nu nangdohohdi so dāh, a na pasarohe.

Bakaadi d'aasohsandi

³¹ Wed' tah ñam na woyee dū wa : Boobi d'aasnuk dāh, ba hey d'aasse bakaad' nu bakaad' na dāl nu ba dāl Kooh dāh, waaye, bo' nu dāl Fuudsi Hoolohngaani, Fuudsiñ Kooh dāh, a d'aassandi.

³² 'Bo' nu woo in mod'aadi η Kubkiñ boyi dāh, a d'aasnuk dāh, a hey d'aasse, waaye bo' nu woo in mod'aadi η Fuudsi Hoolohngaani dāh, a d'aassandi wa η adinaanii na wi na haye.

³³ Fu woo ne kidgi baahid' dāh, waa ne rim ciñ wa baahid'. Fu woo ne kidgi baahdi dāh, waa ne rim ciñ wa baahdi. Laam kidig na inhisohse rimiñ wa.

³⁴ Du hiriñ rek, dū min na woyoh in baahid', na baahaadiiki dū baahaadi ? Nguñ na woye ini keeñ riif naa.

³⁵ 'Bo' baahid' na pulde in baahid' raakee wed' nik η d'aakkiñ de. 'Bo' baahaadi na pulde in baahaadi raakee wed' nik η d'aakkiñ de.

³⁶ Ñam na woyee dū wa : N mbehan' atteena, boobi hey teebohe ini tah woo ciñ ba mbalay ci.

37 Laam bo' nu nga, e woo cin de hooldan de wala ced amban de. »

Yeesu lofid bi meeksee de firnde

38 Wed bi jangdohoh baah η bin waasi, na bi Farisen woyoh de ne : « Jangdohohi, boo waad ne fu teeβ boo firnde puloh η Eel ci. »

39 A woosa ba ne : « Boobi woti bed baahaadi, ba topdi η Kooch po haa njaalo'oh, an ba na meeksohe firnde ; ba edsandi ali firnde dal win woosuudi Yunus.

40 Findi Yunus tumohee noh kaahay na wek kaahay η rookan cuurnda yakka,☆ Kubkin boyi hey name nik noh kaahay na wek kaahay η dfooy kehyi.

41 N mbehan atteena, bi Niniw hey kurke, ba teeβ boobi woti ne ba raakdi keeh, laam wa bi Niniw kerah woo kan Yunus, ba boysoheen pesohaad keeh-keeh☆ ; te moona ini nik ndii, wed uup Yunus.

42 Buura bitban Saba pulohee kur usid ne a sikduk liibohaada moddan Suleymaan.☆ Te moona raakid ini uup Suleymaan η ndii, wed tah mbehi Kooch na hee atte'ohe boobi, buuri bitbeem hey kurke, a teeβ boobi woti ne ba raakdi keeh.

Findi jiini na wiirkohe η bo'

43 Jiini, na hoolaadiiki a hoolaadi, fadta bo' dah, a na kade η bi disik suyid a waakee diski a idsidkohan waaye a na raakeedi.

☆ 12:40 12:40 Yunus 2 ☆ 12:41 12:41 Yunus 3 ☆ 12:42 12:42
1 Buur ci 10:1-13; 2 Nguur ci 9:1-12

⁴⁴ N ineem, a woo η haf ce ne : “ Mi na hee dokke kahnaj ngo η puloh. ” A wiiruk dah, a raak kahna barang, paduud, habduud modod.

⁴⁵ Jaar a kad waaka jiini yasna-kanak ci uup de añaand ; ca kad kahna, ca gen. N ineem, mirndohaadij boyeem wed na uupe misik fuuf findi a kocee mand. In mand daa wed rahsan boobi woti, ba baahdi. »

Bi kahan Yeesu

⁴⁶ Wa Yeesu nik ndaam, a woyeeda na mbool-nda, yaay ba na taambdoh ciη de jaar ci hayya, ba tufukka η hara ba waadta woo na de. [

⁴⁷ Raakka boyi woo de ne : « Yaay du na taambdoh ciη da ba daa tufukka η hara, ba waad woo na da. »]

⁴⁸ Yeesu loffa de ne : « Du amb ne a ba yaay boo, e binde taambdoh ciη ngo ? »

⁴⁹ Jaarra a yurhidta yaah η taalubeeciη de a woosa ne : « Boobii, bed yaay boo, bed taambdoh ciη ngo.

⁵⁰ Bo' nu na habde ini Baabinj ngo yi nik η Eel ci waad dah, boyeem a taambdoh ho jaar mbaa bitib wala yaay boo. »

13

Andiiniη sokohi

¹ Mbadi, Yeesu pulohha kahna, a kadta, a booffa η sereendanj cookma ne a jangdoh.

² Mboolo yakid hayya ndeerra de, po a mirndohha rap η gaal, a booffa nga. Mboolnda jen tufukka η sereendanj masma.

³ A woosa na ba, η andiin, η ini kad η in laayid ; a woo ba ne :

« A nikee guuroh, a kadta soka.

⁴ Wi a soke, a saaweeda tisohe, in nga hennda η waasi η dooy yohni, sel ci hayya ñammba ca.

⁵ Raakka ci keen η disik laayaadi merhey, raakid atoh, tahha po ca arra paar,

⁶ waaye wi nohi dam, in ca paaree leebpa po ca onnja sagu ini ca raakeedi niir noodid.

⁷ In η tisohe nammba keen η disik raakid ñaabaab ; ca paarandoosa na ñaabaab ca, ceem ndooyca ca.

⁸ Waaye raakka ca keen η kehey baahid, ca rimmba cum kubu teemet (100), cum ndanjiyaah-yasna-yino (60), cum ndanjiyaah-kaahay (30). »

⁹ Yutta, Yeesu woosa ba ne : « Bo' nu raak nof dah, a kerhaat ! »

¹⁰ Taalubeeca rebpa nga de, ba meekissa de ne : « Wa ye tah fu woyee na ba η andiin ? »

¹¹ A loffa ba ne : « Du onuud ne du inah in ci dasdukid cin Nguurin-Dafki waaye bed, ba rahasdi ca.

¹² Boyi raak hey baatse po a laayid lool, waaye boyi raakdi, ini yissuuti a amb sah hey naafse nga de.

¹³ Ineem wed tah po η woyee na ba η andiin. Laam ba dii marak te ba hotdi ; ba dii sikduk, waaye ba kerahdi, ba inahdi.

¹⁴ Ini ba tum, wed ini Kooh woyee taamboh η woosuudi Esayi an :

“ Du hey sikduke baahid waaye du inhandi muk ;
du hey marke baahid, waaye du hotandi muk.

15 Keeñ ciñ boobii
raakisdi yeg yeg ;
ba rangid nof ciñ ba,
ba duungid has ciñ ba,
ne ba hotuu na has ciñ ba,
ba kerhuu na nof ciñ ba,
te ba inhuu ngan keeñ ciñ ba ;
te η ineem,
ba minuu wiiruk nga so
ne η wirid ba. ☆ ” »

16 Yeesu woyissa taalubeeciñ de ne : « Waaye du,
du nebdid, has ciñ du ca dii hot te nof ciñ du ca
dii kerah.

17 Nam na woyee du wa te wa keeh, woosuud
laayid na bo' yurhid laayid madeen hot ini du
na hote te ba hotdaa, ba madeen kerah ini du
na kerhe te ba kerahdaa.

18 Mbaa sikdukaat ini andiiniñ sokohi tokis.

19 Boobi kerah woo ki kad η Nguuriñ-Dafki, te
ba inahdi ini wa tokis, Seytaani na haye nga ba,
a kood ini soku η keeñ ciñ ba. Beem, bed ini
saawu η sereendañ waasa.

20 Binoobi bed paaroh η ini saawu η kehyi
raak atoh ci ; bed boobi na kerhe Woo ki, ba
jaara teydufuk na keeñ soosid,

21 waaye ba na raakeedi niir η haf ba, ba
na maañeedi nga. Ba raak miskid wala ba
tofidasseesagu Woo ki dah, ba ar fad.

22 Binoobi bed paaroh η ini saawu η ñaabaab
ci ; bed boobi na kerhe Woo ki, ba teyduka,
waaye liibsidoh ciñ Adina na raak-raak ci na
njuyohe, amb ba po Woo ki minuu rim ali in.

²³ Binoobi bed paaroh η ini saawu η kehyi baahidi ; bed bi na kerhe Woo ki, ba inah ini wa tokis ; ba raak rim, bum teemet (100), bum ndan̄kiyaah-yasna-yino (60) binoobi ndan̄kiyaah-kaahay (30). »

Andiiniη gaacooh fi

²⁴ Yeesu naandsukissa mboolnda andiin wi-iriis, a woo ba ne : « Nguuriη-Dafki, wa mand na inii : A nikee bo', a sokka tisoη baahid η yohon ce,

²⁵ waaye wa weka ree, booba neeheeda, sangidaη de bayya gaacooh, a sokka ca η dooy tohooca, a cootta.

²⁶ Tohra paarra, gaacooh fa paarra naa.

²⁷ N ineem ñaam ciη hed yohni hayya nga de, ba woosa de ne : “ Kilifaani, fu sokee tisoη baahid η yohon fu haa e ? Moo gaacooh fa puloh nde ? ”

²⁸ A loffa ba ne : “ A boyi sang ngo tum ineem. ” Ba woosa de ne : “ Kon boo kada dofa e ? ”

²⁹ A loffa ba ne : “ A'aa ! N sang ne du dofee wa dah, du dofndoh tohri,

³⁰ fadaat, ca hun ca yak po η nguda. Nguda ree dah, η hey woye ngudoh ci ne : ‘Kocaat wed nihiis, du toka duf duf, du doh ca ; waaye du bek tohri η ndapiη ngo.’ ” »

Andiiniη tisoηiη mutardaani

³¹ Yeesu naandsukissa ba andiin wiiriis, a woo ba ne : « Nguuriη-Dafki, wa mand na inii : A nikee bo', a bayya kubu mutarda, a sokkaa η yohon ce.

³² Kubu mutarda wed uup yissuut η tisoη ciη kidig ci yin ci na sokse η nguuk jen. Waaye wa

paarra dah, wa yak po wa uup ca, wa nik kidig po sel ci taar η naak ciη wa. »

Andiiniη lawiiri

³³ A naandsukissa ba andiin wiiriis an : « Nguuriη-Dafki, wa mand na findi bitib na bayohee lawiir a siiba na kanoh mun kaahay ; yut dah, ini siibuudi jen guuf. »

Toksiη andiiniη gaacooh fi

³⁴ In ceem jen Yeesu woyee mboolnda ca η andiin, te a woyeedi na ba η ini nikdi andiin.

³⁵ A woyohee daa ne ini woosuuda woyee raak, a woyee ne :

« N hey woye η andiin,
η woo in ci dembid ci,
ina amboh η feran Adina poyi.☆ »

³⁶ Wedi Yeesu fadoh mboolnda, a aassa η kahna. Taalubeeciη de hayya nga de, ba woosa de ne a toksidaat ba andiiniη gaacooh fi paar η yohni.

³⁷ A loffa ba ne : « Kubkiη boyi a yi boyi sok tisohe baahidi,

³⁸ yohni wed adinaani, tisohe baahidi wed boobi baah η Nguuriη-Dafki, gaacooh fi wed boobi baah η Seytaani.

³⁹ Sangidi sok gaacooh fi a yi Seytaani, ngudi wed reehiη Adina, ngudoh ci bed malaakaaci.

⁴⁰ Findi gaacooh fi nihsohu, wa bekuusa η yongkaah, wa kadohan daa ne Adina reeh dah.

⁴¹ Kubkiη boyi hey tuuye malaakaaciη de, ca dof bi baahdi η Nguuriη de, bed boobi na bakaadfuokohe jen na bi na tume ini nikdi waas,

⁴² ca njaf ba η yongkaaha yakka, dīska fud na dōbdoh sis raak.

⁴³ Weem wed' boobi yurhid' ci siñaardohan findi nohi η dōoy Nguurin' Baabin' ba. 'Bo' nu raak nof dāh, a kerhaat. »

Raak-raaki dēmbdu

⁴⁴ N ineem Yeesu woosa taalubeecin' dē ne : « Nguurin'-Dafki mand na inii : Wa nīkee raak-raak, wa dēmbduusa η dōoy yohon, yaar hottaa, a dēmbdissaa. Wedi a kadoh sumoh na sumoh, a toonnda in ca a raakee jen, a rommba yohna. »

⁴⁵ A woyissa ba ne : « Nguurin'-Dafki mand na inii : A nīkee toontukoh. A waakeeda per modid,

⁴⁶ wi a waak po a hotta yino modoh na modoh, a kadta, a toonnda in ca a raakee jen, a rommbaa. »

⁴⁷ A woyissa ba ne : « Nguurin'-Dafki mand na inii : Ba nīkee seeboh, ba njaffa mbaal η dōoy cookmi, wa ammba cuurund nu cuurund

⁴⁸ po wa riiffa, ba bayyaa η sereendaη cookma, ba booffa. Ba nihissa baahid' ca, ba bekka ca η pañe, ba mbetta ca raakaadi' etoh ca.

⁴⁹ Wa mandan dāa ne Adina reehee dāh ; malaakaaci hey haye ne ca sabsoh boobi yurhid' ci na bi yurhaadiici.

⁵⁰ Ca njaf yurhaadiici η yongkaaha yakka, dīska fud na dōbdoh sis raak. »

⁵¹ Wa Yeesu yut woo ineem, a meekissa taalubeecin' dē ne : « Andi dū inhid' in ceem jen ini ca tokis ? » Ba loffa dē ne : « Ee ! »

⁵² A woosa ba ne : « 'Bo' nu baah η jangdohoh cin' waasi, kad' po a nik taalube Nguurin'-Dafki

ɗah, a na mande na heɗ kahni na uuske as na kiisiɗ ŋ ɗaakkin ɗe. »

Yeesu ŋ Nasareet

⁵³ Wa Yeesu yut woo andiin ceem, a kurkohha ndaam,

⁵⁴ a kaɗta kur ka a yakoh, a jangɗoheeda ŋ *sinaagogan* ɓa, ɓooba nikee ŋ ɗiska feyuusa, woyeeda ne : « Ki'inho na ɗe wii, a bayoha nde, na keemaan ci a na haɓɗe ? »

⁵⁵ A kubkin miniseeni haa e ? A Maryaama yaay ɓa haa e ? Taambɗoh cin ɗe yaar ci, e Saak, Suseef, Simong na Yuud, haa e ?

⁵⁶ Te taambɗoh cin ɗe bitib ci ɓa ɗii na ɓoo ndii jen haa e ? Kon in cii jen a puloh na ca nde ? »

⁵⁷ Ineem weɗ tahee po ɓa mindi ɗe teyɗuk.

Waaye a woosa ɓa ne : « Woosuud na kerhiɗasse ŋ ɗisik ci jen po tas ŋ harmban ɓaah cin ɗe na kur ka a genoh. »

⁵⁸ Ba koseedi ɗe, tahha po a tumɗi keemaan laayid nga.

14

Findi Yahya kaanoh

¹ N jamanonaam, Herod ya adgohee Galile, kerahha ɓooba laamtoheeda Yeesu,

² a woosa dag can ɗe ne : « Yaareem, e Yahya Boktohi ; a hultidu hultidu, weɗ tah a raakka hatil haɓɗoha in feyohid ! »

³ Herod yeem a yi tayɗukee Yahya sagu Hero-jaad biti Filip ; Filip nikee taambɗoh Herod.

⁴ Waam, raak Yahya meedf woo Herod ne : « Waasinj Kooh teydoohdi ne fu bay biti taambdoh fu, fu tum de bitiɓ. »

⁵ N ineem, Herod waadta de apduk waaye a neyyoheen booba laam ba teydukeen Yahya findi woosuud.

⁶ Waaye wa raakka mbeh Herod yakdeeda mbehi a raakohu, kubkin Herojaad bitbi mbeceeda n fiki hanheeca, Herod nebuusa nga de

⁷ po a gappa de na giñ ne a hey de ede in nu a meekis de dah.

⁸ Herojaad, yaay bi kubka, bekka kubka po a woosa ne : « N waad edu palaata ndii, na hafin Yahya Boktohi. »

⁹ N ineem Herod soossa waaye giña a giñee n fiki hanheeca tahha po, a nakohha ne a edsaata,

¹⁰ a tuuyohha ne hafin Yahya kad ngudsa n kasoona.

¹¹ Hafin Yahya nguduusa, bayuusa n palaata, kubka carya edusaa, a bayyaa yaay ba.

¹² Taalubeecin de kadta baya fidaafan de, ba accaa. Ba kadta, ba woosa Yeesu wa.

Laayda Yeesu laaydee mbuuruuca

¹³ Wa Yeesu kerah ne Yahya Boktohi apuud, a kurkohha ndaam, a aassa n gaal ne a kad daaya n nduufa ; waaye booba yeggaa, ba pulla kur ca, ba taambidta de na kot.

¹⁴ Wi a ree po a ruhussa n gaala, a hotta mboolnda findi wa yakoh, ba misikka de lool ; a wiridta kosaayid ca nikee nga.

¹⁵ Wa niina ree, taalubeeci rebpa nga de, woosa de ne : « Ndii bilaf te Kooh yii hoobeeda

; woya mboolndi ba kad̄ η kur ci ne ba rom ini ba joy ñam. »

¹⁶ Yeesu loffa ba ne : « Wa etohd̄i ba kad̄e ; du b̄ii, edaat ba ba ñam. »

¹⁷ Ba woosa d̄e ne : « Boo raak mbuuru yatuus na cuurund kanak dong ndii. »

¹⁸ A loffa ba ne : « Komaat to ca. »

¹⁹ A woosa mboolnda ne ba boofaat η kehyi, η dafuk paangfa, a bayya mbuuruuca yatuus ca na cuurund ca kanak ca, a taaknukka η Eel ci, a corkid̄ta Kooh. Yutta, a ngud̄sohha ca, a ed̄ta taalubeeci ca, beem paysohha mboolnda ca.

²⁰ Booba jen ñammba po kappa, ba bayndohha tasid̄ ca, ca nikee pañe ndan̄kiyaah na kanak (12).

²¹ Yaar ca ñamee nga nikeen η bak junni-yatuus (5000), baatta nga bitib̄ ca na komaakca.

Yeesu tiindid̄ η dafuk masma

²² Wa mboolnda ñam po yutta, Yeesu jaarra tufuk taalubeecin̄ d̄e ne ba adug d̄e, ba aas η gaala, ba kad̄ b̄aka winooran̄ cookma, a yi η haf ce, a woo na mboolnda ne ba haadaat.

²³ Wa a cootid̄ mboolnda po yutta, a rappa η tango a d̄aayya nga ne a kiim̄ Kooh. Wa weka ree raak d̄e nga, kiik ce.

²⁴ Waam raak gaala η d̄ooy cookma, puud̄si yurhid̄kohha naa, ginaah ci lab̄keeda nga.

²⁵ N̄ wiisaadiina, Yeesu tiindeeda η dafuk masma, a hayeeda η taalubeeci.

²⁶ Wa ba hot d̄e tiindeeda η dafuk cookma, ba feyuusa, ba woyeeda ne : « A husid̄ ! » Ba tiitta, ba leehkeeda.

²⁷ Yeesu arra ba woo ne : « Tokaat fit cinj dŋu, a ñam ; kinaat neyyoh ! »

²⁸ Piyeer loffa dē ne : « Kilifaani, nik ne a fu dāh, woo so η tiind η dāfuk masmi, η hay nga dā ! »

²⁹ Yeesu woosa dē ne : « Haya ! » Piyeer ruhussa η gaala, cammba tiind η dāfuk masma ne a kaŋ η Yeesu.

³⁰ Waaye a hotta findi puudsa raakoh hatil, a neyyohha, a cammba diig η masma, a leehukka an : « Kilifaani, naaf fo deey ! »

³¹ Yeesu arra radis yaah, ammba dē, woosa dē ne : « Yaari yaf kosaadi, wa ye tah fu taastidohee η haf fu ? »

³² Yutta ba rappa η gaala, puudsa seemmba.

³³ Taalubeeca nikee η gaala yekka η fiki Yeesu, ba woosa ne : « Wa keeh ne fu Kubkin Kooh ! »

Yeesu wirdid kosaayid laayid η Senesaret

³⁴ Wa ba reehid yakaanduk cookma, ba teerra η kur kaŋ Senesaret.

³⁵ Booba nikee η diska inhissa Yeesu, ba woosaa η kur caŋ bak caam jen, a komuusa kosaayid ca jen.

³⁶ Ba kiimeeda dē ne ba laal lecmin kulbaakin dē dong, te booba laalee wa jen wireen jameet koreet.

15

Farisen ca na mbaahan ba

¹ Wa raakka mbeh, bi bo' baah η Farisen ca na bi jangdohoh η waasin Musaa pulohha Yerusalem hayya dŋskin Yeesu, ba woosa dē ne :

² « Wa ye tah taalubeecin da na taambdeedi mbaahin caac cin boo ? Marka rek ! Ba hee ñame dah, ba na bohñukeedi findi mbaahi nakoha. »

³ A loffa ba ne : « Moo du, wa ye tah du taambidfi nakohin Kooh, du tumohee findi mbaahin du woyoh ?

⁴ N hot Kooh woyid ne : “ Eda yaay du na baab du cir.☆ ” A woyissid ne : “ Bo' nu kiimid yaay ba wala baab ba modfaadi dah, a apaah apu.☆ ”

⁵ Waaye du, du na jangdohe ne bo' minid woo baab ba wala yaay ba ne : “ Ini n joyee da ed, n edohida wuu Kooh. ”

⁶ Jaar du hondoh de taambkoh yaay ba na baab ba, a eduu ba cir. Du na heefohe woo kin Kooh daa, sagu taambid mbaahin du.

⁷ Naafeehaaci ! Woo kin Kooh wi woosuudi Esayi woyee nga du wii, wa keeh an :

⁸ “ Cuubii, edin ba na so cir top n nguɓ cin ba ; keeñ cin ba usid to lool.

⁹ Ba na ñaamkee so n barang barang ; ba na jangdohe nakoh cin bo' ci po mand haa ne mi yi Kooh ñam nakoh ca.☆ ” »

¹⁰ Wa Yeesu yut ba lof, a beedukka mboolnda, a woosa ba ne : « Sikdukaat te du inah inii :

¹¹ Ini na aase n nguɓin boyi, wed na bekee de hoolaadi haa, waaye a wi na pulohe nga wed na bekee de hoolaadi. »

¹² Wed taalubeecin de reboh nga de, woosa de ne : « Andi fu inhid ne woo keem, mand na baseeh n Farisen ci ? »

¹³ A loffa ba ne : « Kidig nu Baabinj ngo yi nik nj Eel ci yipdi dah, wa hey dofse.

¹⁴ Fadaat ba, ba fuulid, te ba na nooke fuulid ; te fuulid nookee fuulid morom ce dah, ba kanak jen, ba hey keene nj nung. »

¹⁵ Piyeer woosa de ne : « Teeba boo ini woo ki señci tokis. »

¹⁶ Yeesu loffa de ne : « Du sah, du raakdi liibohaad modid poyi e ?

¹⁷ Du inahdi ne in nu aas nj nguɗ dah, wa na kade nj rook, yut dah wa bilafsuku e ?

¹⁸ Waaye ini puloh nj nguɗi, wa kurkoh nj keeñi te ineem wed na beke bo' hoolaadi.

¹⁹ Laam in cii na pulohe nj dooy keeñ : Liibohaad modaadi, ap bo', njaaloo, faankoh sangohuud, rok, leyɗoh bo', na dooboh.

²⁰ E in ceem ced na beke bo' hoolaadi ; waaye ñam te fu bohñukdi, wa na hoolaadi'deedi bo'. »

Kosan bitba nikeedi Yawuut

²¹ Yeesu pulohha ndaam, a kadta bak canj Tiir na Sidoon.

²² Wa raakeen bitib nga, a baahee nj Kanaan ci, a pulohee kur ceem, a hayya, a leehkeeda an : « Nj miskaat da Kilifaani, setinj Dawuuda ! Kubkinj ngo cafi, a jiini amb de, a yaabdi de lool ! »

²³ Waaye Yeesu lofdi ali in ; taalubeeci rebpa nj Yeesu, ba woosa de ne : « Woyaa de a coot book, a yii taambid boo na leehkinj de rek. »

²⁴ Yeesu woosa ne : « Kooh woos so nj mbaal cinj de muuyid ci dong, Israayel ci. »

²⁵ Waaye bitba hayya yekka nj kot cinj de, woosa de ne : « Baatɗoh ho rek Kilifaani ! »

²⁶ Yeesu loffa de ne : « Wa waas haa buu ci na kodse teengu kañam kinj komaakci. »

²⁷ Bitba woosa de ne : « Kilifaani, fu woo keeh waaye, buu ci na kodse na name ñam η ñamohiicin hed ca, ci na keene η kehyi. »

²⁸ N ineem Yeesu woosa de ne : « Bitbi, kosi fu kos yakid ! Wa raakohaata dāa findi fu waadoh. » N wahtuunaam, kubkan de wirra.

Yeesu wirdid bo' laayid

²⁹ Wa Yeesu kurkoh ndaam, a kadta bakan Cookman-Galile, a rappa η dafuk tango, a booffa.

³⁰ Wed mboolo yakak hayoh nga de, bayya bi lafañ, na bi fuulid, bi beendkid, bi muum, na kosaayid laayid wiiriis, ba bayya ba η fiki Yeesu, a wiridta ba.

³¹ Mboolnda feyuusa η ina ba hot muum ca jombeeda, beendkid ca wirra, lafañ ca tiindeeda, fuulid ca hoteeda ; η ineem, ba yakdeeda Koohin Israayel.

Laaydan mbuuruuca, wi kanakfoh

³² Ba nikka ndeem po Yeesu beedukka taalubeecin de, a woosa ba ne : « Boobii miskid to, neeh kaahay cedi cii bii na so, ba raakisdī ali ñamaah te η waaddī ba cootid rook barang bala ba keenan η waasi dah. »

³³ Taalubeecin de woosa de ne : « Moo mboolo hend an, boo bayohan mbuuruuci min ba kap nde η bilaf fii ? »

³⁴ Yeesu meekissa ba ne : « Du raak mbuuru hend na ? » Ba loffa de ne : « Mbuuru yasna-kanak na bi cuurund yin yin, waaye ca laaydi. »

³⁵ A woosa mboolnda ne ba boofaat η kehya,

³⁶ a bayya mbuuruuca yasna-kanak ca na cuurund ca, a corkidta Kooh po yutta, a ngudsoheeda ca, a edeeda taalubeecin de ca, ba edeeda mboolnda.

³⁷ Booba jen ñammba po kappa, tasid ca nangdohuusa, ca nikee dammba riifid yasna-kanak.

³⁸ Booba ñamee nikee yaar junni-nikiis (4000) baatta nga bitib ca na komaakca.

³⁹ Wa ba yut ñam, a woosa mboolnda ne ba haadaat, a aassa η gaal, a kadta bakan Magadan.

16

Inhisoha jamano

¹ Bi *Farisen* na *Sadusen* rebpa, woyeeda na Yeesu. Ba markiskeeda de, ba meekseed a de ne a teeβ ba firnde puloh η Eel ci.

² A loffa ba ne : « [Noh muyee te eel ci ruumndidee dah, du na woye ne : “ Eel ci ruumndid coy, wa hey nebe ! ”

³ Wa nik na baab dah, du woo ne : “ Wa ngaabid, wa nebandi. ” Du minnda inhisoh findi eel ci na mande te du mindi inhisoh firndeecin jamanooni !]

⁴ Boobi woti bed baahaadi, ba topdi η Kooh po haa njaalo'oh, an ba na meeksohe firnde ! Ba

edsandi ali firnde dal win Yunus.[☆] » Yutta a fadta ba ndaam, a cootta.

Lawiirin Farisen ci na Sadusen ci

⁵ Wa taalubeeci kadee η baka winooran cookma, ba alkoheen bayndoh mbuuru.

⁶ Yeesu woosa ba ne : « Wortukaat lawiirin *Farisen ci na Sadusen ci* ! »

⁷ Ba woyeeda η harmban ba ne : « A ini boo baydi mbuuru wed tah. »

⁸ Waaye Yeesu inahhaa, a woosa ba ne : « Cey, e du kosaadi, wa ye tah du woyee η harmban du an : “ A ini boo raakdi mbuuru ? ”

⁹ Du inahdi poyi e ? Du alkoh alkoh mbuuruuca yatuus ca paysohsee booba junni-yatuus (5000) ca e, tasdohiica du bayndohee, ca nikee pañe hend na ?

¹⁰ Na mbuuruuca yasna-kanak ca paysohsee booba junni-nikiis (4000) ca, tasdohiica du bayndohee, ca nikee dammba hend na ?

¹¹ Tumoh na po du mindi inah ne mi na woye mbuuru haa ? Wortukaat lawiirin *Farisen ci na Sadusen ci* ! »

¹² N ineem, ba inahha ne a woyee ba ne ba wortuk lawiirin mbuuruuci haa, waaye ne ba wortuk jangdohin *Farisen ci na Sadusen ci*.

Piyeer woyid ne a Yeesu Mucdohi Gapohse

¹³ Yeesu kadta bak Seesare-Filip, wa a ree, a meekissa taalubeecin de ne : « Boobi na woye ne Kubkin boyi a yi ba ? »

¹⁴ Ba loffa de ne : « Raakid bi na woye ne a fu Yahya Boktohi, bum na woye ne a fu Ilyas,

[☆] 16:4 16:4 Yunus 1-4

binoobi woyee ne a fu Yeremi[☆] wala woosuud wiiriis η ba deɓgaan. »

¹⁵ Yeesu meeksissa ba ne : « Moo nga ɗu nak, a mi ba ? »

¹⁶ Simong Piyeer loffa ɗe ne : « A fu Mucɗohi Gapohse, Kuɓkin Koohi na pese^{*}. »

¹⁷ Yeesu woosa ɗe ne : « Fu neɓɗiɗ Simong kuɓkin Yoona, a ɓo' moondiɗ ɗa ini fu lof haa, waaye a Baabin ngo yi η Eel ci !

¹⁸ Mi, η woo ne a fu Piyeer, weɗ atoh ; η hey yipe ɓi Janguuniη ngo findi taɓah η atoh feem te doolndiη kakaan ki sah mindandi wa ali in.

¹⁹ N η hey ɗa eɗe caabeeciη Nguuriη-Dafki ; in nu fu sangoh η kehyi ɗah, wa hey nike ini Kooh sangoh η Eel ci, te in nu fu teyɗuk η kehyi ɗah, wa hey nike ini Kooh teyɗuk η Eel ci. »

²⁰ Yeesu nakka taalubeeci ne ba kinaat woo ali ɓo' ne a yi Mucɗohi Gapohse.

Yeesu woyid η kakaan kin ɗe na hultiη ɗe

²¹ Ini koodoh ndeem, Yeesu cammba woo woo jahran na taalubeeciη ɗe an : « N joyid kaɗ Yerusalem, η yaaɓ keeh-keeh η yaah ciη yakak ci na kilifaaciη seeykiɗoh ciη waasiηMusaa na

☆ **16:14 16:14** 2 Nguur ci 35-36; Yeremi 1-2; Miskiɗuk ci 1-5;

Dañeel 9:2 * **16:16 16:16** *Kuɓkin Kooh* : findi Fiis ci Hooliɗ ci woyoha, η camba, e Kooh dong nikee te Yeesu yi Woo kin ɗe, nikee nga ɗe (Saari 1). Yeesu, findi a hayoh Adina, wa ɗalohiɗ na findi ɓooɓi na hayohe nga ; a raakɗi baabu η kehyi. A Kooh tum po a rimukka η ɓitiɓ inhaadi yaar te malaakaani gapoh raakuukiη ɗe woo ne a hey ɓeedkohse Kuɓkin yi Dafkiɗi (Macce 1:18-25; Luk 1:26-56; 2:1-20) kon ini a puloh η Kooh weɗ tah a ɓeedkohsee Kuɓkin Kooh. Kuɓkin Kooh, wa tokisɗi ne Kooh ɓay faan a rimbba kuɓu na ɓitiɓ findi ɓo'.

jangdohoh cin wa, η apu te η hultidu η neeha kaahaydoh. »

²² Piyeer gukka de, ngaseeda de an : « Kili-faani, Kooh mucdaat da nga ! Ineem rahsandi da muk ! »

²³ Waaye Yeesu heelukka, woosa de ne : « Kurka ndii, kadā η finhooso, seytaaniini ! Fu na jaddee so fiir. Liibohaadin da hundi na win Kooh, fu na liibe findi bo'. »

²⁴ Yutta, Yeesu woosa taalubeecin de ne : « Bo' nu waad hun na so dah, a joydi liib haf ce, a degkaat kurwaani aa hee daayohse, a ñaakid to.

²⁵ Laam, bo' nu waad mucid kiñin kin de dah, a heya ñake. Waaye bo' nu ñak kiñin kin de saguuso dah, a heya rahsisse.

²⁶ Bo' raak adinaani jen na in ci nik nga te a ñak kipes kin de, ineem raakid de winde njiriñ ? Bo' min romkoh kipes kin de na ye ?

²⁷ Ee, Kubkin boyi hey hayisse na malaakaacin de, na yaki Baab ba yak, a hey atte'e yaa nu nga ngan tumohaad cin da.

²⁸ Ñam na woyee du wa te wa keeh, bi bo' bii η ndii ba kaanandi muk te ba hotdi Kubkin boyi hayee findi buur. »

17

Siñaardin yaki Yeesu yak

¹ Wa degga neeh yasna-yino, Yeesu bayya Piyeer na Saak na Saan taambdoh Saak, a kadta daaya na ba η dafuk tango njoolid ;

² ndaam a boysukka η fikiiba, fikiirin de melcideeda findi nohi, kulbaacin de nikka yaanow tar haa siñaar.

³ Dekka po woosuud kanak teebukka ba, ba nikee Musaa na Ilyas, ba woyeeda na de.

⁴ N ineem, Piyeer woosa Yeesu ne : « Kilifaani, wa baahid ne boo nik ndii, fu waada dah η hey habde ndii diip kaahay, winoori nik win da, winni nik win Musaa, wi tas nik win Ilyas. »

⁵ Wa a na woye ineem, eel hayya nga ba, wa siñaardeeda siñaarid, wa ulla ba. Hooso kerhukka η dooy eela an : « Yii a yi Kubkin ngo η waad keeh-keeh, yi neb po η keeñ. Sikdukaat de ! »

⁶ Wa taalubeeci nikee nga kerah woo keem, ba tiitta keeh-keeh, ba keennda, ba rudta fikiicin ba η kehyi.

⁷ Yeesu rebpa laalla ba, a woosa ba ne : « Kurkaat, kinaat tiit ! »

⁸ Wed ba markoh, ba hotdi ali bo' dal Yeesu kiik ce njong.

⁹ Wa ba ruhsee tangoora, Yeesu dennga ba ne : « Ini du hot wii kinaata woo ali bo' po Kubkin boyi hultidu. »

¹⁰ Ba meekissa de ne : « Wa ye tah jangdohoh cin waasin Musaa woyee ne Ilyas joyid hayis paad☆ ? »

¹¹ A loffa ba ne : « Ee ! Ilyas joyid hay ne a doknoh in ci jen po ca yurah.

¹² Waaye mi na woyee du ne Ilyas hayid, boobi inhisdi de, ba tummba de ini neb ba, ba na hee name torhidoh Kubkin boyi daa. »

☆ 17:10 17:10 Malasi 3:23

13 N ndeem, ɓa inahha ne a na woyee ɓa Yahya Boktohi.

Yeesu wirɗiɗ njaanja raakee kombed-mbed

14 Wa ɓa kaɗ po ɓa reɓgoheedɗa mboolnda, raakka yaari hay, yekka ŋ fiki Yeesu,

15 woosa ɗe ne : « Kilifaani, kubkin ŋo yaari miskaat ɗa, a raak kombed-mbed, wa yaabɗiɗ ɗe lool, a na gene keen ŋ yongkaah wala masuɓ.

16 N ɓayid ɗe ŋ taalubeeciŋ ɗa, waaye ɓa mindi ɗe wirid. »

17 Yeesu woosa ne : « Du ɓi ɓoobi woti-woti e ɗu kosaadi, ɗu yahukka, ŋ nikan nik na ɗu, ŋ muɗdee ɗu po kiɗa ? Komaat to ɗe ndii. »

18 Yeesu ngassa jiinnda ambee njaanja, jiinnda pulla, njaanja wirra ŋ ɗiska ɗiska.

19 Wa taalubeeci ɗaay na Yeesu, ɓa reɓpa nga ɗe, ɓa meekissa ɗe ne : « Wa ye tah po ɓoo mindi aaŋ jiinnda ? »

20 A loffa ɓa ne : « E kosi ɗu kos yissuut weɗ tah. Ñam na woyee ɗu wa te wa keeh, ɗu raak kos hend na kubu mutarda yissuut, ɗu woo tangoorii ne wa kurkaat ndii, wa kaɗ nden ɗah, wa hey kaɗe ; ali in wooɗandi ɗu. [

21]* »

22 Wa raakka mbeh, Yeesu na taalubeeciŋ ɗe nikka ŋ Galile. A woosa ɓa ne : « Kubkin ɓoyi hey degse ŋ yaah ciŋ ɓoobi,

* **17:21 17:21** Ngan Fiis ci maaɗiɗ ci, cum raak aayaanii : "Te jiini mand an e kiim Kooh na or weɗ na aaŋee ɗe." Waaye Fiis ci uup woor ngan ci maaɗiɗ ci ris woti raakɗi woo keem. Aaya mand naa raakiɗ ŋ teerndiŋ Maarko 9:29.

²³ ƒa ap ɔe, a hultidũ ƚ neeha kaahayɔoh. »
Wa ƒa kerah woo keem, ƒa soossa sem.

Yeesu wirndid lempo

²⁴ Wa Yeesu na taalubeeciƚ ɔe ree Kaper-nawum, ƒooba meeksohee lempoonanƚ Kahan Kooh yurhidta ƚ Piyeer, ƒa woosa ɔe ne :
« Jangɔohohin ɔu eɔohandi lempooninƚ Kahan Kooh e ? »

²⁵ Piyeer woosa ƒa ne : « Aha'kay ! » Wa a ree kahna, bala a woyan ɔah, Yeesu woosa ɔe ne :
« Simong, fu liib ye nga ? Buur cinƚ Adina ƒa na meekse ɓinde juuti mbaa lempo ? Kufuucinƚ ƒa wala jaambur ci ? »

²⁶ A loffa ɔe ne : « Jaambur ci. » Yeesu woosa ɔe ne : « Kon kufuuci ɓaahdi nga.

²⁷ Waaye ne ƒoo sang ƒa ɓek liibohaad modaadi, kaɔa cookma, fu ree ɔah, fu njaf ostukohaani, fu nook cuurndi kocan hay, fu rangis nguɓinƚ ɔe ɔah, fu hey raake hanjar yino nga ; ɓayaa, fu eɔ ƒa wa, wa nik wirndin lempooninƚ ngo na win ɔa. »

18

Boyi uup ngan Nguurin-Dafki

¹ Waam wedƚ taalubeeci reɓoh ƚ Yeesu, ƒa meekissa ɔe ne : « Ya ƒa uup ngan Nguurin-Dafki ? »

² A ɓeedukka komaaki yin, a tufkidta ɔe ƚ leerooba,

³ a woosa ne : « Ñam na woyee ɔu wa te wa keeh, ɔu ɓoysohdi mandohaad po ɔu mand na komaaki ɔah, ɔu aasandi ƚ Nguurin-Dafki.

⁴ Wed tah, yaa nu ruhsid haf ce po haa komaakndii dah, a yi uupan η Nguurin-Dafki.

⁵ Te yaa nu teyduk njaanj findi yii saguuso dah, a teyduk ko.

⁶ Yaa nu bakaadufukoh yino η komaakci yin ci kos so bii dah, ini hee ngisohe nga de, wed ne a toku atoh bitid η mbooh, a diigdu η disksa uup nood η cookma.

⁷ Mas adinaani ! In ci na baye bo' bakaad laayid ! Te ca mindi nik raakaadi waaye mas boyi na hee ca beke !

⁸ Yaahin da wala kotin da waad da bek η bakaad dah, ngudaa ca, fu mbet ca usid ; aas η kipes ki na yaah yino wala kot yino, wed ngisoh fu njafu na kot cin da kanak ci wala yaah cin da kanak ci η yongkaaha yimandi muk.

⁹ Hasin da waad da bek η bakaad dah, nihsaa, fu mbeta usid ; aas η kipes ki na has yino wed ngisoh fu njafu na has cin da kanak ci η yongkaaha yakka.

¹⁰ Kinaat heef ali yino η bi yissuut cii ! Ee, ñam na woyee du wa, malaakaaci na niidee fa nik η Eel ci na gene hot jahran Baabin ngo yi nik nga. [

¹¹] *

Mbaal hotkid

¹² Du liib ye η inii ? Bo' raak mbaal teemet (100), yino muuy nga dah, a fadandi

* **18:11 18:11** Ngan Fiis ci maañid ci, cum raak aayaanii : "Laam Kubkin boyi hayid ne a mucid bi muuye." Waaye Fiis ci uup maañ ngan ci maañid ci ris woti raakdi woo keem. Aaya mand naa raakid η teerndin Luk 19:10.

ndanĵiyaah-yasna-nikiis na yasna-nikiis ci (99)
 ŋ tangoora a kad waaka yi muuy e ?

¹³ Ñam na woyee dū wa te wa keeh, a hot
 dē dāh, sumi a suman nga, wed uupan wi a
 sum ŋ ndanĵiyaah-yasna-nikiis na yasna-nikiis
 ci muuyaadiici.

¹⁴ Wa mand dāa, Baabin dū yi nik ŋ Eel ci
 waaddi ne ali yino ŋ bi yin cii muuy.

Baah fu bakaad dāh

¹⁵ Baah fu bakaad [nga dā] dāh, kadā nga dē
 kiik fu, fu woo na dē. A kerhid dā dāh, fu raakid
 keeñiŋ dē.

¹⁶ A kerhiddi dā dāh, huna na bo' yino wala
 kanak, fu kadis nga dē. Laam, Fiis ci woo ne :
 “ Seede kanak wala kaahay raak dāh, in nu nik
 minid tufkidu.☆ ”

¹⁷ A sang ba kerhid dāh, woyaa boobiŋ Jangu-
 uni. A sang kerhid Janguuni dāh, ambaa dē findi
 kosaadi na juuti'oh.

¹⁸ Ñam na woyee dū wa te wa keeh : In nu
 dū sangoh ŋ kehyi dāh, wa hey nike ini Kooh
 sangoh ŋ Eel ci, te in nu dū teyduk ŋ kehyi dāh,
 wa hey nike ini Kooh teyduk ŋ Eel ci.

Hun kiim Kooh

¹⁹ Ñam woyis dū wa [te wa keeh] : 'Bo' kanak
 kerhidoh nga dū ndii, ŋ kehyi, ne ba kiim Kooh
 ŋ in nu wa min nik dāh, Baabin ngo yi nik ŋ Eel
 ci hey ba wa habdide.

²⁰ Laam d̄isik nu kanak mbaa kaahay coh ŋ
 tiikin ngo dāh, mi yii ŋ harmban ba. »

Daastidfoh

²¹ Wed Piyeer reboh η Yeesu, a meekissa de ne : « Kilifaani, baah ho tumee so in dah, η joy de daas po waas hend na ? Waas yasna-kanak e ? »

²² Yeesu loffa de ne : « N woodi da waas yasna-kanak rek waaye, waas ndan̄kiyaah-yasna-kanak waas yasna-kanak (70×7).

²³ Laam, Nguurin-Dafki mand na inii : A nikee buur, a waadta ne dag cin de teef de ini a dengkohee ba.

²⁴ Wi a camb, a komuusa dagi joy de wirind saaku hanjar junni-ndan̄kiyaah (10.000).

²⁵ A mindi de wirind. N ineem buuri nakohha ne dagi toonsaat findi ñaam a yi na bitiice na kubuucin de na in ci a raak jen, a wirndohu kombot cin de.

²⁶ Waaye dagi yekka η fiki kilifaani de, a woosa de ne : “ On ndo yissuut, η hey da ca wirnde jen ! ”

²⁷ A misikka kilifaani lool, yeem daassa de kombot ki, a fadta de, a cootta.

²⁸ Wi dagi pul, a cohha na yaar baah na de panguk, yi joy de wirind *dinaar*[†] teemet (100) dong, a ammba de, a ooyca de ; a woosa de ne : “ Wirind ndo koporin ngo ! ”

²⁹ Yaari yekka η fikiice kiimeeda de an : “ On ndo yissuut rek, η hey da wirnde. ”

³⁰ Waaye dagi sannga tic, a tayca yaari η kaso, a sekeeda ne a wirind de.

[†] **18:28 18:28** *dinaar*: wa hanjar haalis, *dinaar* yino wed pangkoh bumit wirndassee η neeh yino η jamanoonaam.

³¹ Dag ci binoobi hotta ini raak, wa misikka ba lool, ba kadta, ba naandsukka kilifaana findi wa raakoh jen.

³² Wedi kilifaaniŋ de nakoh de beedkidu, a woosa de ne : “ Fu dag añaandid ! Fu daasnukid to po ŋ daassa da ini fu joyee so wirind jen.

³³ Morom fu joyeen da nam misik findi fu miskohee so. ”

³⁴ Kilifaani ayrukka, a tayca daga ŋ kaso ne a mbugalu. Daga nikka nga, a sekeeda ne a wirind kombot kan de jen. »

³⁵ Yeesu degga nga ne : « Baabiŋ ngo yi ŋ Eel ci tumohan na bo' nu nga du daa ne du daasdi morom ciŋ du na keeñ soosid dah. »

19

Fad bitib

¹ Wa Yeesu yut woo woo ceem, a kurkohha Galile, a kadta bakan kan Yudee ŋ finho kalan Yurda.

² Mboolo yakak ñaakidta de nga, a wiridta kosaayid kan ba.

³ Farisen ci hayya nga de, ba waadta de woydukoh woo uupid, ba meekissa de ne : « Andi waasi teyduhid ne, wa neb jaar dah, a minid fad bitice ŋ in na nu wa min ki nik dah ? »

⁴ Yeesu loffa ba ne : « Wa mand haa ne du jangdi ŋ Fiis ci ne Kooh yi ferohi, wi a na fere ŋ camba, a fer ba jaar na bitib ;

⁵ a woosa ne : “ Wed tah yaar hey sabsukohe na yaay na baab, a ηod η bitiice, jaar ba kanak, ba nik faan yino.✧ ”

⁶ Mbaa, ba nikisdī kanak, ba faan yino kotii. Kon, ini Kooh ambsoh, bo' kinaata sabsoh. »

⁷ Ba woosa de ne : « Moo wa ye tah Musaa nakohha ne bo' fade bitiice dah, a fiisdaat de kayti teeboh ne a fadid de ? »

⁸ A woosa ba ne : « E ndengi du ndeng keeñ wed tah Musaa teydukidta du ineem, wa nikoheedi daa η cambohaana.

⁹ Waaye ñam na woyee du ne : yaa nu sabsukoh na bitiice te nikdī ne yeem njaalo'ee njaaloo ; a bay bitib wiiriis dah, a na njaalo'e. »

¹⁰ Taalubeeci woosa de ne : « Nik ne wa mand daa η yaar dah, e tokaadi bitib ngisoh ! »

¹¹ A loffa ba ne : « E boobi jen minan teyduk ini maa hee woye wii haa, waaye e bi Kooh ona dong.

¹² Laam raakid bi nga, ba na rimke rimuk na yoomkin ba, bum nga a bo' na bucee ba, raakid bi nga, ba na tokeedi bitib sagu Nguurin-Dafki. Boyi min teyduk, teydukaat ini η woo. »

Yeesu na komaakci

¹³ Bi bo' bayeeda de bi komaaki yin ne a deg ba yaah cin de, a kiimid ba. Waaye taalubeecin de ngaskeeda boobeem.

¹⁴ A woosa ba ne : « Fadaat komaakci, kinaat ba hondoh hay nga so, boobi mand na ba bed raak Nguurin-Dafki. »

15 A degga ba yaah ciŋ de po yutta, a kurkohha ndaam.

Yaara na raak-raakan de

16 Wed yaar reboh ŋ Yeesu, a woosa de ne : « Jangdohohi, ŋ joy ye habid in baahid ne ŋ min raak kipes ki heydi reehe ? »

17 Yeesu loffa de ne : « Wa ye tah fu meeksee so ŋ ini kad ŋ baah ? A Yino dong baah te a Kooh. Fu waad raak kipes ki keeh-keehi dah, taambda nakoh ci. »

18 Yaara woosa de ne : « Ci nde nakoh ? »
Yeesu woosa de ne :

« Fu apandi bo' ;

fu njaaloo'andi ;

fu rokandi ;

fu woydandi bo' ini raakdi ;

19 eda yaay du na baab du cir ;

te fu waad morom fu findi fu waadoh haf fu.✧ »

20 Yaara woosa de ne : « In ceem jen mi yii taambid ca, ŋ taskohu ye wiiriis ? »

21 Yeesu woosa de ne : « Fu waad mit dah, kadfa fu toon ini fu raak, fu eda ñakid ci te fu hey raake alal ŋ Eel ci. Yut dah, fu hay, fu ñaakid to. »

22 Wa yaara kerah woo ceem, a cooteeda goyoh na goyoh, a nikee hed raak-raak.

23 Yeesu woosa taalubeeciŋ de ne : « Ñam na woyee du wa te wa keeh, wa yoobdi ne hed raak-raak aas ŋ Nguuriŋ-Dafki.

24 Ñam na woyissee du ne ngeelemb taamb ŋ ngul kufic wed uup yoob hed raak-raak aas ŋ Nguuriŋ-Kooh. »

✧ 19:19 19:19 Pula 20:12-16; Lewiici 19:18; Rohyidi 5:16-20

²⁵ Wa taalubeeci kerah woo keem, wa feyya ba po ba inhisdi ini ba habdan, ba woosa ne : « Kon a ya ba min mucdu ? »

²⁶ Yeesu marakka ba, woosa ba ne : « Wa wooñid bo' waaye raakdi ini wooñ Kooh. »

²⁷ Nj ineem Piyeer woosa de ne : « Moo boo nak ? Boo fadid in cin boo jen, boo ñaakdid da ; boo raakan ye nj ineem ? »

²⁸ Yeesu loffa ba ne : « Ñam na woyee du wa te wa keeh, mbehi in ci jen na hee boysohse, wi Kuɓkin boyi na hee boofohse nj boofoha-buuri na teebohe yaki a yak, du bi na ñaakdee so, du hey name boof nj boofoha-buur ndanjiyaah na kanak (12) ne du adgoh cuub cin Israayel ndanjiyaah na kanak ci (12).

²⁹ Te yaa nu fad kahan, wala taambdoh jaar mbaa bitib, baab, yaay, kufu, wala yohon saguuso dah, ini a ñak, a heya rahse ini uup waas teemet (100) te a hey raake kipes ki heydi reehe.

³⁰ Laayid nj bi adug woti, bed mirndohan, te laayid nj bi mirndoh, bed adgan.

20

Hed nguuki na pangkoh ci

¹ Nguurin-Dafki mand na inii : A nikee hed kahan, a kurukka na baab-teel ne a kood bi bo' bi na hee de pangkide nj nguukin reseñ de.

² A woosa na ba po ba kerhidohha ne ba na hee de hoobkide panguk, a wirind ba yaa nu nga dah hanjar haalis yino. Yutta, a tuuyca ba nguuka.

³ A pulissa η yoor-yoor, a hotta bi pangkoh wiiriis boofid η diska na toonohse η kur ka, habdaadi in.

⁴ A woosa ba ne : “ Kadaat du nama panguk η nguukan ngo, η hey du wirnde ini du joy wirndu. ”

⁵ Beem kadta. A pulissa η bak njooloor na bak tisbaar, a tumissa daa.

⁶ A pulissa η bak takusaan, a raakissa bi bo' η cohohaana, a woosa ba ne : “ Wa ye tah du hoobukka boof ndii habdaadi in ? ”

⁷ Ba woosa de ne : “ Ali bo' kooddi boo ne boo panguk. ” A woosa ba ne : “ Kon namaat kad, du pangka η nguukan ngo. ”

⁸ Wa niina ree, hed nguuka woosa yaara taambkohee in can de ne : “ Beedka pangkoh ci, fu wirind ba ; camboha η bi mirndoh hay po η bi koc. ”

⁹ Ba koodsee η takusaana, kadta yaa nu nga dah, eduusa hanjar haalis yino.

¹⁰ Wa kadeeda po wa reesa η ba kocee koodu, ba liibpa ne bed uupdan wirind, waaye yaa nu nga dah, nammba rahas hanjar yino.

¹¹ Wa ba edsee ca, ba ñadtukeeda η hed nguuka

¹² an : “ Yaabii bed mirndoh hay, ba panguk wahtu yino dong, fu edee ba in hend na ini fu ed boo te boo hoobuk yaab na pangki na dohdin nohi ! ”

¹³ Hed nguuka loffa yino nga ba ne : “ Yaarin ngo, η tooñdi da. Boo kerhidohee ne mi na hee da wirnde hanjar yino haa e ?

¹⁴ Mbaa baya ini fu raak te fu coot ; η waadfa waad, η edta yaari mirndoh hay in hend na ini η ed fa.

¹⁵ Andi η mindi mindi tum ini η waad na raak-raakin ngo ? Wala wa siis amb fa η baahi η baah ? ” »

¹⁶ Yeesu degga nga ne : « Bi mirndoh adgohan daa, bi adug mirndoh. »

Yeesu woyissid η kakaan kin de

¹⁷ Wa raakka mbeh, Yeesu kadfeeda Yerusalem, a feedukka taalubeeci ndanjiyaah na kanak ci (12) kiik ba, a woosa ba η waasa ne :

¹⁸ « Du hot nga, boo bii kad Yerusalem, Kubkin boyi hey fadse η yaah cin kilifaacin seeykidoh cin waasin Musaa na jangdohoh cin wa ; ba hey de atte'e ne a apu.

¹⁹ Ba ed de boobi nikdi Yawuut ne ba njembit de, ba laɓ de leraw, ba daay de η kurwaa, η neeha kaahaydoh, a hultidu. »

Kubuucin Sebede

²⁰ Wedi yaayin kubuucin Sebede reboh η Yeesu. A hunee na ba, a yekka η fiki Yeesu ne a kiim de in.

²¹ Yeesu woosa de ne : « Fu waad ye ? » A woosa de ne : « Woya ne fu kad po fu nik buur dah, a kubuucin ngo kanak cii daran da, yino lah da yaah-ñaahum, yi tas lah da yaah-sing. »

²² Yeesu loffa ne : « Du inahdi ini du na kiime. Du minid an η kaasin miskidi maa hee ane e ? » Ba woosa de ne : « Ee boo minida. »

²³ A woosa ba ne : « Wa keeh ne dū hey ane ŋ kaasiŋ ngo, waaye ini kad ŋ yi lahan ndo yaah-ñaahum na sing, e ñam woyan ba haa, e boobi Baabin ngo koodkida bed' edsana. »

²⁴ Wa taalubeeca ndaŋkiyaah ca binooba kerah ineem, ba ayrukka ba kanak ca.

²⁵ Waaye Yeesu beedukka ba jen, woosa ba ne : « Du inhid ne boobi adgoh kur ci na degee deg boobiŋ ba yaah, boobi uupid hatil uupohee doole.

²⁶ Wa joydi nikoh dāa nga dū ; bo' nu waad nik bo' yakak nga dū dah, a teydukaat nik surgaanin dū.

²⁷ Te bo' nu waad adug nga dū dah, a teydukaat nik ñaamin bi tas nga dū.

²⁸ Findi Kuŋkin boyi, a haydi ne a raak surga, a hay ne a nik surga te a edoh kipes kin de ne a tos bo' laayid. »

Yeesu wirdid fuulid ca kanak ca

²⁹ Wa ba aas Yeriko po ba puleeda, mboolo yakak ñaakidta ba.

³⁰ Wa raakeen fuulid kanak boofid ŋ mbeedaana, ba kerahha ne a Yeesu na taambe, ba leehkeeda an : « Kilifaani, setin Dawuuda, boo miskaat da ! »

³¹ Mboolnda ngaskeeda ba ne ba dek. Waaye ba uupeda leehuk ŋ dafka an : « Kilifaani, setin Dawuuda, boo miskaat da ! »

³² Yeesu tufukka, beedukka ba woosa ba ne : « Du waad ne ŋ habdid dū ye ? »

³³ Ba woosa de ne : « Kilifaani, has cin boo rangsukaat ! »

³⁴ Ba misikka Yeesu lool, a laalla has cin ba, η diska diska ba hoteeda. Yutta ba ñaakidta de.

21

Aasan Yeesu η Yerusalem

¹ Yeesu na taalubeecin de taalndidta η waas Yerusalem. Wa ba kad po ba heeda ree, teemb kur kan Betfase, η sero Tangooran-Oliiw-ca, Yeesu woossa kanak nga ba.

² A woosa ba ne : « Kadaat η kur ki η fikiidu wii, du ree rek dah, du hey hote mbaam rib tokuud nga na cumbrin de. Toksaat ca, du kom mbo ca ndii.

³ Te bo' meekis du dah, wo yaat de ne : “ A kilifaani etoh ca. ” N ineem, a jaaran du fad du hay na ca. »

⁴ Ineem raakka ne ina woosuuda woyee raak :

⁵ « Woyaat kur kin Siyong ne :

“ Buurin da yii hay nga da,
a ruhsidid haf ce, a rap mbaam,
cumbur mbaam,
doopaat sifoh. ☆ ” »

⁶ Taalubeeca kanak ca kadta, ba habidta ina Yeesu nakee ba.

⁷ Ba bayya mbaama na cumbra, ba radta kulbaacan ba nga ca, Yeesu rappa.

⁸ Bo' laayid η mboolnda radidta de kulbaacan ba η waasa ; bum radfeeda de na saaf cin kidig ci ba piike.

⁹ Mboolnda hunnda kadeeda, bum adugka Yeesu, bum ñaakeeda nga de ; ba woyeeda η dafka ne :

« *Hosaana** setiŋ Dawuuda !

Boyi na haye ŋ tiikiŋ Hedfi, a raakaat barke ! ☆

Hosaana ŋ jol jol dafka ! »

¹⁰ Wa Yeesu aasee Yerusalem, kur ka jen yoondeeda yoond, ba woyeeda ne : « Ya ba yii ? »

¹¹ Mboolnda loffa ne : « A Yeesu, Woosuudiŋ Kooh, yi puloh Nasareet ngan Galile. »

Yeesu ŋ Kahan Kooh

¹² Wa Yeesu ree, a aassa ŋ Kahan Kooh, a aannja toonoh ca na romoh ca nikee nga jen, a folla taabul can wecce'oh ca, na boofohaacan toonoh banuut ca.

¹³ A woosa ba ne : « Kooh woyid ŋ Fiis ci Hoolid ci ne : “ Kahan ndo teeksan kahan ki-moha Kooh, ☆ ” waaye du tumida dembohaaniŋ rokoh ci. ☆ »

¹⁴ Bi fuulid na bi yiiboh hayya nga de ŋ Kahan Kooh, a wiridta ba.

¹⁵ Kilifaacan seeykidoh can waasiŋ Musaa na jangdohoh can wa hotta in ca feyohid ca a habid na leehka komaakca leehkee ŋ dooy Kahan Kooh an : « *Hosaana* setiŋ Dawuuda ! » Ba ayrukka,

¹⁶ ba woosa Yeesu ne : « Fu kerhid ini ba na woye e ? » A loffa ba ne : « Ee, ŋ kerhida, waaye hanaa du moosdi jangoh inii ŋ Fiis ci : “ Fu tumid po komaakci yin ci na gooy ci ba dii yeek da. ☆ ” »

* **21:9 21:9** *Hosaana*: ŋ debgaana, wa tokseen ne : "Woti-woti, mucfa boo." Wa nikee kiim Kooh. Waaye, wa kadta po wa nikka woo yakfoha Kooh. ☆ **21:9 21:9** Sabuur 118:26 ☆ **21:13 21:13** Esayi 56:7 ☆ **21:13 21:13** Yeremi 7:11 ☆ **21:16 21:16** Sabuur 8:3

¹⁷ Yutta, a fadta ba ndaam, a pulla kur ka, a kadta Betani, a neehha nga.

Yeesu alkiɗ nduna

¹⁸ Wa Kooh wiis na baaɓa, a dokkisseeda kur-taaha, a aɗukka.

¹⁹ A hotta tas ndun η sero waasa, a reɓpa nga waaye a hotɗi ali in nga ɗal saaf. A woosa nduna ne : « Fu heyɗi rimisse muk ! » Nj ɗiska ɗiska, nduna suyya.

²⁰ Wi taalubeeci hot ineem, ba feyuusa, ba woosa ne : « Wa min na nikoh nduni suy η ɗiski ɗiski ? »

²¹ Yeesu loffa ba ne : « Ñam na woyee ɗu wa te wa keeh, ɗu kos te ɗu raakɗi liiɓ kanak nga ɗah, ɗu hey habɗe ini η habiɗ nduni, ali ɗu woo sah tangoorii ne wa kurkaat ndii, wa kaɗ keena η cookma ɗah, wa hey raake.

²² In nu ɗu kiim Kooh na kos ɗah, ɗu hey wa rahse. »

Ya ba tufkiɗ Yeesu

²³ Wa Yeesu kaɗ po a aassa η Kahan Kooh, kil-ifaacaη seeykiɗoh caη waasiη Musaa na yakak ca hayya nga ɗe, wa raak ɗe jangɗoheeda, ba woosa ɗe ne : « In ci fu na habɗe, fu gayuk nde po fu kaannja ca habiɗ ? Ya ba tufkiɗ ɗa po fu habɗee ca ? »

²⁴ A loffa ba ne : « Nj hey ɗu name meekis in yino, ɗu lof fo ɗah, η nam ɗu woo ini tufkiɗ to po η habɗee in cii.

²⁵ Ya ba tuuyee Yahya ne a boktoh, a Kooh wala bi bo' ? »

Ba woyeeda η harmban ba ne : « Boo woo de ne Kooh a yi woos Yahya dah, a na hee boo woye ne : “ Wa ye tah du kosdi de ? ”

²⁶ Te boo woo ne, e bi bo' tuuy de dah, a', mboolndi carid neyyoh. Ba jen ba amb ne Yahya nikee woosuud. »

²⁷ Wed ba lofoh de ne : « Boo inahdi. » Yeesu nammba ba woo ne : « N namandi du woo ini tufkid to po η habdee in cii. »

Andiiniη baabi na kubuuci kanak ci

²⁸ Yeesu woyissa ba ne : « Du liib ye η naandsukii ? A nikee jaar, a raakka komaaki jaar kanak, a woosa yi koc ne : “ Kubu, woti kada fu pangka η yohnan reseñan ngo. ”

²⁹ Kubka loffa baab ba ne : “ N heydi kade. ” Waaye, wa degga yissuut, inwaaso ammba de, a kadta.

³⁰ A kadissa η yinoora, a woyissa de ineem. Yeem loffa de ne : “ Ee baab, η hey kade. ” Waaye, a kadfi. »

³¹ Yeesu meekissa kilifaaca ne : « Komaakci kanak ceem, a yinde tum waad-waadiη baab ba nga ba ? » Ba loffa de ne : « A yi koc. » Yeesu woosa ba ne : « Ñam na woyee du wa te wa keeh, juuti'oh ci na toonkoh ci ba daa adug du η Nguuriη-Kooh.

³² Laam Yahya hayid, a teebohha waasi yurhid ; du kosdi de. Waaye juuti'oh ci na toonkoh ci kosid de te du hotid η ineem waaye poyi du boysohdi pesohaad ne du kos de.

Andiiniη guuroh reseñ ci añaandid ci

³³ Sikdukaat andiin wiiriis an : A nikee hed kahan, a yippa yohon reseñ. A dīngaa po wa willa, a acca nung pooyoha reseña nga, a habidta paraang niidohaa wa. Yutta, a hanndaa deg η yaah bi guuroh reseñ ne wa ruund dāh ba paysoh ; a baabpa.

³⁴ Wa ngudan reseña ree, a tuuyca ñaam cin de η guuroh ca ne a rahas bakin de η reseñi.

³⁵ Guuroh ca ammba ñaam ca ; ba labpa yi, ba appa yum, ba tapsohha ya tas atoh.

³⁶ A tuuyissa bi ñaam wiiriis, bi uup laay ba koc, waaye guuroh ca tummba ba ina ba tumee ben rek.

³⁷ N mirndaani, a woosa kubkin de, a woosa η haf ce ne : “ Ba hey supke kubkin ngo. ”

³⁸ Waaye wa guuroh ca hot kubka, ba woosa harmban ba ne : “ Lamohin yohni a yi ! Hayaat boo ap de, boo raak lamaahin de. ”

³⁹ Ba bayya de, ba pulidta de yohna, ba appa de. »

⁴⁰ N ineem, Yeesu woosa ne : « Hed yohnin reseñi hay dāh, a tuman guuroh ceem na ? »

⁴¹ Kilifaacan Yawuut ca loffa de ne : « Boobi baahaadiiceem, a hey ba ape fut, a deg yohna η yaah bi guuroh wiiriis, bi edan de ini a raak nga η jamanoonan wa. »

⁴² Yeesu woosa ba ne : « Mand haa ne du moosdi jangoh ini Fiis ci Hoolid ci woo wii : “ Atoh fi tabahoh ci mbetee mirndohid nik atoh fi amb tabahi. Wa puloh η Hed boo, wa in feyohid nga boo.☆ ”

⁴³ Wed tah, ñam na woyee dū ne : Nguuriŋ-Kooh hey teyse ŋ yaah dū, cuub wiiriis wi edohan rim ciŋ wa, hey wa edse. [

⁴⁴ Bo' nu keen ŋ atoh feem dah, a hey weersukohe☆ te bo' nu wa keen ŋ dafuk ce dah, wa hey de ruñuŋsohe.☆] »

⁴⁵ Kilifaacaŋ seeykidoh ca na *Farisen* ca marakka woo ka, ba inahha ne Yeesu woyee ini kad nga ba ŋ andiin ca.

⁴⁶ Ba waakeeda findi baa hee de ambohe, waaye ba neyyoheen mboolnda, laam beem ambee de findi Woosuud.

22

Boobi beedku ŋ kilook

¹ Yeesu koodissa woo ka, a woyisseedā na ba ŋ andiin an :

² « Nguuriŋ-Dafki mand na inii : A nikee buur, a haŋdideeda kubkiŋ de yaari ceeke yakak ŋ kilookiŋ de.

³ A woosa ñaam ciŋ de ne ba kad beedka hanheeci joy hay ŋ kilooki ; waaye booba beedkassee waadfi hay.

⁴ A tuuyissa bi ñaam wiiriis, a woosa ba ne : “ Kadaat, dū woo ba ne ŋ haŋdid kañam ki po yutid, ŋ apid inoh ciŋ ngo na doopaat ci ŋ yafale, in ci jen yutid, ba hayaat kilooki ! ”

⁵ Waaye ineem yoondidfi booba beedkasse, yaa nu nga dah, cootta waas ce, bum kadta ŋ yohon caŋ ba, bum ŋ toontukaŋ ba ;

⁶ binooba ammba ñaam ca woosse, mbugalla ba, appa ba.

⁷ Wedi buura ayrukoh, tuuyca soldaar can de ne ba ap boobi ap ñaam ceem, ba doh kur ka.

⁸ N ineem buura woosa ñaam can de binooba ne : “ In ci joy ceeke'ohu yutid waaye hanheeci beedkase yeyyoodi ca.

⁹ Kadaat η disik ci boobi na cohe, bo' nu du hot dah, du beeduk de η kañam ki. ”

¹⁰ Ñaam ca kadta η waas ca, ba beedukka booba ba cohee na ba jen, baahid na baahaadi po kahna riiffa na hanhe.

¹¹ Buura aassa ne a marak boobi hay η kañam ki, a hotta bo' nga bekkaadi kulba ceeke'oha.

¹² A woosa de ne : “ Yaarin η ngo, fu tumoh na po fu aassa ndii te fu raakdi kulba ceeke'oha ? ” Yaara lofdi ali in.

¹³ Wed a woyoh surgaaca ne ba tokaat kot can yaara na yaah can de, ba njaf de η hara, η ñuusa, diska fud na dobdoh sis raakan. »

¹⁴ Yeesu degga nga ne : « Laayid beedkuud waaye bi koodu laaydi. »

Lemphooniη Sesaar

¹⁵ N ineem, *Farisen* ca kadta coha ne ba marak findi ba jad'dohan Yeesu fiir po ba amb de η woo cin de.

¹⁶ Ba tuuyca nga de bi taalube baah nga ba na bi bo' baah η langtoη can Herod, beem woosa de ne : « Jang'dohohi, boo inhid ne fu woyoh keeh te fu na jang'dohe waasin η Kooh η keeh. Fu nupdi ali bo', laam fu na markeedi η yaki boyi yak.

¹⁷ Kon woya boo ini fu liib η inii : Wa waas ne Sesaar*, buura yakkan Rom, wirndasse lempo wala ? »

¹⁸ Waaye Yeesu inheen baahaadiikan ba ; a loffa ba ne : « Naafeehaaci, wa ye tah du waadfee so bek ? »

¹⁹ Teebaat to kopori na ambohse lempo. » Ba edta de *dinaar* yino.

²⁰ A meekissa ba ne : « Ya ba raak nataalii, na tiiki nik nga ? »

²¹ Ba loffa de ne : « A Sesaar. » N ineem, a woosa ba ne : « Edaat Sesaar ini Sesaar raak, te du ed KooH ini KooH raak. »

²² N woo ceem, ba feyuusa jen, ba fadta de, ba cootta.

Yeesu lofid Sadusen ci η ini kad η hulti

²³ Mbadi, bi bo' baah η *Sadusen* ca hayya nga de, bed bi na woye ne kaanid ci hultandi. Ba meekissa de

²⁴ an : « Jangdohohi, Musaa woo ne yaar nu kaan te a raawdi raak kubu dah, e taambdoh ce token bitbi a fad ne a raakid kaanidi kubu.☆

²⁵ Laam nga boo, wa raakeen taambdoh yasna-kanak, saawi tokka bitib, a kaannda raakaadi kubu, taambdoh ce daakka bitiice.

²⁶ Yeem nammba kaan raakaadi kubu na de, yi kaahaydoh nammba tum daa po yi yasna-kanakdoh.

²⁷ Wa ba kaan jen, η mirndaani, bitbi kaannda.

* **22:17 22:17** Sesaar : buur nu tufkidasseen Rom dah, a meed fay tiiki Sesaar, waaye yaa nu nga ba raakeen tiikin de haf ce.

☆ **22:24 22:24** Rohyidi 25:5-6

28 Diski wa nik, boobi hulit d'ah, a nikan biti ya ba η yaabi yasna-kanak ci, laam ba jen, ba tokid de ? »

29 Yeesu woosa ba ne : « Du inahdi ini Fiis ci woo, du inahdi hatilin Kooh, wed tah du muuy.

30 Boobi hulit d'ah, jaar ci heydi toke bitib, bitib ci heydi tokse, ba mandan na malaakaacin Eel ci.

31 Te ini kad η hulin kaanid ci, mand haa du jangdi ini Kooh woo du nga wii :

32 “ Nam Koohin Ibrahiima na Isaahha na Yanhooba.☆ ” Kooh, a Koohin kaanid ci haa, waaye a Koohin pesid ci. »

33 Wa mboolnda kerah jangdohin de weem, ba yeemuusa.

Nakohi uup yak

34 Wa Farisen ca yeg ne Yeesu rangid nguɓ can Sadusen ca, ba cohha.

35 Yino nga ba, jangdohoh yakak η waasin Musaa, waadta de markis ; a meekissa de ne :

36 « Jangdohohi, a winde nakoh uup yak η nakoh cin waasi ? »

37 Yeesu loffa de ne : « “ Waada Hed boo Koohin da na keeni da jen, na ruuhin da jen, na liibin da jen.☆ ”

38 Wed nakohi uup yak te wed koc η nakoh ci.

39 Wi kanakdoh te wa raakid njiriñ findi wi koc, wed ne : “ Waada morom fu findi fu waadoh haf fu.☆ ”

40 Waasin Musaa na jangdoh cin woosuud ci jen gayuk η nakoh ci kanak cii. »

Mucdohi Gapohse ye η Dawuuda ?

⁴¹ Waam raak *Farisen* ca ris η dīska, Yeesu meekissa ba ne :

⁴² « Du liib ye η ini kad η Mucdohi Gapohse ? A setiη ba ? » Ba loffa de ne : « A setiη Dawuuda. »

⁴³⁻⁴⁴ Yeesu woosa ba ne : « Dawuuda woo η Fiis ci ne : “ Hed boo woyid Hed to ne : ‘Boofa η ñaahmiη ngo po mbadna η folan bi sang da, fu tum ba degoha kot.☆’ ” Kon Dawuuda beedkohee Mucdohi Gapohse Hed ce, haa e ? Te raak Dawuuda riifid na Fuudsi Hoolohngaani, Fuudsiη Kooh, kon wa min na nikoh ?

⁴⁵ Mbaa nik ne Dawuuda beedkohee de Hed ce dah, a min na nikoh setiη de ? »

⁴⁶ Jaarra ali bo' mindi de lof ali in, ina koodoh waam, bo' kaañisdi de meekis ne a markisuk de.

23

Yeesu woyid η jangdohoh ciη waasi na Farisen ci

¹ N finho ineem, Yeesu woyeeda na mboolnda na taalubeeciη de,

² an : « Jangdohoh ciη waasi na *Farisen* ci lamid Musaa ne ba teeboh waasi.

³ Kerhidaat ba te du tumee in ci ba na woye jen, waaye kinaat mand na ba η tumohaad. Ba na woye woo, ba na tumeedi.

⁴ Ba na toke duf bitid, ba raanee ca boobi te ba waadfi ca reβ sah na lecem ndukun.

⁵ In ci ba na habde jen, ba na waake hotaat to nga. Hey dah, ba baat angid aayaaciη Fiis

☆ 22:43-44 22:43-44 Sabuur 110:1

ci Hoolid ci na tokse η puk na yaah,[☆] ba baat simbir-simbir ciη kulbaaciη ba[☆] na naandsee ba nakoh ciη waasi.

⁶ Ba beedku kañam yakak dah, ba na waade ne ba boofan η disik ci uup edu cir. Ba na name waad nik η fiki boobi ngaη *sinaagog* ci.

⁷ Ba na waade ne boobi kañdan ba yaah kanak η disik ci na toonohse η kur te ba waad ne boobi beedkan ba "*Rabbi*" (wed jangdohohi yakki).

⁸ Waaye du, kinaat tum haf du "*Rabbi*". Laam du raak jangdohoh yino, du jen e du taambdoh.

⁹ Kinaat teek ali bo' baabin du ngaη kehyi, laam Yi nik η dafki dong a yi Baabin du,

¹⁰ te ba kinaat du beeduk njiit, du raak njiit yino dong, Mucdohi Gapohse.

¹¹ Yi uup nik kilifa nga du, a yi joy nik surgaaniη du.

¹² Bo' nu meeb haf ce dah, a hey ruhsidasse te bo' nu ruhsid haf ce dah, a hey meebse.

¹³ Mas du bi jangdohoh ciη waasi na *Farisen* ci ! E du naafeeha ! E du na range waasi, du hondoh boobi aas η Nguuriη-Dafki ! Du aasdi, du fadandi boobi waad aas ne ba aas. [

¹⁴]*

☆ 23:5 23:5 Rohyidi 6:8; 11:18 ☆ 23:5 23:5 Kind ci 15:37-41

* 23:14 23:14 Ngaη Fiis ci maañid ci, cum raak ayaanii : "Mas du bi jangdohoh ciη waasi na *Farisen* ci, e du naafeeha ! E du na ñame raakuudiη bitib ci jaar ciη ba kaan po kahan ciη ba sah. Du kiimee Kooh dah wa minuu reeh, du waakee hotaat to ; ineem wed tah po, a mbugaliη du uupan misik." Waaye Fiis ci uup woor ngaη ci maañid ci ris woti raakdi woo keem.

15 Mas dū bi jangdohoh ciŋ waasi na *Farisen* ci ! E dū naafeeha ! Du bi wil cookom na kehey ne dū waak tuuboh, te dū raakka yino dong dāh, dū tum dē bo' safara po a uup dū wa nik waas kanak.

16 Mas adgid ci fuulid ci ! Du na woye ne : “ Bo' giñ ŋ Kahniŋ Kooh dāh, in nikdi nga ; waaye a giñ ŋ ursi nik nga dāh, wa giñ tufkid. ”

17 E dū naand dū fuulla ! Kon e winde uup raak njiriñ, e ursi wala Kahan Kooh wi na tahe ursi ambu findi in hoolid wuu Kooh ?

18 Du na name woo ne : “ Bo' giñ ŋ seeykohaana nik ŋ Kahnar Kooh dāh, wa in haa ; waaye a giñ ŋ seeyka degu nga dāh, wa giñ tufkid. ”

19 Fuulid ci ! Kon wa ye uup raak njiriñ, e seeyki wala seeykohaani na tahe wa ambu findi in hoolid ?

20 Boyi na giñe ŋ seeykohaani na giñe nga na in ci nik ŋ dafuk wa jen ;

21 wa mand daa, boyi na giñe ŋ Kahan Kooh na giñe nga, a giñee ŋ Yi gen nga ;

22 wa nam mand daa, boyi na giñe ŋ Eel ci na giñe ŋ boofoha-buuri nik nga na Kooh yi boof nga.

23 Mas dū bi jangdohoh ciŋ waasi na *Farisen* ci ! E dū naafeeha ! Du bii edoh sah in ci yin yin ci dū na guure findi naana na safdohaaci cinooci ndanjiyaah nu nik yinoori, te dū sagankohid in ci uup raak njiriñ ŋ waasi : Ca nikka yurah, na raak yirmande na amb ŋ Kooh, ineem wed dū joyee tum, te dū sang sagankoh ci tas.

²⁴ Adgid ci fuulid ci ! Du na side caafu yin te du na one ngeelemb !

²⁵ Mas jangdohoh ciŋ waasi na *Farisen* ci ! E du naafeeha ! Du mand na boobi bohoñ finhooriŋ kaasi na palaati te dooyi riifid na in ci du raakoh ŋ rok na yeebkaadi.

²⁶ *Farisen* ci e du fuul ! Kocaat bohoñ dooyiŋ kaasi te finhoori hey hoole.

²⁷ Mas du bi jangdohoh ciŋ waasi na *Farisen* ci ! E du naafeeha ! Du mand na ruy-ruy ci penturu yaanow ; ŋ finhoori ca na nike ye modan waaye ŋ dooyi ca riif na yoh bo' kaanid na usuŋ nu usuŋ.

²⁸ Du mand daa, du na teebe boobi ñaamaar bo' yurhid te du riif na naafeeha na dal waas.

²⁹ Mas du bi jangdohoh ciŋ waasi na *Farisen* ci ! E du naafeeha ! Du bi na tabahe ruy-ruy ciŋ woosuud ci, du modsiinee ruy-ruy ciŋ yurhid ci,

³⁰ du woyee ne : “ Boo maaseen jamanoocan caac can boo dah, boo heedfi hune na ba ŋ aami ba aamee ñif man woosuud ca. ”

³¹ N ndeem, du na seede'de haf du ne e du kuŋuuciŋ boobi ap woosuud ci.

³² Reytinaat ini caac ciŋ du camb !

³³ Ini du añaand haa iin jen, du min na mucoh ŋ atteeniŋ yongkaahi yakki ?

³⁴ Wed tah ŋ woo du ne : Mi, ŋ hey du woosohe bi woosuud, bi hed haf, na bi jangdohoh. Du hey ape nga ba, du daay bum ŋ kurwaa, du lab binoobi leraw ŋ *sinaagog* ciŋ du, du taambdee bi na saandohe kur po kur,

³⁵ wa hey tahe po ñif miŋ yurhid ci aamu ŋ kehyi jen keen ŋ dafuk du, ina koodoh ŋ ñif man

Abel yurhidī po η Sakariya kuḑkiη Barasi yi dū ap η Kahan Kooh, η harmban Diska Hoolidā na seeykohaana.

³⁶ Ñam na woyee dū wa te wa keeh, in ceem jen keenan η ḡoobi woti.

³⁷ Cey Yerusalem, fu yi na ape woosuud ci, fu tapee ḡoobi fu na woosohse atoh po ḡa kaan, waas hend na wed η waad nangdoh kubuucin ḡa findi pambi na nangdohē yiil cin ḡe η oob ce, waaye dū moosdī waadoh !

³⁸ Diski wa nik dū hey fadse na kahan dū, kahan dū nikan ḡarang cos.

³⁹ Laam ñam na woyee dū wa, dū hotissandī so po mbadna dū na hee woye ne : “ A barke'id, yi na haye η tiikin Hed ḡoo ! ☆ ” »

24

Yahuukin Yerusalem na hayisin Kubkin boyi

¹ Wa Yeesu pul Kahan Kooh kaḡeeda, taalubeecin ḡe hayya nga ḡe, ḡa woosa ḡe ne : « Marka tabah cin Kahnin Kooh, findi ca modoh ! »

² A loffa ḡa ne : « Du hotid in cii jen haa e ? Ñam woo dū wa te wa keeh, ali atoh tasandī η ḡafuk atoh η ndii, ca jen ca hey yahrohse. »

³ Yeesu kadta ḡooffa η Tangooraη-Oliiw-ca, taalubeeci reḡpa, ḡaayya na ḡe, woosa ḡe ne : « Woya ḡoo jamanooni in ceem na hee raakohe, na ini na hee teebohe hayin ḡa na reehin Adina. »

⁴ Yeesu loffa ba ne : « Wortukaat, ali bo' kinaat du muuyid.

⁵ Laam bo' laayid hey haye ba kood tiikin ngo, ba woyee ne bed Mucdohi Gapohse te ba hey muuyde bo' laayid.

⁶ Du hey kerhoote bi hiñoh yakak, du hey name kerah yegdoh ci na woye η hiñoh. Waaye, wortukaat neyyoh ; in ceem joy joy raak, waaye wa nikandi ne Adina na reehe.

⁷ Cum dah, kur hey hiñohe na kur morom wa, buur hey hiñohe na buur morom ce, ad raak η bi disik, kehyi namee yoondduk η bi disik, wa nikohan daa.

⁸ Ceem jen ca nikan cambin miskid ci, findi bitbi na hee basle.

⁹ Du hey bayse ne du mbugalu, du hey apse, cuub ci jen hey du sange saguuso.

¹⁰ Laayid nga du hey keene ; bum hey wore bum, ba hey sangtidohe.

¹¹ Bo' laayid hey haye ba tum haf ba woosuud te ba woosuud haa, ba hey muuyde bo' laayid.

¹² Wa hey kade po waadi bo' laayid waad morom cin ba haawsuk sagu edaadi waas cir ;

¹³ waaye boyi na hee ndengduke muñ po η reehdohaana, hey mucdasse.

¹⁴ Yegdohin Muci, win Nguurin-Dafki, hey yegdohse η adinaani jen, wa nik seede η cuub ci jen, yut dah, reehin Adina han hay.

¹⁵ Kad po du hot ini araamidi na yahrohe tufkid η Diski Hoolidi findi woosuudi Dañeel woyohee wa dah☆, - Fu yi na jange Fiis cii, inha ! -

☆ 24:15 24:15 Dañeel 9:27; 11:31; 12:11

16 boobi wa raakan η Yudee, ba saandohaata η tangooca.

17 Boyi wa raakan η dafuk teeraasiη de, a ruhsee dāh, a kinaat aas ne a na hee baye in ciη de η dooy kahan ce ;

18 boyi wa raakan η yohon ca, a kinaat gurid ne a bay kulbaakiη de.

19 Mas bitiβ ci na hee nike rook η jamanooneem na bapdoη ci !

20 Kiimaat Kooh po saandohiη dū nikuu η jamanooniη soosi wala η mbehi na idsidkohse.

21 Laam boobi hey raake miskid lool, miskid mand daa moosdi raakoh ina Adina nikoh poyi te wa raakissandi.

22 Te mbeh ceem haawsasseedi dāh, ali kiñin heedi muce, waaye ca hey haawsasse sagu boobi Kooh tan.

23 N jamanoonaam bo' woo dū ne Mucdohi Gapohse yii η ndii wala η nden dāh, kinaat de kos.

24 Laam bi bo' hey haye, ba tum haf ba Mucdohi Gapohse wala woosuud te ba yino nga ca haa, ba habdee firnde yakak na keemaan ne ba muuyid boobi po bi Kooh tan sah ne wa mineen nik dāh.

25 Wedi weem nak, η woyid dū wa bala wa hayan.

26 Ba woo dū ne : “ A yi η ndii η kehyi hulangi ” dāh, kinaat kad. Wala : “ A yaa dasdukka nden ” dāh, kinaata kos.

27 Findi meleñ na pulohe η pulohaad-noh, wa ñiinid po η muyohaad-noh, hayiη Kubkiη boyi mandan daa.

28 Diski fidaaf nik, suur ci na cohe nga.

²⁹ Miskid ciŋ mbeh ceem reehee rek dah, nohi ñuus, cabni yim, hor ci keen te hatil ci nik ŋ eel ci yoondɗu.

³⁰ Firndeeniŋ Kuɓkiŋ boyi hey hotke ŋ eel ci, teemb ndeem, cuuɓ ciŋ kehyi jen hey miskidke te ɓa hey hote Kuɓkiŋ boyi, eel ciŋ Asamaan haytohee ɗe, a riif na hatil na kiyak.

³¹ Kuluɓ hey diidɗe, a woos malaakaaciŋ ɗe, ca kaɗ ɓak po ɓak ŋ adinaani jen ne ɓa teembɗoh ɓoobi a tan.

³² Inhaat ini nduni jangɗoh : Kaɗ po naak ciŋ wa hiy, wa camb kifis dah, ɗu na jaare inah ne rehi usisɗi.

³³ Wa mand ɗaa, ɗu nam hot in ceem jen dah, inhaat ne wa usisɗi, wedi ŋ ngubu kahni.

³⁴ Ñam na woyee ɗu wa te wa keeh, ɓoobiŋ adinaani woti kurkohandi nga jen te in ceem jen raakɗi.

³⁵ Eel ci na kehyi hey coote waaye woo ciŋ ngo moosandi kurkoh nga.

³⁶ Ini kaɗ ŋ mbehi na wahtuuni in ceem na hee raakohe, ali ɓo' inahɗi ca. E malaakaaciŋ Eel ci haa [te a Kuɓki haa] ; waaye a Baabi dong inaha.

³⁷ Kuɓkiŋ boyi hay dah, wa mandan findi wa mandee ŋ jamanoonan Noohin.

³⁸ Waam, bala masma laayɗa riifee kehyi hayan dah, ɓooba nikee ñameeɗa, aneeda, ɓa kilookeɗa, ɓa kilookseeɗa po mbeha Noohin aasoh ŋ gaala.

³⁹ Ba inheedi in nga po wa masma hay, wa ɗummba ɓa jen. Kuɓkiŋ boyi hay dah, wa mandan ɗaa.

⁴⁰ Yaar kanak hey nike η yohon, yinni bayu, yi tas faḍu.

⁴¹ Bitiḥ kanak hey hune ode, yinni bayu, yi tas faḍu.

⁴² Kon, kinaat neeh, ḍu inahḍi mbehi Hed ḍu hayohan.

⁴³ Inhaat ne heḍ kahni inheen wahtuuni roki na hee aasohe kahan ce ḍah, a heedḍi neehe η ḍooy weki po kahan ce kee aassa.

⁴⁴ Wedḥ tah po, ḍu, namaat kooduk, laam Kuḥkiη boyi hayan η jamanooni ḍu liibḍi. »

⁴⁵ Yeesu baatta nga ne : « Ya ba a yi ñaami woor te a ñaannja po, heḍ ce hee baabe ḍah, a dengkoh ḍe pangkoh ciη kahni ḥinoobi ne a eḍee ba kañam η jamanooniη wa ?

⁴⁶ Ñaameem hey neḥḍe ne heḍ ce hay, raak ḍe tume ineem findi a nakohee ḍe wa ḍah.

⁴⁷ Ñam na woyee ḍu wa te wa keeh, heḍ ce hey ḍe tufkide, a adgoh in ciη ḍe jen.

⁴⁸ Waaye ñaameem baahaadḍi po a woo η ḍooy ce ne heḍ ce hayḍi paad,

⁴⁹ a nik nga a laḥee ḥoobi a na pangke na ba, a ñame, a anee na laaroh ci ḍah,

⁵⁰ heḍ ce hey haye η mbehi a foogḍi, η wahtuuni a inahḍi.

⁵¹ A hey ḍe mbugale, a bay ḍe η naafeehaaca, ḍiska fuḍ na ḍoḥḍoh sis raak. »

25

Andiiniη cafay ci ndaηkiyaah ci

¹ Yeesu woosa ba ne : « N jamanooneem, Nguuriη-Dafki mandan na inii : Ba nikee cafay

ndan̄kiyaah bi kee taambka hed kilooki, yaa nu nga bayya laampaaniŋ de.

² Cafay ci yatuus ci nikee cafay naandid̄, yatuus ci tas nikka ñaañid̄.

³ Yatuus ci naandid̄ ci, wi ba kaḁee, ba bayndohdi diwliin wuu laampaaciŋ ba ;

⁴ waaye ñaañid̄ ci, wi ba kaḁe, yaa nu nga ḁah, bayndoheen diwliin ŋ inaa.

⁵ Wi wa kaḁ po hed kilooki hoobid̄ta hay, ba pani'uusa jen, ba neeheed̄a.

⁶ Ngan̄ ndengelnde weka, ba kerahha leehuk an : “ Hed̄ kilooki hiid̄ ! Kaḁaat ḁu taambkaa de ! ”

⁷ Wedi cafay ca kurkoh, ba haḁdeed̄a laampaaciŋ ba.

⁸ Naandid̄ ca yatuus ca woosa binooba ne : “ Laampaaciŋ boo ca ḁii yim, onaat boo ŋ diwliin ciŋ ḁu. ”

⁹ Ñaañid̄ ca woosa ba ne : “ Muk ndaa ciŋ boo doyaḁdi boo te ca doyaḁdi ḁu ; kaḁaat ḁu roma ŋ toonoh ci. ”

¹⁰ Wedi ba kaḁoh roma, hed̄ kilooki hayya ŋ finhooba. Ba koodkee po yutta hunnda na de, ba aassa kahna kilooka joy haḁḁohu, buntaanan kahna rangusa.

¹¹ Wa degga yissuut, cafay ca binooba hayya, ba woosa ne : “ Kilifaani, kilifaani, rangsid̄a boo ! ”

¹² A loffa ba ne : “ Ñam woo ḁu wa te wa keeh, ŋ inahdi ḁu. ” »

¹³ Yeesu degga nga ne : « Kon kinaat neeh laam ḁu inahdi mbehi na wahtuuni Kuḁkiŋ boyi hayohan.

Andiiniŋ ñaam ca kaahay ca

¹⁴ Wa nam mand na yaari baaŋe, a beedukka ñaam ciŋ de, a dengkohha ba taambkohiŋ raakraakiŋ de.

¹⁵ A edta yaa nu nga ini a min bay ; yi koc saaku kopor yatuus, yinoori saaku kanak, yi tas saaku yino. Yutta, a cootta.

¹⁶ Yi eda saaku yatuus arra kaŋ, a toontukka na ca po ca rimbba saaku yatuus wiiriis.

¹⁷ Yi eda saaku kanak nammba tum daa, ca rimbba saaku kanak wiiriis.

¹⁸ Waaye yi eda saaku yino kaŋta acca nung, a daŋdaŋta koporiŋ kilifaaniŋ de nga.

¹⁹ Wa kilifaani baaŋ maaŋiŋ po a hayya, a woosa ba ne ba teeŋaŋ de findi ba tumoh na koporiŋ de.

²⁰ Ya edsee saakuuca yatuus ca hayya na ca, a woosa ne : “ Kilifaani, fu dengkohee so saaku yatuus, ŋ toontukiŋ na ca po ŋ raakissiŋ saaku yatuus, ceŋi cii. ”

²¹ Kilifaani woosa de ne : “ Wa baahiŋ, fu ñaam baahiŋ cariŋ oolku ; fu cariŋ oolku ŋ in ci yin ci weŋ tah ŋ hey da dengkohisse in laayiŋ. Haya boo baah sumi ŋ sum. ”

²² Ya edsee saakuuca kanak ca nammba kaŋ woosa kilifaana ne : “ Kilifaani, fu dengkohee so saaku kanak, ŋ toontukiŋ na ca po ŋ raakissiŋ saaku kanak ; ceŋi cii. ”

²³ Kilifaana woosa de ne : “ Wa baahiŋ, fu ñaam baahiŋ cariŋ oolku ; fu cariŋ oolku ŋ in ci yin ci weŋ tah ŋ hey da dengkohisse in laayiŋ. Haya boo baah sumi ŋ sum. ”

²⁴ Yi edsee saakndi yinoori hayya, a woosa ne : “ Kilifaani, η inheen ne fu bo' miskid, fu na ngude ini fu sokdi, fu beenee η diki fu saawdi ;

²⁵ η neyyoh neyyoh, η bayya koporiη da, η accaa. Wedi wii, bayaa. ”

²⁶ Kilifaani woosa de ne : “ Ñaami baahaadiini tirbidi ; fu inheen ne maa ngude ini η sokdi, η beenee η diki η saawdi,

²⁷ fu mineedi bay koporiη ngo η daakoh kopori ci ne η hay dah, η raaka rimdi to in e ?

²⁸ Bayaat saakndi nik na de, du efa yi raak saakuuci ndankiyaah ci.

²⁹ Laam boyi raak hey baatse po a laayid lool, waaye boyi raakdi, ini yissuuti a amb sah hey naafse nga de.

³⁰ Te ñaami raakaadi njirni, mbetaat de η ñuusa η hara, dika fud na dobdoh sis raak. ”

Atteeni mirndoh

³¹ Kubkin boyi hay η yaki a yak na malaakaaci jen dah, a hey boofe η boofoha-buuri nik wiη de, wi na teebohe yaki a yak.

³² Cuub ci jen cohdu η fikiice. A paysohee bum na bum, findi niidoh na talsohohe mbaal ci na pe' ci.

³³ Te a hey baye mbaal ci yaah-ñaahum, a bay pe' ci yaah-sing.

³⁴ N ineem, buuri hey woye bi nik η ñaahmin de ne : “ Hayaat du bi Baabin ngo barke'id, bayaat Nguuri a koodkidee du wa adinaani feru po wi.

³⁵ Laam η adkeen, dū onnda so η ñamm̃ba. Ñ sifadkeen, dū onnda so η annda. Ñ ñikeen boyi dū inheed̃i, waaye dū dalid̃ta so η kahan caη dū.

³⁶ Ñ bangtasseen kul̃ba, dū bekid̃ta so. Ñ kosaayeen, dū hayya so d̃oohde. Ñ tayseen η kaso, dū kad̃ta so marka. "

³⁷ Yurhid̃ ci hey d̃e lofe ne : " Hed̃ boo, boo hot d̃a adkid̃ kid̃a, boo onnda d̃a fu ñamm̃ba ? Wala sifadkid̃, boo onnda d̃a fu annda ?

³⁸ Kid̃a wed̃ boo hot d̃a findi boyi boo inahd̃i, boo dalid̃ta d̃a ? Wala bangtuud̃, boo bekid̃ta d̃a kul̃ba ?

³⁹ Kid̃a, wed̃ boo hot d̃a kosaayid̃ wala tayuud̃ η kaso, boo kad̃ta d̃a marka ? "

⁴⁰ Ñ ineem, buuri hey b̃a lofe ne : " Ñ̃am na woyee dū wa te wa keeh, ali nik ne dū habd̃id̃ in ceem yino η taambd̃oh ciη ngo uup heefu sah, dū habd̃id̃ to wa. "

⁴¹ Yut d̃ah, a hey woye b̃i lahan d̃e η yaah-sing ne : " Usaat to, dū b̃i alkuud̃ ci ! Du kad̃ η yongkaaha genan, yongkaahi Seytaani koodkid̃u na malaakaaciη* d̃e hun na d̃e.

⁴² Laam η adkeen, dū ond̃i so kañam. Ñ sifadukka, dū ond̃i so η an.

⁴³ Ñ hayid̃ nga dū, findi boyi dū inahd̃i, dū dalid̃d̃i so. Ñ bangtuusa kul̃ba, dū bekid̃d̃i so. Ñ

* **25:41 25:41** *malaakaaciη Seytaani* : findi Fiis ci Hoolid̃ ci jangd̃ohoha, feruud̃ ci mind̃i hotu jen, ca ñikee malaaka wa ca na ferse. Cum nga bakaad̃ta, ca njafuusa η keh̃yi. Seytaani, a yi kilifaaniη ca. Ini uup laay, ca woyissuud̃i "malaaka", ca raak tiik wiiriis η gerek. Tiikeem, wed̃ boo na tokse "jiini". Marka teernd̃iη Camba 1:31, Camba 3:24, Esekiyeel 28:11-19, Maarko 3:20-30, Luk 10:17-20. Ñdii, ca woyu "malaaka", tiikiη ca d̃eḃgaan.

kosaayeen, η tayuusa η kaso, dū kadfi so marka.
”

⁴⁴ Ba hey de name lof ne : “ Hed boo, boo hot da adkid, sifadkid, hanhe, bangtuud, kosaayid wala tayuud η kaso kida te boo taambkohdi da ? ”

⁴⁵ N ineem a hey ba lofe ne : “ Ñam na woyee dū wa te wa keeh, ali nik ne dū habdidaadi in ceem yino η bi uup heefu bii dah, dū nik ko ca habdidaadi. ”

⁴⁶ Te bii na kade η mbugala heydi reehe, waaye yurhid ci na kade η kipes ki heydi reehe. »

26

Kilifaaci koodkid ap Yeesu

¹ Wa Yeesu yut woo woo ceem jen, a woosa taalubeecin de ne :

² « Du inhid ne tas neeh kanak feetin *Paakin** Yawuut ci ree ; Kubkin boyi hey edohse ne a daayu. »

* **26:2 26:2 Paak:** Saafi inah feet *Paak* yino, wa nikka win *Kerceen* ci. *PaakinKerceen* ci puloh η *Paakin* Yawuut ci, wed ne, *Paakin* Israayel ci. Ba cammbaa habid η jamanoonaj Musaa, mbeha Israayel ci puloh Misra. Wad Kooh woo ba ne, kahan nu nga dah, habdaat mbuuru raakaadi lawiir, ba nam ap mbaal, ba bay ñif min de, ba reefa η leentooni na bak ci kanak cin buntaani. N wekaam, saaw cin bi Misra jen kaannda, waaye η kahan ci reefsee ñif, ali bo' kaaneedi nga (Pula 12). Yeesu, e woosuudi Yahya teek de "Mbaalin Kooh" (Saarj 1:29), te kakaan kin de, wa nikee η feetin *Paak* (Macce 27:15 ; Saarj 18:28), po a nikka kotii Mbaalin *Paaki* asi. A yi kaan ne ñif min de min mucid boofi η kakaan. Wed tah po *Kerceen* laayid na woye feetin kakaan kin Yeesu na hultin de "*Paak*", findi feetin Israayel ci maañidi.

³ N neeh ceem, kilifaacan seeykidoh ca na yakak can cuubi cohha η kahan seeykidoha yakka, a teeksee Kayif.

⁴ Ba kerhidohha η woo findi ba hee tume po ba amb Yeesu te bo' yeguu, ne ba apduk de.

⁵ Waaye ba woyee ne wa joydi nik η dooy feet ci, ba sangee ne duud raak η dooy booba.

Bitib tumid laackoloñ η hafij Yeesu

⁶ Waam, Yeesu kadta Betani η kahan Simong Gaanaana,

⁷ bitib hayya nga de na *buteel* habdohuud *albaatar*[†] tumid laackoloñ dobid, a yiiffaa η hafij Yeesu, raak de ñameeda.

⁸ Taalubeeci hoteeda η ineem, ba nebuudi, ba woosa ne : « Wa ye tah de yahrohe laackoloñi barang barang ?

⁹ Wa mineen toonohu kopor keeh-keeh, ñakid ci eduu wa. »

¹⁰ Yeesu inheena, woosa ba ne : « Du na yaabdohe bitbi ye ? A habdid to in ye baahan.

¹¹ Ini kad η ñakid ci, ba genan gen na du waaye mi, η heydi gene nik na du.

¹² N aami a aam mbo laackoloñi, a na koodkide acuukin ngo.

¹³ Nam na woyee du wa te wa keeh, disik nu Yegdohin Mucii woyu η adinaani jen dah, ini a habid hey woyse nga, naandsukohaa de. »

Yudaa tufkid ne a wor Yeesu

[†] **26:7 26:7** *albaatar*: wa atoh modid, yoo bid pestu, wa na etohse habdoha tumoha laackoloñ.

¹⁴ Wedi Yudaa Iskaryot, yino η *Apootar* ci ndan̄kiyaah na kanak ci (12), kaɗoh η kilifaacan̄ seeykiɗoh can̄ waasin̄Musaa

¹⁵ a woosa ɓa ne : « Du na hee so ye eɗe ne η deg Yeesu η yaah cin̄ ɗu ɗah ? » Ba eɗta ɗe hanjar haalis ndan̄kiyaah-kaahay (30).

¹⁶ Jaarra a sekɗoheeda findi a eɗndohohan ɗe.

Yeesu na taalubeecin̄ ɗe η feetin̄ Paak

¹⁷ N̄ mbehi koc η feetin̄ Mbuuruuci raakaadi lawiir☆ ci, taalubeeci hayya woosa Yeesu ne : « Fu waad̄ ne ɓoo habɗiɗohan ɗa kañam kin̄ *Paak* nde ? »

¹⁸ A woosa ne : « Kadaat Yerusalem, η kahan diw, woyaat ɗe ne Jangɗohohi woo ne jamanoonin̄ ɗe rebid̄, a waad̄ habid̄ feetin̄ *Paak*, a yi na taalubeecin̄ ɗe, η kahan fu. »

¹⁹ Taalubeeci tummba findi a woyoh ɓa, ɓa koodkiɗta kañam kan̄ *Paak*.

²⁰ Wa niina ree, Yeesu ɓooffa na *Apootar* ci ndan̄kiyaah na kanak ci (12) ne ɓa ñam.

²¹ Wa ɓa ñamee a woosa ɓa ne : « Ñam woo ɗu wa te wa keeh, yino nga ɗu hey yo eɗndohe. »

²² Ba soossa sem, yaa nu nga woyeeda ne : « Kilifaani, mbaar a mi haa ? »

²³ A loffa ɓa ne : « Boyi bek yaahin̄ ɗe na so η booli, a yi na hee so eɗndohe.

²⁴ Kuɓkin̄ ɓoyi hey kurke nga findi Fiis ci woyoha nga ɗe, waaye mas ɓoyi na hee ɗe eɗndohe η ɓi sang ɗe, ini ngisohee η ɓoyeem wed̄ ne a rimkuu. »

²⁵ Jaarra, Yudaa yi eɗndohan ɗe meeksohha an : « Jangdohohi, mbaar a mi haa ? » Yeesu woosa ɗe ne : « A fu woya ! »

Yeesu tufkidɗ kañam naandsukohaa ɗe

²⁶ Wa ɓa ñame, Yeesu ɓayya mbuuru ; wi a corkid Koooh po yutta a poɓtohhaa, a eɗta taalubeeci wa, a woosa ne : « Bayaat ɗu ñam, wii wa faaniŋ ngo. »

²⁷ Yutta a ɓayya kaas ; wi a corkid Koooh po yutta, a woosa ne : « Bayaat ɗu an nga, ɗu jen,

²⁸ wii wa ñif miŋ ngo, ñif miŋ Ambtiɗohi, wi aamu wuu ɓi ɓo' laayid ne bakaad ci ɗaasohu.

²⁹ Ñam na woyee ɗu wa : Ini koodoh woti, ŋ heyɗi anisse masmiŋ reseñii po mbadna ŋ anissan na ɗu wi asi ŋ Nguuran Baabiŋ ngo. »

Yeesu woyid ŋ taaski Piyeer na hee ɗe taaske

³⁰ Wa ɓa yut ŋ kañam ka po ɓa yeekka yeek ciŋ *Sabuur*, ci hun na feeti, ɓa pulla, ɓa kaɗeeda Tangooran-Oliiw-ca.

³¹ Wed Yeesu woyoh ɓa ne : « Ŋ weki woti, ɗu jen, ɗu hey yo faɗe sagu ini rahsan ndo. Laam Fiis ci woyid ne : “ Ŋ hey laɓe niidohi, mbaal ciŋ gati pasarkoh.☆ ”

³² Waaye ŋ hultidɗu po yut ɗah, ŋ hey ɗu adge Galile. »

³³ Piyeer koodta woo ka, a woosa ne : « Ali ɓoɓi jen faɗ ɗa, mi, ŋ faɗandɗi ɗa muk ! »

³⁴ Yeesu woosa ɗe ne : « Ñam woo ɗa wa te wa keeh, weki woti bala siiki leehkan ɗah, fu hey yo taaske waas kaahay. »

³⁵ Piyeer woosa de ne : « Ali nik ne η kaanan kaan na da sah, η taaskandi da. » Taalubeeci binoofi jen nammaba woo daa.

Yeesu η Getsemane

³⁶ Yeesu hunnda na ba, kadeeda po reesa diska na woyse Getsemane, a woosa ba ne : « Boofaat ndii po η kad kiima Kooh nden, η hay. »

³⁷ A bayndohha Piyeer na kubuucij Sebede kanak ci, a kadta yissuut, a raakka yeg-yeg miskid η dooy ce, a jaahidta.

³⁸ A woosa ba ne : « Diski wa nik ndii faanij ngo goy goy po mi yii heeda kaane, tasaat ndii du irin na so. »

³⁹ Wi a woo ineem, a baatta kad yissuut, a radukka η kehyi a kiimeeda Kooh an : « Baabin ngo, wa min nik dah, kaasij miskidii usaat to ! Waaye wa ka nik findi η waadoh, wa nikaat findi fu waadoh. »

⁴⁰ Wi a dokuk η taalubeeci kaahay ci, a raakka ba neeheeda, a woosa Piyeer ne : « Du mindi sah irin na so ini ree wahtu !

⁴¹ Kinaat neeh, kiimaat Kooh a ndengid du po du keenuu η fiir ; waad-waadi wii nga waaye faan ci raakdi hatil. »

⁴² A kadissa waasi kanakdoh a kiimissa Kooh an : « Baabin ngo, nik ne kaasii mindi coot feeh η andaa dah, wa raakohaata findi fu waadoh. »

⁴³ Wa a dokkis nga ba, a raakissa ba neeheeda, raak ba pani'uud po has cin ba aaykohha.

⁴⁴ A fadta ba ndeem, a usissa yissuut, a kiimissa waasi kaahaydoh, a woyissa ina a woye.

⁴⁵ Yutta a kadissa η taalubeeca a woosa ba ne : « Du bii neeh, du bii idsiduk ! Weddi, diskii wa

nik wahtuuni reyid, Kuŋkin boyi faɗuud ɲ yaah cin bakaadɔh ci.

⁴⁶ Kurkaat boo kad. Markaat ! Yi joy yo edndoh a yi ! »

Yeesu ambuud

⁴⁷ Wi a na woye ineem, Yudaa, yino ɲ *Apootar* ci ndanɲiyaah na kanak ci (12), reyeeda. A hunee na mboolo ganaaykid ndang na ndood. E kilifaacan seeykidɔh ca na yakak can cuuba bed tuuyee ba.

⁴⁸ Raak Yudaa woyid ba ne : « Boyi maa hee foone inhaat ne a yi ; ambaat de ! »

⁴⁹ Jaarra, a rebpa ɲ Yeesu a woosa de ne : « Fu tum na Jangɔhohi ? » A foonnda de.

⁵⁰ Yeesu woosa de ne : « Yaarin ngo, tuma ini bay da. »[‡] Wed yaaba rebɔh, ba ammba de.

⁵¹ Yaar baah ɲ ba nikee na Yeesu fuurra ndanɲin de, a yɔbpa ñaam ɲ ñaam can seeykidɔha yakka wa hennda ɲ nofin de, wa ngudtaa.

⁵² Yeesu woosa de ne : « Dokna ndangi ɲ diska wa nike ; boobi na ape na ndang jen, a ndang apan ba.

⁵³ Fu liib wii ne ɲ mindi beeduk Baabin ngo e ? ɲ beeduk de dah, a hey yo woosohe win-win bi junni junni§ malaaka.

⁵⁴ ɲ tuma dah, kon in ci Fiis ci woo raakohan na ? Fiis ci ced woo ne in ci joy nikoh an. »

[‡] **26:50 26:50** "tuma ini bay da" : ini gerek woo ndii, wa namid min tokis : "wee tah da nik ndii ?" § **26:53 26:53** "bi junni junni" : ɲ Fiis ci ndii, gerek woo ne : "*lesiyong* malaaka ndanɲiyaah na kanak". *Lesiyong*, ɲ bi Rom deɓgaan wed soldaar junni junni.

⁵⁵ Jaarra Yeesu woosa mboolnda ne : « Du hayid na ndood na ndang findi taamboh rok ne du amb mbo. Moona Kooh-nu-wiis η nikee boofid η Kahan Kooh jangdoheeda te du ambdi so.

⁵⁶ Waaye in cii jen raakid ne in ci Fiis cin woosuud ci woo raak. » Wed taalubeeci jen fadoh de ndeem, ba saandohha.

Yeesu η saangnan atte'oh ca

⁵⁷ Booba ambee Yeesu ba bay de kahan Kayif seeykidoha yakka, wa raak jangdohoh cin waasi na yakak ca cohid nga.

⁵⁸ Piyeer nikee ñaakdeeda de usid η finhoora po findi a reyoh kahan seeykidoha yakka, a aassa, a booffa na surgaaca η leero kahna ne a marak findi wa mirndohan.

⁵⁹ Kilifaacan seeykidoh can waasin Musaa na booba binooba baah η saangnan yakak can Israayel* jen waakeeda seede leyoh ne ba raak ini tah ba min apduk Yeesu,

⁶⁰ waaye ba raakdi ini ba etoh, ali nik ne leyoh laayid nikee seede'eeda woo raakaadi nga de sah. N mirndaani kanak hayya

⁶¹ woosa ne : « Yaarii woyid ne a minid yahroh Kahnin Kooh, a tabaha η neeh kaahay. »

* **26:59 26:59** *saangnin yakak cin Israayel* : η jamanoonan Yeesu, a seeykidohi yakki adgohee wa, wa nikee a yi na fi wil de, na fi yakak η kur ka, na jangdohoh cin waasi. Boobeam bed meed coh ne ba atte'ee boofi dal η ini kad η waasin Musaa. Ba mineen ambduk bo' waaye ba mineedi de apoot ne ba hot ne a joy joy apu dah, ba meed de bay η atte'oh ci nikid Rom η ndaam.

⁶² Teemb ndeem, seeykidoha yakka kurukka, woosa Yeesu ne : « Fu heydi lofe ali in η in ci boobi na yambee da e ? »

⁶³ Yeesu deka ted. Seeykidoha yakka woosa de ne : « Mi yii meekis dah, η tiikin Koohi na pese, woya boo andi a fu Mucdohi Gapohse, Kuβkin Kooh ! »

⁶⁴ Yeesu loffa de ne : « Fu woyida ! Te baat nga ñam na woyee du wa, ini koodoh ndii du hey hote Kuβkin boyi boofid η ñaahmin doolndin Kooh, du hey de hote η dafuk bi eel, ca haytohee de. »

⁶⁵ Wed seeykidoha yakka faaroh kulbaacan de haf ce, ne a teebah ne wa woo uupid. A woosa ba ne : « A dalid Kooh ! Boo etohis seede ye ? Du kerhootid dali a dal Kooh kotii !

⁶⁶ A joy ye tumu ? » Ba loffa ne : « A apaah apu ! »

⁶⁷ Ba tuhseedā fikiirin de, ba labeeda de kumah, bum labeeda de pad

⁶⁸ woyeeda ne : « Fu yi Mucdohi Gapohse ! Nik ne fu woosuud dah, woya boo boyi laβ da ! »

Piyeer taaskid Yeesu

⁶⁹ Waam raak Piyeer boofid η leero kahna, komaaki cafay rebpa nga de, a baahee η ñaam ca, a woosa de ne : « Na da, fu namee nik na Yeesu yaarin Galileeci. »

⁷⁰ Waaye a taasukka η fikiiba jen an : « N inahdi ini fu waad woo. »

⁷¹ Wa a yurhee η bakan ngubu kahna, ñaam bitib wiiriis namba de hot woosa booba nikee ndaam ne : « Yaarii nikee na Yeesu yaarin Nasareet ci. »

⁷² A namma taaskis na giñ an : « N inahdi yaarii ! »

⁷³ Wa degga yissuut booba nikee η ndaam rebpa η Piyeer, ba woosa de ne : « Wa woorid ne fu nam baah η yaabin de, woyohaadin da sah teebohida. »

⁷⁴ Piyeer nikka nga, giñeeda ne : « Ndaa Kooh apaat to ! Yaarii η inahdi de ! »

A reehiddi woo, siika leehukka.

⁷⁵ Wed Piyeer naandsukoh woo kan Yeesu an : « Bala siiki leehkan dah, fu hey yo taaske waas kaahay. » Piyeer pulla, fudeeda fud miskid.

27

Kilifaaca cohissid ne ba apduk Yeesu

¹ Wa Kooh wiis na baaba, kilifaacan seeykidoh can waasin Musaa na yakak can cuubi cohha ne ba min apduk Yeesu.

² Ba tokdukka de, ba bayya de, ba edta de Pilaat, goornoran kur ka.

Yudaa harkid

³ N ineem, Yudaa hotta ne Yeesu yi a edndohee hey apse, inwaaso ammba de, a kadta η kilifaacan seeykidoh ca na yakak ca, a wikka ba haalsa, hanjar ca ndan kiyaah-kaahay (30) ca.

⁴ A woosa ba ne : « N bakaadid, η degid boyi tumdi in η yaah cin du ne a apu ! »

Waaye ba woosa de ne : « Waas boo ye nga ? A fu inah. »

⁵ Wed Yudaa njafoh hanjar ca η Kahan Kooh, a pulla, a bayya niy, a kadta harka.

⁶ Kilifaacan seeykidoh ca parahha ca, ba woosa ne : « Wii, wa candom ñif aamkid. Boo mindaa bek η koporin Kahnin Kooh. »

⁷ Ba cohha ba kerhidohha η woo, ba bayya kopor ka, ba romohha wa yohnan mahoha, acoha booba gendi kur ka.

⁸ Wed tah yohna teekuusa po woti, yohnin ñif mi.

⁹ Taambohha ndeem, ini woosuudi Yeremi woyee raakka an : « Ba bayid hanjar ca ndanjiyaah-kaahay (30) ca, ineem wed a car η Israayel ci.

¹⁰ Ba edohid ca ne ba rom yohnin mahohi, findi Hed boo woyohee so wa. »*

Yeesu η fiki Pilaat goornoora

¹¹ N ini kad η Yeesu, wa a bayu η fiki Pilaat goornoora, yeem meekissa de ne : « A fu buurin Yawuut ci e ? » Yeesu loffa de ne : « Fu woyida. »

¹² Waaye a lofdi ali in η in ca kilifaacan seeykidoh can waasin Musaa na yakak ca yam-bee de.

¹³ Pilaat woosa de ne : « N woo ne : fu kerahdi in ci ba na woydee da jen e ? »

¹⁴ Waaye Yeesu lofdi de η ali in, ineem feyya goornoora lool.

¹⁵ Feetin Paak reyeen dah, goornoor meed ba meed fadsid ambuud yino, e mboolndi meed de tan.

¹⁶ Waam raak ba raakid jaar inhuud ya taysee η kasoona, a teeksee [Yeesu] Barabaas.

* **27:10 27:10** Bi aaya laayid hunid, woyid η ini kad η woo kii : Sakriya 11:12-13; Yeremi 18:2-3; 19:1-2; 32:6-15.

17 Mboolnda jen nikee cohid η diskaj Pilaat, a woosa ba ne : « Du waad ne η fadsid du ba, [Yeesu] Barabaas wala Yeesu yi na woyse Kiristaa ? »

18 A inheen ne waada booba waad Yeesu, wed tah kilifaaca degga de η yaah cin de.

19 Wa Pilaat boof η ngelohaana a atte'eeda, bitiice woosohha woo kii nga de an : « Kina raakdoη ali in na yaari yurhideem, woti η heeyid heey miskid nga so saguuce. »

20 Kilifaacan seeykidoh ca na yakak ca hireeda mboolnda ne ba woyaat ne Barabaas fadsassaat, Yeesu apu.

21 Goornoor koodissa woo ka woosa ba ne : « Du waad ne η fadsid du ya ba η yaabi kanak cii ? »

Ba loffa ne : « Barabaas. »

22 Pilaat woosa ba ne : « Moo η tuman Yeesu yi na woyse Kiristaani na ? »

Ba jen ba woosa ne : « A daaysaat η kurwaa ! »

23 A woosa ba ne : « A habid ye in modaadi ? »

Ba baatta woo η dafka ne : « A daaysaat η kurwaa ! »

24 Ba uupeeda nga uup duud, tahha po Pilaat hotta ne a minidfi ba in, wed a bayoh masub, a bohñukka η fikiiba, a woosa ne : « Inii, η hoolid nga, η baahdi η aami du aaman ñif min yaarii. A du inah naa ! »

25 Ba loffa de jen ne : « Hey dah wa ñaakid boo na kubuucin boo ! »

²⁶ Pilaat fadsidta ɓa Barabaas, a labɗukka Yeesu leraw po yutta, a edohha ɗe ne a daayu ɗ kurwaa.

Soldaar ci njembtid Yeesu

²⁷ Wed soldaar can goornoora bayoh Yeesu ɗ leero kahna, ɓa willa ɗe findi ɓa hend jen.

²⁸ Ba wolla kulɓaacan ɗe, ɓa bekidta ɗe palto ruumind coy.

²⁹ Ba tedidta ɗe mbahne-buur, ɓa tedohhaa ñapir, ɓa deggaa ɗ hafin ɗe, ɓa degidta ɗe ndood caabees ɗ yaahin ɗe ñaahmi, yutta ɓa yekdeeda ɗe, ɓa njembteeda ɗe an : « Boo bii kañid ɗa buurin Yawuut ci ! »

³⁰ Ba tuhseeda ɗe, ɓa bayya ndoodan caabsa, ɓa labeeda ɗe wa ɗ haf.

³¹ Wa ɓa njembit ɗe po yutta, ɓa wolla paltoona ɓa bekdee ɗe, ɓa bekdissa ɗe kulɓaacan ɗe, ɓa bayeeda ɗe ne ɓa daayaa ɗe ɗ kurwaa.

Yeesu daayuid ɗ kurwaa

³² Wa soldaar ca pulee kur ka, ɓa coh na yaar gen Sireen teeku Simong, ɓa junnga ɗe ne a deguk kurwaanin Yeesu.

³³ Wa ɓa ree dɗiska na woyse *Golgota*, wa tokis "Yoh-haf",

³⁴ ɓa edta Yeesu biiñ ambsohuud na in aayid ne a an, Yeesu yoothaa, a waadɗi an.

³⁵ Wa ɓa daay ɗe ɗ kurwaa po yutta, ɓa piilohha kulɓaacan ɗe ne ɓa paysoh ca,

³⁶ ɓa booffa, ɓa niideeda ɗe.

³⁷ Ba daayeen in, wa tiimba hafin ɗe ne ɓa teeboh ini tah ɗe apu. Inii wed ɓa fiisee nga : « Yii a Yeesu buurin Yawuut ci. »

³⁸ Ngudndukohoh kanak daayseen na de, yii lahha de yaah-ñaahum, yi tas lahha de yaah-sing.

³⁹ Booba taambee η dīska njembteeda de, ba kudteeda haf, ba baseeda de

⁴⁰ an : « Ngec ! Fu yi woyee ne, fu hey yahrohe Kahnin Kooh, fu tabahisa η neeh kaahay, mucda haf fu ! Nik ne a fu Kubkin Kooh dah, ruhsa η kurwaani. »

⁴¹ Kilifaacan seeykidoh canj waasin Musaa na jangdohoh canj wa na yakak ca nameeda de njembit an :

⁴² « A mucdif binoobi, a mindi mucid haf ce ! Nik ne a yi buurin Israayel dah, a ruhsaat η kurwaani win-win te boo hey de kose !

⁴³ A wik haf ce Kooh, nik ne Kooh waadid de dah, a naafaat de kotii. A woo ne a yi Kubkin Kooh haa e ! »

⁴⁴ Ngudndukohoh ca daaysee na de nameeda de basoh daa.

Kakaan kin Yeesu

⁴⁵ Ina koodoh η njooloor, kehyi jen nikka η ñuus ini ree wahtu kaahay.

⁴⁶ Wa wahtuuca kaahay ca hee reehe, Yeesu leehukka η dafka an : « *Elii, Elii, lema sabahtani* ? ☆ » Wa tokis "Koohin ngo, Koohin ngo, wa ye tah fu fadta so ?"

⁴⁷ 'Bi bo' baah η ba nikee η ndaam kerahhaa, ba woosa ne : « A na beedke Ilyas ! »

⁴⁸ Yino nga ba arra nup, bayya daah, a hooycaa η masuɓ raakid *bineegar*, a tokkaa η lecem ndood, a edta de ne a an.

49 Waaye binoofa woyeeda ne : « Fada boo marak andi Ilyas hey de hee hirpe ! »

50 Yeesu lehkissa η dafka, a ngudta.

51 Teemb ndeem, ridoona dasde Diska Hoolohngaan† Kahnan KooH faarukka tareet ini koodoh dafka po kehya, kehyi yoonddukka, atoh ci yakak ci bessa.

52 Ruy-ruy ci rangsukka, bo'-KooH laayid bi inah ne ba kaaneen, hultiduusa.

53 Ba pulohha ruy-ruy ca. N finho hultan de, ba aassa η dooy Yerusalem, ba teebukka bo' laayid.

54 Soldaar ca niidee Yeesu na yaara adgo-hee ba, hotta ina raak jen, na findi kehyi yoonddukoh, ba feyuusa keeh-keeh, ba woosa ne : « Wa keeh ne a nikee Kubu KooH. »

55 Bitib laayid nikee nga, ba cangtidukka usid, ba markeeda. Bitib ceem ñaakdohoh Yeesu Galile ne ba taambkoh de.

56 Bii baahee nga ba : Mari Makdala, Mari yaayin Saak na Suseef, na yaayin Saak na Saan, kubuucin Sebede.

Yeesu bekuud η ruy-ruy

57 Wa niina ree, jaar teeku Suseef hayya. A nikee bo' raakid, a genee Arimate te a baahee η taalubeecin Yeesu.

58 A kadta η Pilaat, a meekissa de fidaafan Yeesu, Pilaat nakohha ne a edsaata.

59 Suseef bayyaa, a ullaa na uuf leen hoolid,

† 27:51 27:51 Diski Hoolid na Diski Hoolohngani : marka Kahan KooH η tiik ci inhassaafiici ; disik ceem, ca nikee bak nga. Waaye cum dah, e tabahan Kahnan KooH jen na woyse Diski Hoolid, wala tabaha na ina wila jen.

⁶⁰ a bekkaa η ruy-ruyi a habdidee haf ce, ruy-ruy as acuud η hur atoh. Yutta, a pilnginnda atoh yakak, a ranngaa, a cootta.

⁶¹ Mari Makdala na Mari yi yinoori nikee nga boofid, yurhidkohid na ruy-ruya.

Niidin ruyin Yeesu

⁶² N mbeha taamb η reehdohaanan mbeha na koodkohse, kilifaacan seeykidoh can waasin Musaa na *Farisen* ca hunnda, ba kadta η Pilaat,

⁶³ ba woosa de ne :

« Kilifaani, boo naandsukid ne, wi ñaañohohii na pese, a woyid ne : “ N kaan po wa raak neeh kaahay dah, η hey hulte. ”

⁶⁴ Mbaa nakoha ruy-ruya niidu po neeh ci kaahay ci coot, ne taalubeecin de kaduu roka fidaafan de, ba woyuu boobi ne a hultid. Kon a leyi mirndoh weem uupan modaadi wa koc. »

⁶⁵ Pilaat woosa ba ne : « Soldaar beddi, kadaat du niida ruy-ruya findi du waadoh. »

⁶⁶ Ba kadta, ba koodukka findi baa hee wa niidohe, ba reewwa atoh fa η nguban wa, ba tummba nga mandargaani teeboh ne wa ranguud, ba tufkidta soldaar ca η diska.

28

Yeesu hultid

¹ Wa mbeha na idsidkohse coot, η wi-isaadiinan mbehi koc, Mari Makdala na Mari yi yinoori, kadta marka ruy-ruya.

² Dekka po kehyi yoonddukka keeh-keeh ; malaaka Hed boo pulohha Eel ci, a kadta pilngina atoh fa rangee wa, a booffa η dafuk wa.

³ A melcideeda findi meleñ, kulbaacin de nikka yaanow tar.

⁴ Soldaar ca niidee ruy-ruya saakdoheeda sagu tiit, ba mannda na kaanid.

⁵ Malaakaana woosa bitiɓ ca ne : « Du, kinaat tiit, η inhiɗ ne ɗu na marke Yeesu yi daaysee η kurwaa.

⁶ A nikɗi ndii, a hultiduuɗ findi a woyohee wa. Hayaat ɗu marak ɗiski a faanse,

⁷ te araat kaɗ ɗu woya taalubeecin de ne, a hultiduuɗ, a yaa adug ɗu Galile, ɗu na hee de hotohe ndaam ; weɗdeem, η woyid ɗu wa. »

⁸ Weɗ bitiɓ ca aroh kurkoh η ruy-ruya, ba feyuusa waaye, ba summba keeh-keeh, ba nuppa ne ba woyaa wa taalubeeca.

⁹ Wa ba kaɗee, weɗ Yeesu hayoh cohe na ba, a woosa ba ne : « Du tum na ? » Ba rebpa nga de, ba ammba kot cin de, ba yekka ne ba ñaamuk de.

¹⁰ Yeesu woosa ba ne : « Kinaat neyyoh ; kadaat ɗu woya boobin ngo ne ba kadaat Galile, ba hotohan ndo ndaam. »

¹¹ Wa ba kaɗe, bi bo' baah η ba niidee ruy-ruya kaɗta kur ka, naandsukka kilifaacan seeykidoh ca ini raak jen.

¹² Wa beem coh na yakak ca, ba kerhidohha na ba η woo, ba pulidta kopor laayid, ba edtaa ba niidee ruy-ruya.

¹³ Ba woosa ba ne : « Woyaat ne, a taalubeecin de tel ɗu nga na wek, raak ɗu neehid, ba rokka fidaafi,

¹⁴ te goornoor keraha ɗah, boo hey woye na de, ineem kanaat ɗu jaahid. »

15 Ba ɓayya kopora, ɓa tumohha findi ɓa woyohu, woo keem pasarkohha ŋ ɗooy Yawuut ci po woti.

Yeesu tuuyid taalubeeciŋ de ŋ adinaani

16 Taalubeeca ndanƙiyaah na yinooca (11) kadta Galile ŋ tangoora Yeesu woye.

17 Wa ɓa hot de, ɓa ñaamkeeda de, waaye raakka bi liibsidɔhee nga de.

18 Wed Yeesu reboh nga ɓa, a woosa ɓa ne : « Eel ci na kehyi jen deguud ŋ yaah ciŋ ngo.

19 Kadaat ŋ cuub ciŋ adinaani jen, ɗu tum ɓoofɓi taalube, ɗu ɓokit ɓa ŋ tiikiŋ Baabi na Kuɓki na Fuudsi Hoolohngaani,

20 ɗu jangid ɓa po ɓa taambid nakoh ci ŋ ed ɗu jen. Te ambaat ne : N hey nike na ɗu Kooh-nu-wiis po mbaɗna Adina reehan. »

Saafi-Saafi Portions of the Holy Bible in the Saafi-Saafi language of Senegal

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Saafi-Saafi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-06-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Jun 2025 from source files dated 28 Jun 2025

5dd07cb3-0e14-5a60-9187-8f031f060239